

NURHAKLAR'IN ÖTESİ

(Dağlı Anıları)

Hasan UŞAK.

BAŞLARKEN

Zaman yaşanılanları unutturmaz. Dağda yaşananlar ise zamanla demlenir, çoğalır ve büyür.

Dağlı anılar, yüreğimizin en dibinde, daima kendisini diri tutan yanımız... Çünkü gerçek ile yüreğimizin tanıştığı mekan, dağ... Yüreğin unutamadığı tek gerçek, dağlı anılar...

Dağ, hep insana bir umut bahşeder. Sonsuz bir yalnızlık ve sessizliktir dağ yaşamı. Soyluluğunda gizler hep öteki yüzünü... Öteki yüzü toprak kadar sessiz, okyanus gibi derin ve bilgedir. Kürt, dağın yalnızlığında ve sessizliğinde kendini yaratan bir halktır.

Memleketimizde çocuklar dağın öteki yüzünün sevdasıyla büyür, öyle büyüdük. Dağ düşlerimiz, yeni bir yolculuk... Öyle çıktık yollara...

Dağ bir yol,

yol bir çağrı,

çağrı yüreğe düşmüş cemre, düşlerin gerçekleşmesi...

Yüreğimize dar gelen düşlerimizi bir tek dağın öteki yüzünde yaydık evrene... İnsanla öyle buluştuk. Kendimizi, düşlerimizin gerçekleştiği kadar gerçekleştirdik. Gerçekleştikçe güzelleştik, gerçekleştiremediklerimiz ise boynumuza bir günah gibi dolanır... lakin yaşam gerekçemiz olanlardır...

Sınırlar dağlarda aşılr. İnsanın kendi sınırını aşır, sevdaya ve güzelleşmeye ulaştığı yerdir dağ. Uzun dağ yolları ve yılları kat ettik. Çok şey değişti, düşlerimiz büyüdü, yüreğimiz genişledi. Biz değiştik. Yollar değişti, çağrılar çoğaldı, yüreklere yıldızlardan patikalar kuruldu. Lakin bir tek şey değişmedi, o da gidenlerin bıraktıkları...

Her insanın içinde bir dağ yatar ve her Kürdün yüreğinde dağın ötesini yakalama sevdası demlenir. İşte bu çalışmayla içimde demlediğim dağı ve kendisi olmayı başaranlarımızı anlatmak; dağlı yaşamı, sessizlikten ve yalnızlıktan hepimizin yüreğine koşanları anlatmak istedim. Yazarken tekrar tekrar onları yaşadım, hiç unutmadıklarımı, unutamayacaklarımı yazarken bir kez daha onların anılarından doğmaya ve kendimi yaratmaya çalıştım. Ve anladım ki gidenlerimizi anlatmak zor...

NURHAK

*Bir dağ çeşitlemesi...
yalnızlığın senfonisi
biraz sis
biraz kar
biraz da duman,
ulaşmak için sevgi gerekir
düş gerekir*

*güneşi kendinde saklayan dağ...
yüreğim yollardadır nice zamandır
kalabalıklığım, gözlerindeki yalnızlıktandı
fırtına ıslığıyla
yaralarken hayatlarımızı,
sarhoş kentlerden geldik
yitik bir zaman ölçeğinde
ateşsiz sabahların,
çiğ tanelerini yakarak ısınıyoruz*

*gözlerimi çalan soylu dağ,
asiliğini ver bana
sonsuzluğunda ışığa yol alayım,
tebessümünde çözülür sözcükler
tebessümünü ver bana,
uzun bir hasretin yüreğime biçtiği
ömrümü bırakıyorum*

*güneşi tutan ellerine
ve akkoruna kapılıyorum asırlar boyu
yıldız yağmuruyla anılar düşüyor
gözyaşı vademden
gidenlerin suretini asıyorum
gözlerime
yüreğime
ayrılık şiirleri yazıp asıyorum bir bir*

*şairliğim bir tek sana
ondan önce
veyahut bundan sonra
belki de yazmayacağım şiir
bir tek gidenlerin suretini asıyorum
kalbimin duvarına
bir tek senden yana fısıldar yüreğim
soylu dağ*

SINIR İHLALCİSİYİM

*Her şey sınırdan vurulur
Yaşam da ölüm de...
Sınır,
Yaşama atladığımız okyanus
kıyısı
Sınır hep bir müessif devindirir
hayatlarımızda
Ve bir sınır taşı,
Yaşamın iksiri diye asılmıştı
boyunlarımıza
Taş taşırdık koynumuzda
Ve belki de yüreğimizde
Hayat ile sınır arasındaki yerde,
Düşlerimizin peşinden koşarak
Düştük mor bir zamanın ortasına
Aştıkça sınırları,
İçimizde bir gül büyüttük...*

*kadifeden gül yapraklarını
Sınır taşlarına ekerek
Erken gidenlerimiz oldu,
Gidenler sınırlarını aştılar...
Erken yolculukları, yitik bir
yanımız...
Lakin kendi sınırimızı aşmanın
pusulası...
Her şey sınırdır vurulur...
Sınıra varılmadan hayat hep bir
muammadır
Sınır,
Tüm muammaların vurulduğu
düzlem
Sınırdır vuruldukça hayat
muamması,
Işık düşer yüreğe
Her şey sınırdır vurulur...
Sınırın vurulduğu yerde,
Ölümsüz,
Bir sevda gülü boy veriyor
Şimdi...
Her şey sınırdır vurulur...*

İnsanoğlunun yaşamına sınırlar girdiğinde, hiç kimse bunun bir sınırlar zincirinin masumane öncüsü olduğunu bilmiyordu. Çok sonraları sınırsız sınırlar, ilk masumane sınırı geçit veren insanları hapsedti. İlk sınırı 'evet' diyenler, sınırı alındılar. Giyotine onay verenlerin hepsinin giyotine gitmesinde görüldüğü gibi.

İlk sınır nasıl oluştu, insanlar, neden kendilerini sınırlara aldılar? Bazıları neden diğerlerini sınırlandırdılar? biçiminde sorarsak, cevabı belki daha kolay bulunabilir. Öyle olmasaydı, bazıları sefa sürmezdi. Nerede bir sınır varsa orada sömürücüler vardır demektir.

Küçük sınırlar zamanla gelişti. Her şey sınırlara dahil edildi. Aile sınırları, aşiret sınırları, beylik sınırları... en son devlet sınırları.

Bu da yetmedi, düşünce sınırları, ifade sınırları, en önemlisi de yürekler sınırlandırıldı. Sınırlar giderek güçlendirildi. Teller, mayınlar ve karakollarla, yeryüzü adeta birbirinden koparıldı.

Sonra ‘sen-ben’ meselesi, milliyetçilik, köktendincilik, ırkçılık, savaşlar, sınır sorunları...Yeryüzü zehirlendi. Dünya vatandaş olmak isteyene, dünya daraltıldı.

Sınırsız bir dünyanın yurttaş olmak isterdim. Bütün kavgamız da bunun için değil miydi? Tüm mücadele bunun için verilmiyor mu? Bu, yurdunu inkar etmek değildir. ‘Bir insan dünya vatandaşı olabilir, ama insan olan, doğduğu topraklarda ölmek isteyecektir.’ Çok beğendiğim bu sözde de ifade edildiği gibi, derin bir yurtseverlik, sınırlarla çevrenmeyi değil, sınırsız kardeşliği gerekli görür. Milliyetçilik gibi bir zehirden uzaklaşıp, yurtseverliği derinleştirmek, sınırlara karşı verilecek en büyük savaştır.

Sınırlar söz konusu olunca, Kürtler’in durumu daha da önem taşır. Çünkü sınırları, diğer halklarınkinden çok daha fazladır. Ayrıcalıkları da bu noktadadır.

Kendi topraklarının ortasına tel örgüler geçirilmiştir. Kürdistan’ın en Güneyi’ndeki yerleşim yerinden en Kuzeyi’ne gitmek için en az iki sınır geçmek zorundasınız. Doğusu ve Batısı için de öyle. Nereye giderseniz gidin, ikinci adımda bir sınırla karşılaşsınız.

Yaşamınızda sınırları ne kadar hissederseniz, Kürtlüğünüzü de o kadar yaşamış olursunuz. Eğer sınırlarla hiçbir alakanız yoksa, kendi koşullarınızda yaşamıyorsunuz demektir. Bu kez de yeni sınırlarınız vardır. Dil sınırı, kültür sınırı... Bunları da hissetmiyorsanız, dönüp kendinizi sorgulamanız gerekiyor.

Kaçak olarak sınırları deldiniz mi hiç? Bu soruya cevabınız ‘evet’ ise, anlatacaklarımın çoğunu biliyorsunuz. ‘Hayır’ ise cevabınız, Kürtler’in yaşam tarzına yakından bakmanız gerekecektir.

Sınırlarla bölünmüş bir bedenın acısını herkes hissetmeli. Her Kürt, bedenini parçalayan tellerin sebebini bilmeli. Ya mayınlar! Kalleştir onlar. Kürtler'in göğsüne yerleştirilmiştir.

İki elini kavuşturmak istersen, bir mayın patlar. Ve senden bir parça alır. Parçalanmış bedenın, bir kayıp daha verir. Bir gerilla ölür, bir kaçakçı ölür, tellerin ötesindeki sevgilisini görmeye giden delikanlı ölür.

Cenaze törenleri aslında bir acıya son vermenin törenidir... Bir yandan da 'sınır'landırılmak istenenler inanmazlar cenazeye. Çünkü hiçbir bedeni sağlam olan, gömülmez, 'tam' gömmezler. Hep eksiktir. Bazen bir iki parça ve bazen de, hiçbir şey. Bu yüzden de ölünmediğine inanılır. Ama bir şey son bulur; 'bir gün ölecek' endişesi.

Ölüm mekanları, sınırlar... Azrail'in tarlalarıdır adeta.

Neden, Kürtler bu tarlalardan uzak durmadılar? Bu sorunun cevabı, Kürtlüğün özüdür. Çünkü umut mekanlarıdır da.

Ölüm ve umut. Kürtler'in sırrı.

Sınırın ötesi; kardeşlik, birlik ve aşk.

Kardeşlik birlik ve aşk için, sınırları ilk deldiğim günden bu yana, on yılı aşkın bir süre geçti. Aşka cesaretlenmişim. Bedeli; adına sınır denilen, engeller konularak tehlikeli hale getirilen arazi parçasından geçmekti. Sonraki yıllarda yaşamım sınırları delmekle geçti.

Sınır ihlalcisi oldum. Kaç kez ihlal ettiğimi hatırlamıyorum. Yüzlü rakamlarla ifade edilebilir. Bazı günlerde sınır taşlarına yaslanıp uyuduğum da olmuştur.

İlk kez sınırı deldiğim günü hiç unutamıyorum. Sonrakiler unutuldu veya hafızamda küçük bir yer edindiler. O anıyı hatırlamamda, ilk olmasının ayrıcalığı vardı, ama asıl mesele bir başkaldırıydı. Ya da ilk başkaldırımın ilk adımıydı.

O gün kendimde bir sınırı delmişim aslında. Bunu, sonrasında daha iyi anlayacaktım. İnsan, yaşadığı anı anlayamıyormuş. Mühim olan yaşarken anlayabilmek ve yakalamaktı. Lakin zor olan da buydu. Daha sonra anlayacaktım bir çok şeyi.

Her sınırı ihlal ettiğimde yeni bir şey öğrenecektim. Ölüm ve umudun mesken tuttuğu bir okuldu sınırlar. Tüm Kürtler'in anaokulu...

Sınırların ötesinde ne vardı? İşte, ilk merak ve öğrenmeyi kamçılayan soru. Sonra cesaretinizi toparlayıp ilk teşebbüssünüzde bulunursunuz. Korku, heyecan ve umut, iç içedir. Anlamsız bir tehlikenin içinden, ses çıkarma özgürlüğünüzü askıya alarak ilerlersiniz. Ölümü ve umudu aynı anda hissedersiniz. Her an vurulabilir veya mayına basabilirsiniz; aşka da ulaşabilirsiniz. Sonra, yıllarca çektiğiniz bir eziyetten birden kurtulmuş gibi rahatlırsınız. Arazide fazla bir farklılık olmadığımı görürsünüz.

Bir yerden bir yere geçilmedi, anlamsız bir engel aşıldı.

Sırtınızı bir kayaya dayayıp sigaranızdan derin bir nefes çektiğinizde, dumanın tadının değiştiğini görürsünüz.

Artık yeni bir kişisiniz. Her şeyden önce kafanızdaki sınırları parçalamaya başlamış durumdasınız. Dar bir ufuk değil, geniş ufuk vardır önünüzde.

Sonra sınırları ihlal etmek bir yaşam tarzı haline geldi. Günlük, rutin bir iş.

Kürt gerillacılığının, yaşamı ve mücadelesinde sınır ihlali, çay içmek gibi rutin bir iştir. Güney'den Kuzey'e, Kuzey'den Doğu'ya, Doğu'dan Güney'e...

Bölünmüşlüğe bir başkaldırı hareketidir gerilla.

Sınırın ötesine her geçtiğinde birlik, kardeşlik ve aşkı yakalamıştır. Bir daha, bir daha... Yaşamının bir parçası olmuş, sınır ihlali. Yaralı bedeninin kollarını kavuşturmak istemiş, yüreğe döşenen mayınları ve telleri sökmek için. Çok bedel ödemiştir. Mayın ve tellere rağmen, birlik ve kardeşliği yakalayabilmiştir.

Kürtler, tüm sınırların ötesindekilerle birlik ve kardeşliği geliştirebilmişti. Bir avuç gerilla, çıplak yüreği ve cesaretiyle bunu gerçekleştirebilmişti. En zor ve en insani olanı...

En çok sınır taşlarına öfkeleniyordum. Birileri gelip bağrımıza taş yerleştirmişti. 'O taraf, bu taraf' diye yaşamımıza girmiş. Ama her gerilla için bu sınır taşları, bir tarih okuluna dönüşmüştü. Yanından geçerken öfkeyle bakar.

Mermilerle tahrip edilmiştir tüm sınır taşları. Silaha hakimiyet ve nişan eğitimleri hep bu taşlar hedef alınarak yapılır.

Sıkılan her mermi, yılların öfkesiyle sınır taşlarını parçalar. Gerilla mücadelesinin özüdür bu. Yani tarihi bir haksızlığı ve yanlışlığı düzeltir.

Gerilla, sınır üzerinde de konumlanır. Böyle bir günde binlerce kez sınırı ihlal ettiğimi hatırlıyorum. Kuzey Güney, voltamın iki ucuydu. Her defasında intikam alırcasına sınırın ötesine geçiyordum.

Anlamsız bir sınır, anlamlı bir ihlal.

Başkaları da bu anlamlı görevi üstlenmişlerdi. Kaçakçılar, köylüler, çobanlar...

Sınırlara en çok kaçakçılar hakimdir. Bu, onların yaşamının vazgeçilmez bir koşuludur. Gizli geçitleri, zayıf noktaları çok iyi bilirler. Bir yaşam okuludur onlar için sınırlar. Hepsisi de gözüpük, cesur ve merttirler. Çok dikkatli ve titiz hareket ederler. Katır kervanları ya da sırtlarıyla malzemelerini taşırlar. Kimisi kiralıktır. Katır veya atlarıyla kira karşılığında yük taşır. Ya da sırtlarıyla...

Kırk kilo taşırlar. Ona göre de ücret alırlar. Karlı ve yüksek dağları aşarak hedeflerine doğru ilerlerler. Gizli geçitler ve kaçak mallarla bütünleşmişlerdir.

Yolları gizli, taşıdıkları gizli.

Kendileri kaçak. Yaşamları kaçak.

Hayalleri kaçak.

Firari ezgiler mırıldanırlar.

Sınır türkülerini söylerler.

Ve her sınır kuytulugu, bir kaçak ezgi demlendirir bağrında.

Ve sınır insanı, bu kuytuluklardan geçerken kaçak ezgilerini bir yemin gibi saklı tutar ve korur. Olası bir ayrılıkta ezgiler diğer kaçakçılara miras kalsın diye...

Kiralık insan! Kürdistan sınırlarında buna çok rastlayabilirsiniz. Birisinin malını sırtıyla ölüm ve umut mekanından geçirerek karşılığında ücret alır.

Tek hedefi, evine sağlam dönmek.

Geçimini sağlama sorunu birinci sıradadır.

Harekete hazır hale geldiklerinde, yüz hatlarından Kürt tarihini okuyabilirsiniz.

Çok uzaklara bakarlar. Gergin ve öfkelidirler.

Hafızalarında belki de ailelerinin son fotoğrafı vardır. Tarihe küskün bir bakıştır yüzlerindeki. Ufuklara kilitlenmiş bakışlarında umut vardır. Sınırdaki başlayan ve devam eden yaşamın aynı yerde vurulacağına duydukları inancı, hep kalplerinin üzerinde bir sır gibi saklı tutarlar. Ve belki de bir gün çok uzaklara da gidebileceklerinin, sınırsız bir yolculuğa duracaklarının umudu vardır o bakışlarda.

Koyun sürüleri de geçer bu sınırlardan. Sürüler ticaret amacıyla diğer tarafa geçirilir. Riski yüksektir. Çünkü sınır aşmak, mayın tarlalarından da geçmektir.

Her sınır geçişinde hayvanların bir kısmı telef olur. Şu ya da bu nedenle, ama mutlaka zayıyat verirler. En kötüsü mayın tarlalarına verdikleri kurbanlardır.

Koyun sürüleri mayın tarlasından nasıl geçirilir?

Bazen, rastgele bir yerden geçirilir. Bu, büyük risk demektir. Zorunlu hallerde başvurulur. Genellikle daha önce tespit edilen ve mayınlardan temizlenmiş bölgelerden geçerler. İnce bir hat mayınlardan kurtarılmıştır. Koyunlar disiplinli yol almazlar.

Çobanlar çok gergin olurlar. Hem kendileri, hem hayvanları için korkarlar. Sürüyü önlerine katarak ilerlemeye çalışırlar. Yani, tetikte yürürler. Buna rağmen mayınlara basan çobanlar olur.

Mayın tarlasından geçen koyun sürüsü gördünüz mü? Bir trajedi, bir başkaldırıdır. Koyunlar çok fazla iç içe yürüdükleri için, varsa tüm mayınlar patlar. Çobanlar diken üstündedirler. Hem can, hem mal tehlikesi vardır.

Koyunların, temizlenmiş bölgenin dışına taşmasına engel olmak için, çobanlar zaman zaman yan tarafları kontrol etmek isterler. Hareketin en korkulan anıdır. Sağa sola yanlışlıkla bir adım atsa, en iyimser durumda sakat kalacak. Ölüme fazla üzülmez. Çünkü, acısına ailesinin acısı da eklenmeyecek.

Sonra, koyunların geçiş hattının çevresine yayıldığı görülür. Mayınlıdır, hiçbir canlı girmez. Bu nedenle, bol otludur. Koyunlar için yeterli bir sebeptir. Bazen çobanlar

panik halinde müdahale ederler ve toprağa gizlenmiş bir mayınla sınırda vurulurlar. Bu, her zaman olmaz. Ama koyunları engelleyemezsin. Sağ ve sol tarlalara giderek yayılırlar.

Birden topraktan bir şimşek gibi alev fışkırır, sonra patlama sesi duyulur. Yüzeyde olduğu için, ses güçlü olur. Bir iki koyunun havada uçtuğu görülür.

Artık hiçbir güç sürüyü kontrol edemez. Mayın tarlasına dağılırlar. Peşpeşe patlamalar olur. Sesler birbirine karışır. Çok şiddetli bir yakın mesafe savaşı olduğunu sanırsınız.

Çobanlar çaresiz, oldukları yere yıkılır kalırlar. Büyük zarar görmüşlerdir. Dört yanlarında patlamalar olur. Savaşın ortasında kalmış bir çocuk gibidirler. Daha az zayıat için dua etmekten başka yapabilecekleri hiçbir şey yoktur.

Mayın tarlasının bitiş noktasına gidip kurtulan hayvanları toplamak gerekecek. Genellikle sürünün üçte biri telef olur.

Alışkındır... Her şeye rağmen bir dahaki sefer için umudunu canlı tutar.

Ve sıcak güneş altında çürüyen koyun leşleri. Koku tüm bölgeyi sarmıştır. Ama bu bölge mayınlardan da temizlenmiştir.

Ölümden çıkış yapmak, Kürtler’de bir yaşam tarzı haline gelmiştir. Daha büyük malları geçirmek için bu kez de bir sürü koyun harcanacaktır.

Mayınlar nedeniyle daha az kontrol edilen bölgeler, büyük mal geçişleri için tercih edilir. Bunun için hazırlıklar çok önceden başlatılır. Bu kez iş büyüktür. Sınırın ötesinde herşey hazırlanır. Önce koyun sürüsü mayın tarlasına sürülür. Manzara yine aynıdır.

Tek fark, çobanların üzüntüden yıkılmamasıdır. Çünkü amaçları, koyunları telef edip, yolları açmak. Trajedi bittikten sonra katır kervanları harekete geçer. Dört yüz, beş yüz veya daha fazlasından oluşan kervanlar, parçalı olarak yol alırlar. Mayınlı arazi, koyun leşleriyle temizlenmiştir.

Trajik, ama başarılı bir sınır ihlalidir.

Yalnız bu da değil, ihlalin binlerce çeşidini keşfedeceklerdir. Çünkü ötesinde umut ve aşk vardır.

Önce beyinlerdeki sınırlar zorlanır. İlk başarı, cesaret kazandırır. Ve peşpeşe ihlaller gelir. Sonra sınır ihlalinin özgürleştirici havası yakalanır.

Hiçbir sınıra sığmayacakmış gibi kendinizi güçlü hissedersiniz. Zincirsiz bir yaşamın tadına o zaman varılabilir.

Araya teller ve mayınlar da yerleştirilmiş olsa, kollarımızı kavuşturabiliyoruz artık. Sınırın ötesi yok, sınırsızlık vardır. Birlik, kardeşlik ve aşk vardır.

Sınırları ihlal ettiren aşk, mayın tarlasından geçiş cesareti veren aşk. Tellerin koparamadığı aşk.

İşte! Kürtlerin kavgasının özü.

BİR GERİLLA VURULDUĞUNDA HER ANANIN YÜREĞİNDEN BİR PARÇA KOPAR.

Bazen hiç tanımadığımız bazı kavramlar yaşamımıza girer ve her şey onlara göre belirlenir. Nasıl geldi, nereden geldi? sorularının cevabını daha bulamadan, yaşamımızın bizden olmayan kavramlarla doldurulduğunu ve ona göre yaşıyor olduğumuzu görürüz. Bir yabancı gelir, aile yaşamımıza kadar her şeyi belirler.

‘Görünmez zincirler’ dedikleri bu olsa gerek. Kürtler’de, bu zincirlerden fazlasıyla vardır. Anlam verilmeyen yeni bağlar gibi, anlam verdiği ve kendisinden olan anlamsız bağlar. Kürtler’in yuvasına çokça el uzatıldığı için, nasıl geldiğine anlam verilemeyen kavramlar da çok fazla olur. Bunların bir kısmı kanıksanır, bir kısmına uyulmak zorunda kalınır.

Bunlardan en belirgin olanları; sınır ve öte taraftır. Kürtler’in kulağına bu kavramlar hiç de hoş gelmez. Ama çok fazla da dinlemiştir. Sonra farkında olmadan onları kanıksar. Kendi akrabalarına ‘öte taraftakiler’ der ve bu ağırlığı ömrünün sonuna kadar yaşar. Tarlaların ortasından geçen telleri sınır olarak kabul etmek, ona zor gelir. Uymak zorunda kalmıştır.

Sınır, tarih boyunca Kürtler’in hiç tanımadığı bir kavramdır. Onlar hiç kimseyle aralarına sınır koymamışlardır. Herkesle kardeşçe yaşamışlar. Türkler, Araplar, Farslar,

Ermeniler, Asuriler ve daha bir çoklarıyla... Hep iç içe ve birlikte... Ama şimdi kendi köylerinin ortasına sınır çekilmiştir. Yıllarca beraber yaşadığı komşusunun evine gidemez olmuştur. Ya da ölümü göze alarak gidecektir.

Önce korktu, sonra ölümü göze almayı öğrendi.

Artık sınırlar delik deşik edilecekti.

Kaçakçılık bir meslek halini alacaktı. Bazıları da becerileriyle ün salacaktı. Ünlü kaçakçılar; yeni bir toplumsal statü. Sonra tedbirler geliştirildi. Teller ikiye çıkarıldı. Olmadı...Üçe çıkarıldı, lakin çözüm olmadı. Mayınlı arazi ve iz tarlaları da oluşturuldu. Hiç biri engel olamadı. Can verenlerin sayısı arttı. Kahramanlık türküleri ve destanları çoğaldı. Artık sınırlar daha çok delinecekti.

“Eskiden hayvan ölülerinin kokusundan sınıra yaklaşılmazdı. Her aile bir can vermişti. Köyler sakatlarla doluydu” dedi yaşlı adam. Derinden ve çaresizce iç çekmişti. Bir taraftan da bizi süzüyordu. ‘Yazık olacak’ der gibiydi. Endişeliydi. Sınırdan artık gerilla cesetleri de vardı. Gerilla kanı da akmıştı. Bunu kabullenemiyorlardı. Yaşlı ana, son görüşüymüş gibi gözlerimize bakıyordu. Ne de olsa bir ana. Yüreğinin bir parçası olarak görüyordu.

Bir gerilla vurulduğunda, her ananın yüreğinden bir parça kopar. Yüreği yanık analar, tüm gerillaları öz evladı olarak görürler. Derinden yüzümüze bakması için fazlaca sebebi vardı. En genç olanımıza gözleri takılı kaldı. ‘Hiç birisi ulaşamadı’ dedi, ağlamaklı. Haklıydı, bir çok gerilla grubu ya sınırı geçememiş, ya da geçtikten sonra ovalık arazinin ortasında imha olmuştu. O güne kadar hiçbir grup sağlam geçememişti. Ve her gerilla, yüreği yanık ananın elini öperek ayrılmıştı. Sonra uğursuzluğu elinde aramış ve kimseyle vedalaşmamaya karar vermişti. Bu kararını bize de uygulayacaktı.

İslahiye Ovası, gerillayı yutan bir bataklık haline gelmişti. Bizden önce geçen gruplar, ya tümünden imha olmuş ya da yarı yarıya darbe yemişlerdi. Gerilla için çok tehlikeli bir geçiş bölgesiydi. O gün itibarıyla, buradan geçmek zorundaydık. Sonraları birçok seçenek yaratılacaktı. Geçişin zorluğunu biliyorduk. Grubumuz da buna göre örgütlenmişti. Ya bir

gecede sınırı ve ovayı geçip Amanoslar'ın zengin ormanlarına ulaşacaktık ya da yaşlı ananın yüreğinden bir parça daha kopacaktı.

Her şey bir gecede yapılacaktı ve ovalık arazi çok genişti. Olağanüstü bir çaba gerekiyordu. Biz bu çabayı göstermeye kararlıydık, ama hesapta olmayan faktörler de vardı. Yolumuza çıkacak bir engel, bir iki saat zaman kaybetmemize neden olabilirdi. Bu da bir felaket olurdu.

Sınıra yakın olduğumuz günlerde bunu daha iyi hissetmiştik. Büyük Ses, tekrar tekrar dikkat çekmişti. "Her grup geçerken, diken üzerinde oluyorum" diyordu. Onca emek ve çaba bir anlık dikkatsizliğin kurbanı oluyordu. Halkın değerli evlatları, uğruna yola çıktıkları toprağa düşüyorlardı. Bu gidişatı değiştirmek istiyordu.

Mahsum Korkmaz Akademisi'nden henüz gelmiştik. İdeolojik performans ve coşkumuz yüksekti. Dikenli telleri parçalayıp geçecektik. Bunun için titiz bir keşif çalışması zorunluydu. Aksi durumda Büyük Ses Nurhaklar'a taşınamazdı. Ses taşıyıcılarıydık. Nurhaklar'ın ötesindeki ses, Nurhak zirvesine ulaşmak için bir süre daha bekleyecekti.

Bizi konuk eden evin penceresinden sınırı izliyordum. Geceydi, sınırı geçilmez kılmak için yerleştirilen ışıklar, bir kor gibi karanlığı bölüyordu. Devriye araçları sık sık geçiyorlardı. Arada bir mayın ve silah sesleri duyuluyordu. Yine bir can yandı... Geceye damlayan ışık, tehlikeli olmuştu. Güçlü ışık, çelik tellerde karanlığa yansıyor. Asıl görülmesi ve korkulması istenen buydu. Kürtler'in yüreğinde sürekli bir korkuyu canlı tutmak istiyorlardı. Aydınlığın bittiği yere, ölüm kusan namlular gizlenmişti. Kaç tane olduğunun hesabı hiç yapılamamıştı. Hedeflerine bir canlı girdiğinde, cehennem ateşi gibi alevler kusuyorlardı.

Uzun bir mesafe, ötesi karanlıktı. Ötesi bilinmez bir yol... Derinliğine daldıkça belki de anlaşılacak. Yıldızlar kanallardan akan sularda kendini geceye resmediyorlardı. Yıldızlar suda kendini seyre dalmışlardı. Su kendisine damlayan ışıkla yıkanıyor, aydınlanıyordu. Ve yıldızlar su ile birlikte akıp gidiyor, gözleri peşinden sürükleyerek. Suda kayan bir yıldızın peşinde, uzak olmayacak hayallere

dalıyordu ses taşıyıcıları... Namluların ötesindeki umut parıltılarını işaret ediyordu, suda kayan yıldız. Uzaktan seslenir, uzağa gider gibi...

Yıldızların umutla buluştuğu noktaya koşacaktık. Oradan da yıldızlardan topladığımız ışıkları Nurhaklar'a O Sesin tohumu diye ekecektik. Ektiklerimizle Nurhak yıldızlarına ulaşabilecek, dokunabilecektim.

Yıldızlarla konuşup onlarla arkadaş olacaktım.

En iyilerimiz yıldızlara tırmanacaktı.

İslahiye Ovasındaki yıldızlara kilitlemişken, onlarla Nurhaklar'ı gezmiştim. Sonra geri dönüp, birkaç gün önce ayrıldığımız Mahsum Korkmaz Akademisi'ni düşündüm.

Özgürlük mekanları zor yaratılır. Özgür bir mekan kurabilmek için can vermek, emek sahibi olmak gerekir. İşte Mahsum Korkmaz Akademisi bunların da ötesinde bir gerçekliğin içinde kurulmuştu. En büyük eylem, insan yaratma eylemidir. Büyük Ses bu eylemin sahibi... Yüreğinde insana yer açmış, hayatını böyle bir mekan kurabilmek için tereddüt etmeden ortaya koymuştu. Cehennemin ortasında yaratılan bir cennetti, Mahsum Korkmaz Akademisi. Ve Özgür İnsan Akademisinde en güzel yer, Akademinin kurulmasında can verenlere ayrılmıştı. Her yola çıkan, son sözünü onlara verirdi. Onlara layık olmak için çalışırdı.

“Adeta bir Kürdistan yarattık burada” diyordu, Büyük Ses. Binlerce fedai geçmişti buradan. Hepsisi de son sözünü verdikten sonra, sınır ihlalcisi olmuştu.

İlk günümü hatırladım. Derin bir vadide birden araç durmuş ve hızla araçtan aşağı atlamıştım. Dağa tırmanacaktık. Zorlukla yol alabiliyordum. “Bu dağı nasıl tırmanacağım?” diye kendi kendime sormadan edememişim. İlk zorlukla karşılaşmıştım. Kendimi yokladım. Aşabilecek miydim acaba? Sonra nicelerini geride bırakmıştım.

Zorlukla tırmanmıştım. Askeri eğitim yapan bir grupla karşılaşmıştım. Tanıdık yüzler de vardı. Garzan (Hakan Eren)'i uzaktan tanımıştım. Gür ve kıvrıkcık saçları kendisini hemen ele veriyordu. Ortadoğu'nun rengini almıştı. Esmerleşmişti.

Bizi karşılamak için erkenden hareket etti. Candan kucaklaştık. Üstümdeki sivil elbiselere bakarak gülümsedi. Küçümsemişti üstümdekileri.

Arkadaşların ilk merakları da giderilmişti. “Kimlerdir, nereden geliyorlar?” Garzan cevapları hızla ulaştırmıştı. Benim merakımsa daha da kamçılanıyordu.

Biraz daha tırmanmak gerekiyordu. Daha önce gazetelerde fotoğrafı yayınlanan bir kayadan diğerine bağlanmış demir halatı gördüm. Askeri eğitim amacıyla kullanılıyordu. Altından geçtim. Çok yüksekti.

Kayalıkların arasından geçen yolu izleyerek Akademinin göbeği olan sahanın ucuna ulaştık. Dönem gençliğinin hayallerini süsleyen fotoğraf, tüm canlılığıyla karşımızdaydı. Spor sahaları, en ötede çalışmadığını sonradan öğrendiğim bir top. Sol tarafta tüm fotoğraf karelerinde yer bulabilen ve Akademinin amblemi olan kartal, yağlı boyalarla duvara çizilmişti. Canlı gibi duruyordu. Her Akademi öğrencisi, muhakkak onunla bir fotoğraf karesinde gönül birliği yapmıştı.

Ben de gönlümü kaptırmıştım. Ve bir kareye sığdıracağım günü sabırsızlıkla beklemiştim.

Askeri elbiseleri ve omuzlarında silahlarıyla başı dik yürüyen arkadaşlarca karşılanıyorduk. Uzaktakiler, işlerini bırakarak bizi tanımaya çalışıyorlardı. Dostça karşılanmadan sonra, askeri elbise giyecektim. Askerlik bana hep garip gelmişti. Yeni elbiselerimi giydim. Acemiliğim her halimden belli oluyordu.

Büyük Ses her yerde vardı. Duvarlarda, okulda, yolda, yüreğimizin en derinliğindeydi.

Ne kadar da güçlüydü. Dalgalarıyla beyin ve yüreklerimizdeki karakollar sarsılıyordu. Bu kadar güçlü olacağını tahmin edememişim. İlk söylediklerini hiç unutmuyordum. “Burada herkes kendini eğitir. Biz sadece bunun için imkan verebiliriz. Nasıl yaşadığınıza bakıp, asıl dersi alacaksınız.” Kendimi eğitmede bu formülü esas almaya çalıştım.

O an yaşadığım duygu ve düşüncelerimin izahını, ancak bir ciltler dolusu kitaplara sığdırabilirim.

Zamanla bir çok arkadaşı tanıdım. Yüzlercesi ile tartıştım. Hepsinin hayalleri vardı. İdeal gerilla portresi çiziyorlardı. Gözlerinde zafer parıltısı vardı.

Uzun bir süre onlarla bu ortamı paylaşacaktım. Ağır bir kış geçmişti. O yıl Lübnan'da savaş da vardı. Suriye güçleri Beyrut'taki direniş noktalarını kırmaya çalışıyordu. Çatışmalar şiddetlendiğinde bizim ikmal yollarımız kapanıyordu. Sırtımızla karda erzak taşı mıştık. Kış aylarının zorlayıcılığının ipuçlarını görmüştüm.

Karlar zirvelere çekilince ayrılık vakti de gelmişti. Çoğu arkadaşı bir daha göremeyecektim. "Dünya küçük" derler ya, bazen çok büyük oluyor.

Her ayrılıkta olduğu gibi fotoğraflar çekilecekti. Bu bir gelenektir. Güzel ve taşınması gereken bir gelenek. Tek tek, Büyük Ses ve kartalla birlikte bir kareye yerleşecektik. Yüreklere bir tarih işlenecekti. Ve herkese bir fısıltı.

"Nurhaklar'ı fethetmeliyiz." Ötesinde olduğum Nurhaklar'ın fatihi olmalıydım. Zirvesine her baktığımda ondan korkmuştum. Şimdi onu fethedecek sesi duymuştum.

Tek tek vedalaştık. Uzun sürmüştü. Çok da zor olmuştu. Sivil elbiselerle girdiğim alandan, silah sesleri arasında ayrıldım.

Artık Nurhak gerillasıydım.

Arkadaşlarla kaçak yollardan geçtik. Tarihi Şam diyarında kısa bir süre kaldık. Kerbela'da doğranan yüreğimizin bir parçası burada kalmıştı.

Acılarımızın kaynağı Şam diyarı...

Nurhaklar'ın zirvesine ulaşan sesin misafirhanesi.

Adım adım dolaşmak istedim. Buna imkanım olmadı. Sadece geçip gidecektik.

Bir daha dönmek üzere oradan ayrıldım.

Bu kez Halep'te idik. Halep'i ilk kez görüyordum. Daha önce hikayelerini duymuştum. Yaşlılar anlatırlardı; ticaret kervanları sık sık gider gelirlermiş. Araya sınırlar girince bu kez kaçakçılar gidip gelmeye başlamış. Antep ile arasında sürekli mal akışı oluyor.

Eski bir ticaret şehri olduğu her halinden belliydi. Eski pazarlar, tarihi dükkanlar, baharat satıcıları, kaçak mallar için gizli bölmeler...

Burada da dolaşma imkanımız olmadı. Sadece geçiyorduk. Bizi konuk edecek eve varıncaya dek, sağa sola biraz bakabilmiştik. Gideceğimiz ev uzaktaydı, şansımız vardı.

Yurtsever bir aile tarafından karşılandık. Grubumuz daha önce örgütlenen çeşitli evlere dağılmıştı. Beklediğimiz belli oluyordu. Umut dolu bakışlar bizi tek tek süzüyordu.

Alan sorumlusu arkadaş geldi. Nurhak yolcularını sabırsızlıkla beklemişti. Evleri tek tek ziyaret ederek arkadaşları karşılamıştı. Sıra bize gelmişti. Hızla içeri girdi.

Yüzünde bahar gülüşü vardı.

Umut bakışlıydı.

O da Nurhaklar'a gönlünü kaptıranlardandı.

Onu tanıdım... Berivan arkadaştı, adını Hanım diye değiştirmişti. Niçin bu ismi tercih ettiğini anlayamadım. İlk ismi daha güzeldi oysa. "Niçin ismini değiştirmişsin?" diye şakalaştım. Yüzünü bir tebessüm kapladı. Çok sayıda tanıdık yüz gördüm. Gülüşü tanıdıktı. Gözlerinde Nurhaklar'ın asiliği ve bereketi vardı.

Ovaya su verir gibi gözlerinin pınarı patladı. Yüzüne bir damla yaş düştü.

Umut bakışı yürek suyu ile yıkandı.

Gözlerini kaçırmadı. Islak gözleri ile gülümsedi. Sonra kendi haline güldü, gözlerini sildi.

Elleri gözyaşları ile ıslandı.

Bizimle gelmek istiyordu. Ama orada görevlendirilmişti. Bizim hazırlıklarımızı da yapacaktı. Önemli bir kısmını önceden hazırlamıştı. Bunun rahatlığı ile konuşuyordu.

"Mutlaka ben de geleceğim" dedi.

"Bekleyeceğiz seni"

Sonra uzana bir kalem... sınırdaki bana bir kalem uzanıyordu... Ne garip bir duyguydu. Kalem ve yazıyla çok içli dışlı olmuştum ve artık birazda bunlardan uzaklaşacağımı düşündüğüm bir anda, bana bir kalem uzanıyordu. Sınırdaydık ve bana bir kalem uzatılmıştı. Kalem yeşil... Yeşil renk hep bir umut bahşederdi insana... Ve bir gün yeşil kaplı mavi bir

kalemle bu günleri beyaz sayfalara aktaracağımı bilmeden, bana uzanan kalemi almıştım. “Nurhaklar’a geldiğimde sana başka bir kalem getireceğim. Bunu geri alacağım’ dedi. Ben kalemi muhafaza ediyorum. O almaya hala gelmedi...

Sonra çok sonraları, gülüşünü bir Antep sabahında almıştık. Bu kez bir tek biz değil, bir insanlık o gülüşle uyanmış giyinmişti. Bir sabahtı ve ben hala onun gelmesini bekliyordum. Antep, Nurhaklar’a yakın, bir Nurhak şehri. Demek oraya kadar gelmişti. Ha ulaştı ha ulaşacak diye düşünüyorduk ki, O, yıldızları en hızlı koşuyla tırmanmaya başlamıştı.

Antep, bir Kasım ayının sabahında, bir kadın gerillanın silah sesiyle uyanmıştı. Yoldaşlarını korumak için, tek başına çatışmaya giren cesur bir kadın gerilla... Hiç bir nefesin değmediği bir sabah vaktine, düşman nefesinin değmemesi için namlusunda gizlediği özgürlüğü sabaha bahşetmişti.

O, Nurhaklar’ın zirvesindeki özgürlük açılımı oldu.

Ve hep Nurhaklar’a bakar onu örten toprak...

Nurhaklar’a karşı yatar.

Oysa ben hala gelmesini bekliyorum.

Yeşil kalemini vermek,

Ve onun bana getireceği kalemi almak üzere.

Nurhak kendi soyluluğunda demlerdi sevdayı, özgürlüğü.

Kendi sisinde taşırdı özgürlüğün sırrını,

Yolları kadife bir zamanı işler O’nunla

Şimdi fethetmek istediğimiz yıldızlar onu kıskanır.

Nurhaklar’da en parlak yıldız Zübeyde...

Yıldızlarında üstüne tırmanandı.

Uzun bir süreden sonra onunla Mahsum Korkmaz Akademisi’nde karşılaşmıştım. Tanıyamamıştım. Orada olabileceğini tahmin etmemiştim. Araya giren uzun yıllar, yüz hatlarını değiştirmişti. Ben onu çocuksu çizgiler ile hatırlıyordum.

“Beni tanıdın mı?” dedi.

Hafızamı karıştırdım. Çıkaramadım. O beni tanıdığına göre, ben de çıkarmalıyım. İpuçları da vermedi. Sonra kendisini tanıttı.

Zübeyde Sönmezdi. Berivan adını almıştı. Çocukluk arkadaşımı. Köyümüzün en hızlı koşan kızı. Yarışlarda o bizi geçmesin diye çeşitli hileler yapardık. Yine de vazgeçmezdi. Yaşıtımdı da. Nurhaklar'ın yeşile boyandığı bir zamanda, o yeşil zamanda büyümek ister gibi dünyaya gözlerimizi açmıştık. Birlikte kayısı bahçelerinin gizli girişlerini öğrenmiştik. En güzel ağacı o biliyordu. Sonra okul sıraları ve okuma yazma.

Bir gün çekip gitmişti. Sebepsiz kayboldu. Çoğumuz çekip gitmiştik. Gür bir sesle dönecektim. O yıldız olup dönecekti.

Tüm çocukluğumu gezmiştim. Ben tanımadım. O beni nasıl tanıdı. İhmalkarlık bende olmalı.

Bir süre birlikte eğitim gördük. Daha çok askeri konulara ilgi duyuyordu. Askeri eğitimlerde belirgin olarak öne çıkıyordu. Sonra Halep faaliyetleri için görevlendirilmişti ve yola çıkacaktı.

Birlikte fotoğraf çektirdik. Aramızda kartal vardı. Bir kareye yerleştik. Yüzündeki bahar gülüşüyle yola çıktı.

Fotoğrafi çok sonraları görebilecektim. Onu anlatan bir yazı ile gazetede yayınlanmıştı.

O ve kartal vardı.

O hızlı, özgürlüğe susamış kadının yüreğiyle koşmuştu.

Amanoslar, Akdeniz'den başlayarak Kuzeye doğru yükselir. İslahiye'ye kadar ince bir hat şeklinde yol alır, ama sonrasında bir dünya kadar genişler. Arazideki farklılaşma bir kopuşa da neden olmuş. Afrin Dağları, onun küçük bir parçası durumundadır. Aralarına geniş ve bereketli girmişti. Teller, ovanın bittiği yere çekilmişti. Ova, kuzey sınırları dahilinde kalmıştı. Güney tarafı ovanın çok az yararlanıyordu. Bu haksızlık, verimli dağ topraklarıyla kapatılmıştı. Güneyi'nin dağlık arazisi, engin ve sulaktı. Baştan başa Afrin'in sembolü olan zeytin bahçeleriyle süslenmişti. Askeri bir birliğin içtima duruşu kadar disiplinli bir şekilde, ağaçlar peş peşe sıralanmıştı. İslahiye köylüleri ise, verimli ovalığı karış karış

işlemişlerdi. Su kanalları vücudu dolaşan damarlar gibi tüm ovayı kucaklamıştı.

İnsan boyunu aşan üzüm bağlarıyla, çevresini kıskandırtıyordu. Mevsiminde hiç elinizi kullanmadan, ayaktayken doyasıya çekirdeksiz üzüm yiyebilirsiniz.

Bostanları bir başka. Pamuk ve biber tarlaları....

Kuzeydeki dağlık arazi geçit vermez, ormanlıktır. Bir tek tarla ve meyve ağacı bulamazsınız. Amanoslar'ın zirvesi, dört mevsim kardır. Çevresine sürekli hükmeder. Eteklerinde hava yumuşak, zirvelerinde serttir. Güney köylüleri, fırtınasından hep çekinmişlerdir. Bir büyüklük de aramışlardır. Gizliden gizliye özenirler de. Zirvelerindeki karlar nedeniyle Akdağ adını vermişler. Hep merak etmiştir ötesini.

Meraklardan dolayı bize birçok soru soruluyordu. Öte taraf, merakları kamçılıyordu. Sınır, günlük yaşamına işlemiştir. Sınırları çok delse de ancak yakındaki köylülerle ilişkisi olmuştur. Daha kuzeydeki kardeşleriyle ilişkilenebilir, yüreği kaynar. Amanoslar'ın ötesini merak eder. Sınırlar bu merakı getirmiştir. Öte taraftakiler... Öte yaka... Ama hep bir merak; ne yapıyorlar acaba? Dağlar daha mı yüksek?

Harekete hazırlanan grubumuzda büyük bir merak ve heyecan. Yaşlı ananın merakı ve tedirginliği bizi de etkilemişti. Tehlikeyi ciddi ciddi tartışıyorduk. Oysa öncesinde de tehlikeyi biliyorduk, ama coşkun bir umursamazlık da getiriyordu. Bunun diğer adı, tedbirsizlikti. Şimdi diğer uca kayma tehlikesi belirliyordu. Aşırı duyarlılıktan, hiçbir iş yapamamak. Deneyimli kadrolar bunu görüyor ve hemen dengeliyordu. Zorluğu ve tehlikesi yüksekti ama başarılması da mümkündü. Biraz da devrimci romantizm lazım. Hayat riskleri göze almak değil miydi? Riski göze almayan hayatı kalbinde yaşayamazdı.

Kavramın yerleştiği şekli ile, öte tarafta, sınıra en yakın köyde, bir evde gizlice barınırken bir çok şey düşünüyorduk. İlk adımımı attığım gerillacılığın dönüştürücülüğünü nasıl yaşayacaktım? Başarılı olacak mıydım? Alanıma ulaşabilecek miydim? Bunlar yalnızca benim için değil, grubun ağırlıklı bir kısmı için geçerliydi. Onlar da benim gibi ilk adımlarını atıyorlardı. Alışkın oldukları kibar kent yaşamı, yerini haşın

kır yaşamına bırakacaktı. Bazen ayakta kalabilmek bile, ciddi bir beceri isteyecekti.

Bu düşünce ve tartışmaların yanında keşif çalışmaları da sürdürülüyordu. Gece ve gündüz keşif faaliyetleri yapılıyordu. Dönen kuryeler ile sürekli tartışmalar oluyordu. Kolay geçmek ve en erkenden Amanoslar'a ulaşmak için uygun nokta aranıyordu. Ben tartışmalara fazla anlam veremiyordum. Askeri kavramları eğitimlerde öğrenmiştim. Ama pratik şekline ilişkin herhangi bir fikrim yoktu. Ancak bir süre sonra bu tür konuşmalara anlam verebildim.

Teknik hazırlıklarımız da sürdürülüyordu. Silah, cephane, çanta, elbise vs... hepsi benim için yeniydi. Ancak tecrübeli bir arkadaşın yardımıyla elbiselerimi düzenleyip giyebilmişim. Askeri teçhizat da öyle. Çantamızın ağır olacağı anlaşılıyordu. Yayın, cephane ve on günlük erzakımızı taşıyacaktık. Bu, normal gerilla yükünün çok üstündeydi ve ağırdı. Tecrübesizler için daha da ağır.

1991 yılı baharının ilk günleriydi. Tüm hazırlıklarımız sona gelmişti. Yirmi beş kişilik eğitim görmüş, ama tecrübesiz bir gerilla grubuyduk. Dört beş arkadaş tecrübeliydi. Zaten işi de onlar yürütecekti. Ve biz, en zor yerden sınırı geçip, en zor alana ulaşacaktık. Hem endişeliydik, hem de en zor alana seçilen olmakla, gurur duyuyorduk. Bir ilki başarmak istiyorduk; kalabalık bir grupla sınırı sağlam geçmek. Dönemine göre kendi başına ciddi bir başarıydı.

Hareket zamanı gelmişti. Sınır heyecanı belirgin olarak kendisini konuşturuyordu. Yükümüzün çok ağır olduğunu tekrardan hissettik. Elbisemiz, silahımız ve çantamızla odanın içindeki aynanın karşısına geçiyorduk. Aynada yenilenen, sınırı aşmak üzere olan bir yüz arıyorduk. Yüzlerimize işlenen o anlamı görmek ve bilinç altına yerleştirmek için bir grup gerilla aynada kendine bakıyordu. Belki bir daha böyle boy aynası görmeyecektik. Biz gerilla elbiseleriyle boy aynasında kendimizi görme şansını elde etmiştik. Oysa bu şans elde edemeyen bir çok yoldaş ile karşılaşacaktık. Veyahut şehit düşenlerle. Bizler için bu bir lükstü. Ve bir arkadaşın dikkatsizliği bu lüksümüzün ömrünü kısaltmıştı. Omzundan kayan silahı, duvara dayalı aynayı parçalamıştı. Yaşlı ana

öteden seslenerek, “aydınlıktır inşallah” dedi. Temennisini paylaştık.

Ve hiç unutamadığım an. Ayrılık vakti. Evden dışarı çıkmış, evin önünü çevreleyen bahçenin içinde yarım çember oluşturmuştuk. İlk akşamdı, hafif ışık vardı. Ağır duygusal bir atmosfer içindeydik. Gözümüz anadaydı. Aynı yerden çok gerilla uğurlamış ama, çoğu yüreğinin bir parçasını koparmıştı. Yüreğinden bir parça daha kaybetmeye gücü kalmamıştı. Yaşamak istiyordu. Yüksek dağın ötesindekileri de kucaklamak istiyordu.

Sıranın başından başlayarak hepimizin yüzüne dikkatlice bakarak geçiyordu. Yüz hatlarımızı ayrıntılarına kadar hafızasına alıyordu. Vedalaşmayacaktı. Tövbe etmişti. Sıradan takip etti. Gruptan hiç ses çıkmıyordu. Her şey durmuştu. Ananın toprağa bastığında ayağının çıkardığı sesler vardı yalnızca. Yaşlı ana ve toprak. Belki de bizi görmüyordu. Bize bakarken aynı yerden uğurladığı nicelerini hatırlıyordu. Grubumuzdaki iki bayan arkadaşın yanına gelince daha da yavaşladı ve onlara daha çok vakit ayırdı. Elif ile Cahide’nin gözleri yaşardı. Ana, öte yüzü gören bakışlarını sürdürüyordu. Grubu tamamladı.

Sonra bir makas çıkardı ve sıranın başına geçti. Tek tek saçımızdan bir parça keserek, avucunda topladı. Elif ve Cahide’den daha çok kesti. Eliyle “gidin” işareti yaptı. Zorlukla ağzından bir iki sözcük çıktı. “Damın üstünden sabaha kadar sizi izleyeceğim, sağlam geçerseniz, sabahla birlikte güneşe ayna tutacağım.”

Ayrıldık. Hiç bu kadar duygulanmamıştım. Hepimizin gözleri yaşardı. Nasıl yol aldığımı hatırlayamıyorum. Analar ile gerillalar arasında görünmez ama, çok güçlü bir bağ vardı. Tüm davranışları tekrar tekrar zihnimde canlanıyordu. Her birine bir anlam yüklemeye çalışıyordum. ‘Benim anam böyle yapar mıydı?’ diye düşündüm. Bir duygu deryasının derinliğindeydim. Kısa bir tanışma... Bir kaç söz ve bir tutam saç. Ardından güneşe ayna tutacak bir ana...

‘Sınıra çok yakınız’ komutu ile kendime gelmişim. Artık çok fazla duyarlı olmak gerekiyordu. Tedbirlerimizi almıştık, geçiş noktası her yönüyle keşfedilmiş ve ona göre planlama

yapılmıştı. Telleri kestikten sonra hızla, pusu bölgesini geçecektik. Zikzaklı bir hat belirlenmişti.

Eğilerek, sessizce ilerliyorduk. Nefesimizi bile kontrol ediyorduk. Ayak sesleri bile duyulmuyordu artık. Toprakta sevgi ve aşkla daha yeni boy vermeye başlamış otları incitmeden, kuşları uykusundan uyandırmadan adımımızı atıyorduk. Ses için çevreye atılan boş teneke kutularının tuzağına düşmemeye dikkat ediyorduk. Silahımız elimizde, her an ateşlemeye hazır.

Dikenli tellere, yani sınır diye bilinen yere çok yakındık. Nice can almış, üzerine türküler yakılmış, Kürtler'in bedenini bölen karakollar, mayınlar, askerler... Projektörler tellerin çevresini gündüz gibi aydınlatıyordu. Öte tarafı rahat görebiliyorduk. Ufak bir hareket rahatlıkla görülürdü. Aydınlanmayan bölgede ise, pusu mevzileri vardı.

Aydınlık bölgeye girdik. Biraz ilerledikten sonra sürünmek gerekecekti. Pıllıng (Doğan Kalık) arkadaşın parıldayan gözlerini gördüm. Cahide tellere kilitlenmişçesine bakıyordu. Sınır hikayelerini çok duymuştu. Şimdi sınırın sıcaklığını tüm benliğiyle hissediyordu. Zınar soğukkanlıydı. Daha önce de geçmişti. Gazi kuryelerle temas halindeydi, kulaklarına konuşuyor, elleriyle işaret yaparak bazı izahlarda bulunuyordu.

Her an bir gök gürlemesi duyabilirdik. Saatlerce sürecek silah sesi ovayı doldurabilirdi. Çok yavaş ilerliyorduk. Grubun ön tarafından bir ses duyuldu. Yere iyice eğildik. Sonrası gelmedi. Bir arkadaş teneke kutularından birine basmıştı.

İyice yaklaştık. Artık sürünerek ilerliyorduk. Bunun eğitimini görmüştük. O kadar malzeme ve silahla ses çıkarmamak zordu. Biz yine de ses çıkarmadan ilerliyorduk.

Önümüzde 'tok' bir ses duyuldu. En tehlikeli an... Bir ses daha, bir daha... Şimdi ateş altına alınacağız diye düşünüyordum. Silahımı sıkı kavramıştım. Herhangi bir karşılık gelmedi.

Öncüler telleri kesmişti. Gergin tel, kerpetenle kesilince tok bir ses çıkarıyordu. Bu sesi en aza indirmek için iki kişi teli sıkı sıkıya tutuyordu. Diğer arkadaş kesiyordu. Tel, hızla geri fırlamayınca, çaresiz az ses çıkarmakla yetinecekti.

Bedenimizi yırtan telleri kesmiştik. Ciddi bir sınır ihlalinde bulunuyorduk. Yavaşça ilerledik. Artık telin altından sürünerek öte tarafa geçiyorduk. Önümdeki arkadaş geçti. İyice yere yapışarak tellerin altından geçiyorlardı. Sırtımızdaki çanta yer yer güçlük çıkarıyordu. İki arkadaş kolayca geçmek için telleri kaldırmıştı.

Sıra bendeydi. Tellere dokunmak istedim. Bırakmadılar. Tam tellerin altında yukarı bakmak istedim. Ancak yarım bakabildim. Dikenli ve iki katlıydı. Çevreden gelen ışıkla dikenleri jilet gibi parlıyordu. Çantam da tellere takılmıştı. Beni ileri doğru itelediler. Çantam hafifçe yırtılmıştı.

Sınırın bıraktığı işaret olarak taşıyacaktım çantadaki izi.

Telleri geçmiştik. Artık hızla karanlık bölgeye koşmak gerekiyordu. Önümde iz tarlası vardı. Hızla geçtim. Devriye yolundan koşarak geçtim. Yeni ekilmiş tarlalardan karanlığın bağrına gizlenmek içi koştum. Pusu mevzileri bu bölgedeydi. Gerillaya has işaretlerle diğer arkadaşları buldum. Gerideki arkadaşların savunmaları için mevzilenmişlerdi. Birkaç arkadaş da gizli mevzileri kontrol etmeye gitmişti. Mevziler boştu. Keşif faaliyetleri iyi yürütülmüştü.

Grubun hepsi geçmişti. Sayım yaptık, eksik yoktu. Hızla sınırdan uzaklaşmak gerekiyordu. Koşar adım ilerledik. Ve artık dönüp arkama baktığımda ışıklar gözüküyordu. Bir dere yatağında küçük bir moladaydık. Karanlık ve arkadaşların yüzü gözüküyordu. Ama hepsinin gülümsediğini hissediyordum. Çünkü ben en derinden bir tebessüm yaşıyordum ve o tebessüm hep orda, o sınır ihlali olarak kaldı.

Sınırı geçmiştik, ama ovanın ortasındaydık. Sınırı geçtiğimiz kısa bir sürede anlaşılacaktı. İşte o zamanda ova çok tehlikeli olacaktı. Ondan acele etmek gerekiyordu. Hava aydınlanmadan Amanoslar'a ulaşmalıydık.

Hızlandıkça yükümüzün ağırlığını daha da hissediyorduk. Yorgunluğumuz arttığında sanki çantamıza yeni bir şeyler ekleniyordu.

Araziden kaynaklı engeller vardı. Bunların ilki Karasu idi. Zaten Karasu bölgenin en özgür suyuydu. Defalarca sınırı delmişti. Her diyara ulaşmak için bazı yerlerde hırçın, bazı

yerlerde ise sakin ve sessiz akar durur. Şimdi önümüzdeydi. Geçmek gerekecekti. El ele tutuşarak suyu yarıdık. Zınar arkadaş ayakkabısının tekini suya kaptırmıştı. Hepimiz geçtik ama Zınar (Tevfik Bıçak)'ın ayakkabısı sınır boyu dolaşmayı tercih etmişti.

Bulabildiğimiz tüm çorapları Zınar'a verdik. Üstünü iyice şutuk ile bağlayınca yeni ayakkabısı hazırды. Tecrübeliydi. Pratik bir yöntemle işini halletmişti. Hemen yola koyulduk.

Ovanın girinti çıkıntıları, yeni sürülmüş tarlalar ve en önemlisi de yüzlerce su kanalı doğal bir engel gibi sık sık önümüze çıkıyordu. Her su kanalını geçmek başlı başına bir işti. Bazen dar yer aramak gerekiyordu. Bazen arkadaşların tek tek geçirilmesi gerekiyordu. Bazen suyun içine düşüyorduk.

Acemilikte başa gelecek ne kadar bela varsa hepsiyle tek tek tanışıyorduk. Birimizin çantası çözülüyordu. Diğerinin askeri malzemeleri dengesizleşip bedeni zorluyordu. Ve karanlıkta sık sık kopanlar... tecrübeli arkadaşlar büyük bir özveriyle bu durumları telafi etmeye çalışıyorlardı. Çünkü dağa ulaşamazsak, sabaha nelerin olacağını onlar çok iyi biliyorlardı.

Rahman (Halil Baysöz) tek olan otomatik silahımızın sorumluluğunu üstlenmişti. Gençti, iri yarı ve güçlüydü. Silah da ona yaklaşıyordu. Omzundaki simsiyah silah, esmer teniyle hızla bütünleşmişti. Bir mermi şeridini silaha bağlamış, iki şeridi de eşkıyalar gibi çapraz biçimde boynuna dolamıştı. Bir o kadar da mermiyi çantasında taşıyordu. Daha önce kısa bir süre gerillada kalmıştı. O kısa süreyi tekrar tekrar bize anlatmıştı. Şimdi anlattıkları gibi hareket etmeliydi. Öyle de yapıyordu. Sürekli dimdik ayaktaydı. Ve diğer arkadaşlara yardımcı da oluyordu.

Yürüyüşte zorlanıyordum. Ne bu kadar ağırlık taşımıştım ne de bu kadar yol yürümüştüm. İlk kez de silah taşıyordum. Gruba engel olmamak için çok fazla çaba sarf ediyordum. Diğer arkadaşlar da aynı çabayı gösteriyorlardı. Zorunluluğun bilincindeydik.

Gece epey ilerlemişti. Amanoslar uzak...

Amanosların içindeydik, içindeyken bir o kadar uzak, geniş, kalbine emeksiz ulaşılmasını kabul etmeyen kadim bir toprak parçası...

Geceydi ve biz yürümeye devam ediyorduk.

Her ilk, büyük bir heyecan kadar, büyük bir emekle göğüslemeyi de gerektiriyordu. Yorulmuştuk, bir geceye bir çok şey sağdırmıştık. Artık bitti, şuraya ulaştığımızda bitecek diye düşünüyorduk. Nedendir bilmem ama insan böylesi anlarda kendisini teskin eder. Hep zorluğun birazdan biteceğini düşünür, zaten zorluk böyle de bitirilir. Karanlık yanıltıcıydı. Gördüğümüz fazla bir şey de yoktu. Bir kaç adım ötesi dışında. Ama karanlığın ötesinde çok geçmeden, hedefimize epey yaklaştığımızı anlamıştık. Artık hava yavaş yavaş açıyordu. Hava açıldıkça yıldızların sayıları azalır ve zamanla göğün en bilinmez yerine çekilirler. Suda kayan yıldız o an yoktur, güneşin suya yansıması onun yerini alır. Ve bu kez su geceki gibi gizemli, esrarengiz değil, açık ve parlaktır. Belki de o ananın güneşe tuttuğu aynanın yansıması tüm sulara ulaşıyordu.

Amanoslar'ın eteklerine varmıştık. Önümüzde küçük bir sırt vardı, onu aşıp yürüyüşümüze ara vermeyi planlıyorduk. Yürüyüş tempomuz düşmüştü. Hedeflediğimiz gibi de yaptık. Ama oraya vardığımızda hemen yakınımızda sabah ezanını okuyan İmamların sesi minarelerden duyulmaya başlanmıştı. Bir köyün yakınındaydık. Görünmemek ve uzağa gitmek için acele etmeliydik. Bir ihbar durumunda asla güneşe tutulan aynanın parıltısını göremeyecektik. Önümüzde bir tepe vardı. Oraya ulaşmalıydık. Bazı arkadaşlar silahlarını taşıyamaz duruma gelmişlerdi. Güneşle yarışıyorduk. Ondan önce tepeye ulaşmalıydık.

Zor da olsa tepeye ulaştık. Çoğumuz kendimizi koyuverdik. Bazı arkadaşlar huzursuzdu. Konaklamak için uygun bir yerde değildik. Dağın içine doğru hareket etmek gerekiyordu.

Arkaya doğru, aşağı ilerleyip sık ormanlıklı yamaçta kalacaktık. Yürüyüşümüzün en zor bölümü olmuştu. Neticede hedefimize ulaşmıştık.

Derin bir nefes almış noktamızda oturmuştuk. Çantamıza sırtımızı dayayıp güneşin doğuşunu bekliyorduk. Suya ve yüreklere yansiyacak o safiyeti...

Güneş doğdu.

Öte tarafta güneşe ayna tutuldu.

Bir hüznün bastı, yorgunluğumuzu unuttuk.

Kararlılığımız bilendi.

ATEŞTEN GELDİLER GÜNEŞE GİTTİLER

Sıcacık bir avuçta toplanan saçlarımızın yarattığı ağır duygusal atmosfer, zorlu ve tehlikeli bir gecede gölgemiz gibi bizi takip edecek ve güneşe tutulan ayna ile yerini yaşamın zorluklarına bırakacaktı.

Kutsal bir töreni yönetir gibi uğurlanmıştık. Yol boyu hep o kutsal törenin anlam derinliğindeydim. Saçların bir inançla bağlantısı olmalıydı. Kürt anaları, çocuklarının kesilen ilk saçlarını saklardı. Erkek çocuğunun ilk saç tıraşı törenle yapılırdı. Bazı yörelerde dayısı bu işi yaparsa, uğur getireceğine inanılırdı. Kadınlar kestikleri saçlarını ateşe atmazlardı. Genellikle duvar aralarındaki deliklere saklardı. Bu törenin bir anlamı olmalıydı. Belki de saç bir tarihi örgü... Atılmaması veyahut yakılmamasının bir anlamı da bu olabilirdi.

Bizi uğurlayan ana da saçlarımızdan bir parça alırken bir tür ibadet yapar gibiydi. Kutsal bir kitap gibi saçlarımızı elinde tutmuştu.

Kendisi ile gerilla arasına girecek sınır ve dağ yollarını saç telleri ile örmek istiyordu.

Kopmaz bir bağ.

Tarih hep böyle bağlarla örüldü.

Güneşe tutulan ayna, hiç bir engel tanımıyordu. Yaşlı ananın yüreğinden taşan ışık demeti yüreğimizi yarıp geçiyordu.

Ne sınır tanıyordu ne de mayın tarlası...

Işık hiç bir engel tanımazdı. Yaralı yüreklerin sevgi pınarı da öyle. Hiç bir zorba buna engel olamamıştı.

Ağırlaşan gözkapaklarımı zorlukla yukarı kaldırarak tekrar tekrar öbür tarafa bakıyordum. Aramızda yemyeşil bir ova vardı. Su kanalları ovayı ayırmıştı.

Ovanın diğer ucuyla bu ucu arasında ne fark vardı? Neden anaların gözleri pınara dönmüştü? Ne vardı ötede? Daha dün oradaydım, ama yine de merak ediyordum.

Öte taraf hep merak edilir,

hep ulaşılmayı bekler.

Birileri aramıza dikenli teller yerleştirmişti. Tarlalarımız, köylerimiz, aşklarımız bölünmüştü.

Oysa herkesle kardeşçe yaşamıştık. Kürtler'in kardeşliği...

Şimdi öz kardeşlerinden de koparılmışlardı.

Bu toprakların çocukları kendi tarlalarından geçerken, karanlığı beklemiş, dikenli tellerin altından sürünerek geçmişlerdi. Kendi ülkelerinde kaçak, kendi yurtlarına birer yabancı gibi girmişlerdi. Mayın tarlalarını, yüreklerini avuçlarına alarak geride bırakmışlardı. Pusu mevzilerini ölüm sessizliği ile geçmişlerdi.

Kürt gerillacılığı sınırlara bir isyan hareketiydi.

Gerillacılığımın ilk gününde, üzerimizdeki ağır uykuya rağmen yaşlı ananın yüreğinden fışkıran ışık demetinin pınarına bakarken, Kürtler'in acılı yaşamını bir kez daha derinden hissetmiştim.

Sigaramın ateşi parmaklarımı yakınca, gözkapaklarımın daha da ağırlaştığını anladım. Tekrar tekrar gerilere bakmak istiyordum. Yemyeşil ovayı ve dikenli telleri bakışlarımla delerek, zeytin bahçesinin ortasındaki evin damını seçmeye çalışıyordum. Aynaya bakacaktım.

Saçlarımızı avuçlarında tutan yaralı yürek, ne yapıyordu acaba? Gözü, kulağı hep bizde mi olacaktı?... Sonu gelmez sorular düşüncemi kaplamıştı.

Dumanın tadına da doyum olmuyordu. Hiç bir sigaramı tam olarak içmeyi beceremedim. Ya parmağım yanıyordu ya da giymeye alışık olmadığım şalvarımda bir delik açılıyordu. Acemilik işte...

Güneş sol tarafımızdan iyice yükselmişti. Ovayı besleyen su kanalları, güneşi kıskanırcasına ışınları kendi derinliğine çekiyorlardı. Ova baştan başa menevişleniyordu. Toprağı yeni

delen buğday filizleri, bu savaştan yararlanmak istercesine koyu yeşilliklerini ılık ve su ile kesiyorlardı.

Güneşin ısısı, terli bedenimin titreyişine son vermişti. Terim kurumuş, bedenim de ısınmaya başlamıştı. Artık uyku ile boğuşmuyordum. Göz kapaklarımın ağırlığından kurtulmuştum.

En iyi uyku halinin bu olduğunu sonrasında daha iyi öğrenecektim. Uzun ve yorucu bir yürüyüşten sonra, olduğunuz yerde sırtınızı çantana dayayarak oturuyorsunuz. Sırtınızdaki çantayı çıkarma çabasına girişmiyorsunuz. Terden sırlıslıksınız. Kuşluk vakti yaralı bir serçenin kanat çırpınışı gibi titrersiniz. Boynunuzda taşıdığınız kefiyeyi üzerinize örterek ısınmaya çalışırsınız. Açlıktan ölseniz bile bir parça ekmek yeme zahmetine katlanmazsınız. Yaktığınız sigarayı sonuna kadar içemezsiniz. Öylece uykuya dalarsınız. Derin bir uyku...

Uyandığınızda durumu fark edersiniz. Ya taşlık bir yer ya ıslak ya da dikenlerin üzerinde yıkılarak uyuduğunuzu görürsünüz. Artık uykunun ikinci aşamasındasınızdır. Bu kez çantanızı çıkarırsınız. Yerinizi düzeltir, yağmurluk ve malzemelerinizi fazla dağıtmadan, tekrardan uyku haline geçersiniz.

İlk uyku sırasında nöbetiniz gelirse, disiplinsizlik yapma payınız çok yüksektir. Özverili olmak gerekiyor. Bu anlar, karşı saldırılar için en uygun andır. Uyumanın en çok istendiği bu an, ölüm tehlikesinin de en yüksek olduğu andır. Gerillanın en zayıf anı.

Rehavet hali, tedbirsizliğin zirvede olmasıdır.

Oysa gerillacılık gafil yakalanmamaktır.

Bu nedenle barut kokulu zamanlarda, aşırı duyarlı olmak gerekiyordu ya da böyle bir durumla karşılaşmamak için kendimizi önceden planlamalıydık.

Bunu iyi bilen karşı güçler, gerilla grubunu izlemeye alıp, gafil anında vurmaya çalışarak en yüksek neticeyi almayı amaçlarlar. Zaman zaman başarılı da olur. Çünkü gerilla grubunu erkenden çatışmaya düşürmek, uzun bir süre sıcak temasta tutmak anlamına gelir. Bu süre zarfında teknik ve sayı üstünlüğünden, grubu imha edebilir. Gizlilik ve

hareketliliğinden aldığı avantajı gerilla artık kullanamaz. Yalnız bu da değil. Gece boyu yürüyen gerilla, takatten düşmüş olarak sabaha ulaşır.

Artık karanlığı özlersiniz.

Zaman durmuştur, saatler bir türlü ilerlemez.

Güneş gökyüzüne çivilenmiştir.

Çatışma ortamının yarattığı gerginlik, barut ve kan kokusu saatleri geri çeker adeta.

Batı'nızdaki tepenin arkasına güneşin saklanmasını hayal edersiniz ve bunun için büyük bir istek oluşur. Karanlık, bir kurtarıcı gibi gelişini şartlara bağlar. Karanlığa özlem. Her gerilla bunu çok derin yaşamıştır. Çünkü gecenin karanlığı onun gücüdür. Çatışma ortamından gizlice çıkıp uzaklaşacaktır.

Aydınlığın getirdiği ölüm, yerini karanlığın özgürlüğüne bırakacaktır. Artık en yüksek zirveler, sarp kayalıklar, sık ormanlıklar gerillanın yol güzergahıdır. Zincirlerinden kurtulmuşçasına karanlığı kucaklayarak yol alır.

Kurtuluş, karanlıkla gelmiştir.

Geceler ve dağlar tarafsızdır. Kim iyi kullanıyorsa, onun dostudur. Gerilla grupları, bu avantajı sürekli iyi kullanmışlardır. Arazi hakimiyeti başarının yarısıdır.

Derin bir uykuya yenik düşmenin ardından gelen tehlike, çoğu zaman felaketle sonuçlanır ve bir zorluğu gerillaya yaşatır. Felaket olmazsa, bu, karşı gücün duyarsızlığından kaynaklanmış demektir.

İşte biz böyle bir andaydık. Karşı gücün duyarsızlığı, bizi hayatta tutacaktı.

Zorlukla gözlerimi açtım. Göz kapaklarım hala ağırdı. Terden sırlıslık olmuştum. Elim, alnımdan bir avuç ter ile ayrıldı. Güneş tam tepemdeydi. Gün yarılanmıştı. Yorgunluk ve acemilikten gölgelik bir yeri seçememiştim. Taşlık ve dikenli bir yerde, ilk oturduğum halde uykuda kaldığımı anladım. Çantam hala sırtımdaydı.

Ovanın sonundaki sırtlara baktım. Zeytin bahçesi, güneşin dik ışınlarıyla gölgelerini köklerine toplamışlardı. Son ayrıldığım köy, zorlukla seçiliyordu.

Bakışlarım zeytin bahçesine kilitlendi. “Tüm gerillaları barındıran yaslı yürekler ne yapıyor acaba?”

Tüm ova, güneşin mutlak hakimiyetine teslim olmuştu. Su kanalları otların ardına gizlenmişti. Kır çiçekleri, en güzel renklerine bürünerek güneşle kucaklaşıyordu. Toprağı delen buğday filizi, hızla başak olmaya doğru koşuyordu.

Etrafıma bakındım. Kimse yoktu... Gözlerimin beni yanıltmasını bekliyordum. Ama yalnızdım, gruptan kopmuştum. Gök kubbe üstüme üstüme doğru geliyordu. Arkadaşlarım neredeydi? Pırlang benim yokluğumu nasıl anlamadı? Çok yorgun olmalıydı. Herkesin güçlkle yürüdüğü zamanı hatırladım. Oturmuş ve öylece uyuya kaldığımı düşündüm. Grup da ilerlemişti. Çok uzağa gitmiş olamazlardı. Ama sık ormanlıkta, iki metre ötesini bile göremezsin. Gerilla kurallarına göre koptuğun noktada beklenmeli. Nerede olduğumu nasıl bileceklerdi? En azından aramak için akşamı bekleyeceklerdi.

Bu tür durumların eğitimini görmüştüm, ama bunları yaşamak farklı oluyordu. Koca dünyada kendimi tek başına kalmış gibi hissediyordum. Sınırdan geçişi hatırladım. Zınar’ın ayakkabısı nasıl da suya kapılmıştı. Su kanalları gibi bir sürü engel, tekrar tekrar önümüze çıkıyordu.

Hala güneşin altındaydım. Yalnızlık duygusu tüm benliğimi kaplamıştı. Bahar güneşi vücudumdaki tüm suyu çekmişti. Çok susamıştım. Az ötede bir pınar olduğunu biliyordum. Zaten orada su içmiş ve ondan sonra uykuya kalmıştım.

Güçlkle ayağa kalktım. “Otur, otur” diyen kısık bir sesle irkilmiştim. Gazi’nin sesiydi. Hemen tanıdım. Kendimi birden çok güçlü hissettim. Yalnız değildim. Ve gruptan kopmamıştım. Arkadaşları ağaçların arasından seçememişim. Güneşin yakıcılığı beni fazla etkilemişti. Yalnızlık duygusu yerini bir güvene bırakmıştı. Yalnızlık bazen bir ses ile giderilir. Ses yalnızlıkları çözerdi. Bazı uyandırıcı ve güçlendirici sesler vardır, işte dağ ve ovanın sesi de vardı. Tıpkı Gazi’nin bana seslenmesi gibi, onların da uyandırıcı bir sesi vardı. Nurhakları’nın uyandırıcı sesine ulaşmak, Büyük

Sesi ortaya taşımak ve yeniden kendini o seslerde yaratmak için yolun başlangıcındaydım.

“Eğilerek buraya gel” dedi.

Sesin geldiği yere hızla ulaştım. Pınarın yanındaki gölgelikte oturuyordu. Tecrübeliydi, ama küçümseyen bakışlarını fark etmiştim. Buna fazla aldırmadan bir an önce su ile serinlemek istiyordum. Pınardan doyasıya su içerek gölgeliğe yerleşip sırtımdaki çantayı çıkarmıştım.

Karşıma baktığımda hala o bakışların üzerimde olduğunu fark etmiştim. Kendinden emin bir tavırla “Bu işler Bekaa’da konuşulduğu gibi değil” dedi. Daha önce yaptığımız bazı tartışmalara gönderme yapıyordu.

İşlerin kitaplarda yazıldığı gibi olmadığını söylemek istiyordu. Hatanın başlangıcı buydu. Ondan sonra hatalar peş peşe gelir.

Tecrübeli bir gerillaydı. Yürüyüşte fazla zorlanmamıştı. Ve grubun yürütülmesinde önemli bir rol oynamıştı. O çok alışkın olduğu bir gerilla yürüyüşünü gerçekleştirmişti. Ben ise gerillacılığımın ilk günündeydim. Ve tarif edilemeyecek kadar perişandım.

Yanlış bulduğum sözlerine herhangi bir karşılık vermedim. Belki de doğrudur diye düşündüğüm zamanlar, sonrasında çok oldu. Yılanın derisinde açılan küçük bir yaranın sonrasında canına mal olması gibi, ilkelerden de göz yumulan küçük sapmalar, zamanla kişileri tarih karşısında suçlu duruma getirebilirdi.

Grubumuz ağaçların arasına dağılmış ve istirahat ediyordu. Neden gölgeliği akıllı etmediğimi düşündüm. Dağa alışık olmayan tabiatım beni çok zorlayacaktı. Herkesten daha çok çaba sarf etmem gerektiğini düşünmüştüm.

“Yerimiz uygun değil, hareket etmemeliyiz” dedi. Görüntü vermemek için akşama kadar olduğumuz yerde kalmalıydık.

Zorlukla Amanoslar’ın eteklerine yettiğimizden, uygun bir nokta için vaktimiz ve gücümüz kalmamıştı. Karayolunun hemen üstünde, sık ağaçlıklı bir yerde, zorunlu olarak kalmıştık. Hiç bir güvenlik tedbirimiz de yoktu.

Gafil bir durumdaydık. Görüntü vermemiz durumunda, grup rahatlıkla imha edilebilirdi. Bu nedenle, Gazi çok tedirgin

ve uyanıktı. Bizim uykuya yenik düştüğümüz andan itibaren, sürekli çevreyi gözetliyor ve güvenlik tedbirlerini alıyordu. Bize kızgın olmakta haklıydı.

Biz kısmen rahat görünüyorduk. Tehlikenin çapını tasavvur edemediğimizden olsa gerek. Sağlıklı düşünebilecek durumda değildik.

Grubun diğeri üyeleri aşağı yukarı benim durumumdaydı. Çoğumuzun ilk günüydü. Herkeste bir heyecan ve gerginlik vardı. Piling biraz ötede hala uyuyordu. Üstelik yerini düzeltmişti. Tehlikeyi fazla umursamıyordu, biraz gamsızdı.

Fırat, çevresine topladığı arkadaşlara erzak dağıtıyordu. Komutanlıktan çok ağabeylik yapıyordu. Sonraki yıllarda da gerilla komutanı olmayı bir türlü beceremedi. İri yarı yapısıyla arkadaşları çevresine toplamış, el hareketleri eşliğinde, alçak sesle bir şeyler söylüyordu. Ne konuştuğu anlaşılıyordu. Arada bir, yakaladığım bir iki kelimeden Mahsum Korkmaz Akademisi'nden bahsettiğini anlıyordum.

Cahide ile Elif, ilk oturdukları şekilde hala uyuyorlardı. Saçlarından birer parçanın alındığı ayrılık vaktini hatırladım. Kısa saçlarındaki darbeyi gizleyememişti Cahide. Elif daha şanslıydı.

Yüksek sesle konuşamıyorduk. Artık dilediğimiz gibi bağıramayacaktık. Arazide dolaşamıyorduk. Disiplinli olmamız gerektiğini yaşayarak öğreniyorduk.

Kuzey Kürdistan'da yürüdüğümüz ilk zorlu gecenin ardından gelen ilk günümüz, böyle yarı baygın ve tehlikeye çok açık geçmişti.

Akşama doğuydu. Gerillanın en güzel zamanı. Güvenlik sorunu kalmamıştır. Hareket zamanıdır. Herkes hazırlığını yapar, çantasını toparlar. Terk edilen noktada iz kalmasın diye arazi ilk haline getirilir. Ateş yeri gizlenir. Araziye doğal bir görünüm verilir.

Rahat olduğumuz ve iyice dinlendiğimiz bu saatte, dinlediğimiz müzik parçasını grubumuzun ezgisi olarak seçtik. Yol boyu bu ezgi bizimle olacaktı. Çok sonrasında bile bu ezgi, yürüyüşü ve arkadaşları bana hatırlatacaktı. Bizim esin kaynağımız olan müzik, Erivan radyosunun Kürtçe yayınının

açılış jeneriğiydi. Yanık bir kaval ezgisiydi. Ateşle başlayan tarihsel yolculuğa bizi götürüyordu.

Ağır yorgunluğumuzdan dolayı o gece fazla yürümeyecektik. Sadece güvenlik için uygun bir noktaya geçip, hem önümüzü keşfedecektik hem de dinlenecektik.

Sık ve bodur ormanlık, yürüyüşümüze güçlükler katıyordu. Kopmamak için yakın mesafede yürüyorduk. Her an sert bir dal yüzümüze çarpıp ayağımız bir yere takılabiliyordu. Yokuş eklenince zorlu oluyordu. Bir önceki yürüyüşümüzün yorgunluğu kendisini fazlasıyla hissettiriyordu. Çantamızdaki ağırlık da olduğu gibi duruyordu. Neyseki, o gece yolumuz kısaydı...

Arazi hakimiyetimiz yoktu. Hangi yöne gittiğimizi kestiremiyordum. Bazen geri istikamette yol aldığımızı da düşündüğüm olmuştu. Bana göre her gün, güneş farklı bir yönden yükseliyordu. Tabiki bu düşüncelerime fazla takılmadan, gruptaki yerimi takip edecektim.

Grubumuz yirmi beş kişiden oluşuyordu. En fazla beş arkadaş tecrübeliydi. Diğerleri benim gibi acemiydiler. Ama bazı arkadaşların arazi hakimiyeti vardı. İlk mangaya yerleştirilmiştim. Buna sevinmiştim. Güçlü olanların ön sıralara konulduğunu sanıyordum. Yürüyüşte zorlananların grubu koparmaması için öne alındığını, sonradan öğrenecektim.

Öncü grubun ardından, bizim manga yürüyordu. Arkamdan Elif, önümde Zınar yürüyordu. Suya kaptırdığı ayakkabısının yerine ayaklarına sardığı çuval parçaları onun yürüyüşünü zorlaştırıyordu. Ama karanlıkta görüldüğü için, benim yürüyüşümü kolaylaştırıyordu.

Elif de sık sık kopuyordu. O da ilk kez dağda yürüyordu. Sıkıntıma ikide bir onun kopması ekleniyordu. Yol boyunca hep arkamdaydı. Zaman zaman sırayla taşınan su bidonları bende takılıyordu. Grubun düzenini sağlayacak talimatlar, Elif'ten sonra değişerek yol alıyordu. Arkasında yürüyen Cahide, yer yer açığı kapatsa da, bu yolculukta şansızlık benim payıma düşmüştü.

Bir buçuk iki saatlik yürüyüşle planladığımız noktaya ulaşmıştık. Artık çok yüksek bir tepedeydik. Sert bir rüzgar

esiyordu. Saçlarımızı avucunda toplayan yaralı yürek, hala ışıklarını bize gönderiyordu. Bakacağımızı düşünmüş olmalı ki, evin tüm ışıklarını açık tutmuştu. Sırtın diğer tarafındaki köyler de ışıklarından seçiliyordu. Kuzey’de ise ışıklar daha yoğundu. Islahiye, Türkoğlu, Hassa ve bir çok köyün ışığı karanlığı yırtarak bulunduğumuz tepeye ulaşıyordu.

Artık ışık denizinin ortasındaki bir adadaydık.

Işık ve karanlık...

Karanlığın yüzünü gösteren ışık huzmesi her tarafı sarmıştı o ilk yürüyüşte...

Ve o anaya seslenmek,

Onun güneşe tuttuğu aynadaki ışıkla kayıtsızca yakınmaya gittiğimizi ona duyurmak istiyordu yüreğim...

Ve ilk eylemimden sonraki gece bir ananın saçlarından damlayan.

Gümüş bir aynaya yansıyan ışığına tutunmuştu gözlerim...

Gözlerim o ananın bakışlarında soyunuyor

Ve O ışıkla giyiniyordum.

Ne kadar yüksekte olduğumuzu rüzgardan öğrenmiştik.

Ağaçlara boyun eğdirerek gelen rüzgar, baş eğmemizi istemiş gibi suratımıza sertçe çarpıp ilerliyordu. Rüzgara direnen orman, haykırıyordu. O haykırışın ezgisi bir tek ormana aittir. O sesi bir tek o bilir, bir de gerilla. Dağ ile kendi arasında bir köprü yaratanlar bilirdi, yaprağın kıpırdanışını, suyun sesini, kuşun çığlığını, rüzgarın haşinliğini, tozun rengini... Ben de bunları yeni yeni öğreniyordum. İlk öğrenmenin dikkati tamamen üstümdeydi.

Baharın ilk günleriydi ve çok soğuktu.

Üşüyorduk.

Bir yanımız ışıklarla çevrili bir yanımız soğuk...

Işığın feyzine tutulan yüreklerimiz sıcak, ormanın ve rüzgarın peşinden sürüklenen bedenlerimiz ise soğuk ve titrek... sıcaklığı ve soğukluğu bir arada yaşıyorduk. Bir buluşma anı ve bir şeylerin içimizde yıkıldığı andı.

Koptuğumuz o kadim toprak ve ışıkla buluşuyor, içimizdeki ayrılığı aşıyorduk. Yaşadığımız sıcak soğuk buydu belki de...

Terli bedenlerimizi kurutamazdık. Bir kefiyeden başka hiç bir şeyimiz yoktu. Henüz ilk akşamdı. Daha sabaha çok vardı.

Kefiyelerimizi örtündük. Ama zaman geçmek bilmiyordu.
Böylece sabahlamaktan başka çaremiz yoktu. Güvenlik
nedeniyle ateş yakamazdık.

Ateş özlemi yüreğime oturmuştu ve bu özlem hiç
bitmeyecekti. Ulaştıkça ateşe, ateş yeni bir ısıyı keşfettirecekti.
Ulaştıkça yeni menzillere, yeni yolları boy verecekti...

Ateşten geldiler, Güneş'e gittiler.

Ateş ile güneş arasında kaldılar.

Ateş!

Ateş dedi ninelerimiz...

Saçlarından ateşi döktüler ninnilerimize...

Kutsal ayindi ateş dansı bir halk için

Ve doğan her çocuğun kulağına fısıldadılar

Ateş...

Bereket ateşteydi ve ateş güneşe iz sürer

Soyluluk ateşin renginde, asiliğinde, mahzunluğunda

Mahzunluğu sevdadan

Asırlarca yürüdüler ateş boyu, güneşe doğru...

Tarihi yolculuk ikisi arasında geçti. Tüm isyanlar,
yenilgiler, galibiyetler bu yolculukta yaşandı.

Şair haklı olarak onlara; "Güneşin ve Ateşin Çocuğu"
dedi. Tarihin en zor işini başardılar. Ateşi tanrılardan çaldılar.
Uygarlığı yarattılar. Özgürlük kavgasını başlattılar.

Tarih içerisinde öyle yürüyüp geldiler. Sıkı sıkıya
yapıştılar yarattıklarına. İşgal ve istila akınları bitmek bilmedi.
Her gelen ateşten bir parça olarak döndü. Her saldırıya karşı
korunmak için kalbi olan sarp ve ulaşılmaz dağlara çekildi.

Hep korudu ateşini ve hep güneşe taşımak istedi.
Nicelerinin ateşi söndü bu yolculukta. O, ateşin ocağıydı. Ve
hiç bir güç söndüremedi.

Taşınan ateş dünyada uygarlık yarattı. Dev bir meşale gibi
dünyayı aydınlattığında, gözleri kamaştıran cüceler onu ve
Güneşi karartmak istediler.

Oysa, hiç bir güç aydınlığı karartamazdı. Çünkü karanlık
yalnızca aydınlığın bir tonu olabilirdi. Ateş ülkesi karanlığa da
yeni bir biçim vermişti. Ateşin olduğu yerde karanlık yoktur.
Ateş bir ülkenin kalbinde yanmaktadır.

Kendisinden korkan gecenin karanlığı bile, her sabah güneşi doğururdu.

Ve her yeni doğuşu yeni umutlar dağıtırdı, çocuklara.

Her ateş karanlığı yırtarak yükseliyordu. Bu nedenledir ki, Newroz ateşi zirvelerde dalgalanırdı.

Karanlığa bir isyan gibi,

Asil ve kendinden emin.

Kürtler'in ateşe taptığı söylemi doğrudur, ama yalnızca tapmaz, onu tarihi gezinti içinde taşımıştır da.

Ateş, Kürtler için bir yaşam tarzının adıdır. Derin felsefi bir öğretilerdir. Coğrafi ve sosyal örgütlenmelerinin bir gereği olarak da böyledir.

Hep dağların yüreğine sığınmak zorunda kaldıkları için, ateşten kopamamışlardır. Onların varlık nedenidir. Ateş yüreklerini sıcak tutmuştur, yollarını aydınlatmıştır.

Hergün yeni umutlar getirmiştir.

Ateş, anlatmakla bitirilemez. Zaten Kürtler ateşi yaşarlar, fazla anlatamazlar. Çünkü ateş geniş ve uzun bir masaldır kadim bir toprakta... ateş insandır...

“Kendini anlatmak zor” derler ya, çok doğrudur. Kürtler de öyle ateşi anlatıyorlarsa kendilerini anlatıyorlar demektir.

Küllenmiş ateşi yüreğinde taşıyanlar, küller savrulduktan sonra bunu anladılar. Ateşi ancak yüreklerindeki közler alev alınca anladılar. Son nesil ise, gecikmeli olarak anladı. Anladığında ise; son ve ölümsüz ateşi harlandırı ve o günden sonra ateş ölümsüzlük muammasının cevabı oldu bu topraklarda... Ateş anlaşıldığında, son soyun idamı gerçekleştirildi ve yeniden ateşten doğdular...

En çok da diriliş mücadelesinin verildiği, gerillanın dağlarda dolaştığı yıllar anlayacaktı. Ateşin yeni taşıyıcıları bunu herkese öğreteceklerdi.

Gerilla ve ateş... Özgürlüğün iki ayrı ismidir.

Ateş bir yaşam öğretisi oldu kadar, gerillanın günlük yaşamında da vazgeçilmez bir yer tutar. Biz, günlük yaşamda gerilla ve ateşi konuşmak istiyoruz. Zaten gerilla da en güzel sohbetini hep ateş çevresinde yapar. Bir ateş sohbeti yapmak istiyoruz.

Gerilla ve ateş arasında bir aşk vardır. Çocukluk aşkı gibi bir şey. Bu nedenle hiç kopamaz. Ateşini yakabildiğinde mutlu olur. Yakamadığından de özlemini yüreğinin derinliğinde hisseder.

Her zaman ateşi yaşar gerilla

Ateşle güneşi kucaklar.

Ateşle dinlenir.

Ateşle yalnızlaşır, çoğalır.

Ateşle tutuşturduğu sigarasından derin bir nefes alır.

Hiç bir güç ateşin yerini dolduramaz. Yeri ayrıcalıklıdır, gerillanın gönlünde. Çünkü gözleri alevlere kilitlendiğinde o tarihi bir gezintidir. İsyan olur, özgürlük aşkı olur.

Tanrılardan ateşin nasıl çalındığını görür. Prometheus'u hatırlar. Sonra çağdaş Prometheus'u görür. Korlaşmış közlerin içine dalar. Uçuşan alevlerin nereye gitmek istediğini düşünür.

Ya dumanı? Duman sorun teşkil etmez. Gerillanın ateşi dumansızdır. Ateşle yaptığı tarih tartışmalarına gölge düşmesin diye, dumana bir çözüm bulmuştur.

Dumansız ateş yakmayı öğrenir. İlk dersler arasındadır bu. Adına 'Gerilla Ateşi' denir. Dumansızdır. Güvenlik nedenlerinden dolayı da bu böyledir. Giderek bir sanat haline gelmiştir ateşi yönlendirme. Bazı gerillalarda bir tutkudur. Tutuştururken, yeni odunlar ilave ederken, düşen ağaç parçalarını tekrardan dizerken büyük haz alır, severek yaparlar. Ustalaşır, bir sanat haline getirirler. Ve ateşin ustası bir halk böyle yaratıldı...

Engeller de vardır, her arazi parçasında günün her saati ateş yakılmaz. Gizlice, alevlerini gizlemeli, dumanını saklamalıdır. Çünkü güvenlik sorunları vardır. Bazı yerlerde ateşin alevleriyle karanlığı yırtabilirsiniz.

Tespit edilen yeni noktaya yerleşildiğinde, ilk akla gelen işlerin başında ateş yakmak gelir. Güvenlik sorunları yoksa, hızla hazırlıklara girilir. Ateş yeri için uygun bir çukur kazılır. Kuru odunlar toplanır. Güvenlik sorunu varsa, ya da gece ise aydınlığı beklemek zorunda kalırsınız. Zor bir zaman geçireceksiniz demektir. Hava soğuk ve terliyseniz sabaha kadar tek düşünceniz ateş özlemi olacaktır. Bir kayılığın dibinde çantanıza yaslandığınızda elinizi ateşe uzatmak

istersiniz. Sigaranızdaki titreşim kor avucunuzu yakarak
özlemlerinizi kamçılar.

Odunlar özenle üst üste dizilir. Tepenin ardına gizlenmiş
olan güneş, ateşi kıskanır, yavaşça yükselir.

Galibiyeti güneşe kaptırmak istemezmiş gibi, ilk ışıktan
hemen önce çıkmak çakılır. Gerilla ışıktan hızlı davranmıştır.

Duman, varlığını hissettirmeden alevler yükselir. En hızlı
ve şanslısı çaydanlıktır. Daha herkes gecenin
donduruculuğunda yaşadığı ateş özlemini gidermeden, siyah
çaydanlık alevlerin çoğunu çevresinde toplar. Çok bencildir.

Bir süre sonra gerilla grubu gecenin soğuk yüzünden
kurtularak ateşle baş başa kalır. Artık tarihi gezinti içindedir.
Özlem giderir. Ayrılık sona ermiştir.

Ateşin güne ikinci hediyesi demli bir çay olur. Yayla suyu
ile dolu iri ve siyah çaydanlıkta çayınız demlenir. Alevleri
izleyerek çayınızı içersiniz. İlk yudumla tüm yorgunluğunuz
gider. Tüm zorluklar unutulur, yorgunluk yerini dinamizme
bırakır. Artık yeni bir güne hazırsınızdır.

Ateşler, ağacına göre farklı olur. Tecrübeli gerillalar
farkı iyi bilirler. Ve ateşini ona göre kurarlar. İyi köz yapan
odun veya yapmayan odun diye sınıflandırılır. Ardıç ağacı
yakıyorsanız, kıvılcımların saldırısına maruz kalacaksınız
demektir. Elbiseleriniz sıklıkla delinir.

Mavi alev gördünüz mü hiç?

Mavi alev gözleri derinliğine çeker. Mavi bir sevdadır
gerillanın yüreğinde.

Gökyüzü gibi sınırsız...

Sedir ağacı yaktıysanız mavi alev görmüşsünüzdür.
'Sonsuzluk alevi' adını vermiştik. Sonsuzluğun rengi ve
sınırsızlığa bir çağrı yaptığı için, böyle düşünmüştük.

Sedir ağaçlarıyla Lübnan'da tanışmıştım. Amanos ve
Engizekler'de bu ağaçlarla karşılaştım. Yöre halkı 'Kamalak'
adı ile tanınırlardı. Kürdistan'ın diğer bölgelerinde rastlanmazdı.

Kök kısmından çıkardığınız kalınca odunları, ateşin
üzerine bıraktıktan kısa bir süre sonra, mavi alevin seyrine
dalmış olarak bulursunuz kendinizi.

Tekrar kendinizi bulursunuz. Çünkü biraz öncesinde
alevin sonsuzluğunda kaybolmuştunuz. Mavi alevler odunların

arasından dalgaların denizden sıyrıldığı gibi sıyrılarak gökyüzüne doğru koşar. İlahi bir güce kavuşmuş gibi, gökyüzünün maviliğinde kaybolur. Zaten onun yere düşmüş bir parçası gibidir. Yeni dalgalar tekrar tekrar kendisini üretir. Seyrine doyamazsınız. Bu nedenledir ki çok sevdiğiniz çaydanı üzerinize süremezsiniz: mavi kirlenmesin diye. Çünkü mavi alev yeryüzü ile gökyüzünün birleştiği kutsal bir çizgidir.

Mavi kirlenmemeli.

Seyretmek gerekiyor yalnızca. Gökyüzü ve okyanusun sonsuzluğu gibi sedir ağaçlarının mavi alevi de sizi sonsuzluğa götürür.

Bir kuş tüyü ile yolculuk yaparmış gibi.

Gece ateşlerinin tadı ve güzelliği her zaman değişik olmuştur. Tabiki her zaman ve her yerde bu güzelliği yakalayamazsınız. Güvenlik sorunu göz ardı edilirse ateş keyfi sabahleyin bir felaketi de getirebilir.

Uygun arazilerde geceleri ateş yakılabilirdi. Sonraları silah tekniği gelişince gerilla bundan vazgeçmek zorunda kaldı.

Gerilla için ateş bir ihtiyacın ötesinde bir tutkuydu.

Engizekler'de yakılan ateşler her zaman en iyisiydi.

Tepelerin zirvesindeki çukurluklar ateş için en elverişliydi. Hiç bir yerden görüntüsü alınamazdı. Kalın kütükler toplanarak hazırlık başlardı. Meraklısı çok olduğundan nokta bir anda odunla dolardı.

Güneş batıdaki son tepeye yenik düştüğünde en aceleci gerilla odunları tutuşturmuş olurdu, yarış halinde olurlardı.

Alevlerin çevresinde ayakta bir çember oluşturularak gece derinleştirilmek üzere sohbetler başlatılırdı. İlk çemberde sohbet konuları fazladır. Giderek azalır ve kelimeler alevlere gökyüzüne koşar. Ateşe kilitlenir ve ateşi konuşur gerilla. Bu ateşin kuvvetidir. Gerillayı kendi derinliğine çekmiştir.

Yüreği ateşle yıkanmıştır artık.

Gecenin rengi koyulaştıkça ateşin gücü daha da artar. Karanlığın ortasında altın kubbe gibi görünür. Artık ayakta sohbet bitmiştir. Gerilla grubu ateşin etrafında oturur.

Gerilla ateşi, ateş gerillayı kuşatmaya almıştır.

Artık tartışmaları derinleştirmenin vaktidir. Anıların anlatıldığı zamanlar da olur. Bazen sesler karışır birbirine,

bazen tek ses doğruluğunu kabul ettirerek diğerlerine dinlemenin güzelliğini öğretir.

Nöbet değişimi nedeniyle aralıklarla çemberde değişiklikler olur. Biri gider biri gelir. Sohbet devam eder. Alevler çöktükçe sohbet de ağırlaşır. Artık sohbet eden gerillaların sayısı azalmıştır. Diğerleri karanlığın içinde mavi alevle düşlere dalmıştır.

Herkes olduğu yerde başını çantasına koyarak ayaklarını ateşe uzatır. Ayaklar ısınırsa tüm vücut ısınır. Artık ateş koca bir köz yığını halindedir. Arada titrek bir alev belirir ve hızla kaybolur.

Önce ayakta çember oluşturuldu. Derinleşen sohbetle oturarak ateş kucaklandı. Ateşten güneşe uzun bir yolculuk yapıldı. Sonra herkesin ayağı ateşe doğrultuldu.

Alev gecenin karanlığına dalar. Közler kaybolmaz. Sadece küllenir.

Yeni bir ateşe de hazırdır.

Ateş kendini yaratmaydı.

Ateş derinlikti, insanlarla yaşam arasındaki bağıdı. Gerilla dağda bunu yakalayandı.

Nurhaklar'a doğru yol alışımızın ikinci gününü dondurucu bir havaya meydan okuyarak karşılamıştık. Ateşi yakabilmek için güneşin doğuşunu saniye saniye izlemiştik. Güneş, ovanın İslahiye'ye doğru incelererek ilerlediği bölgenin karşısındaki sırtların ardından nazlanarak çıkıyor, önce sarı saçlarını göstererek, bizimle oyun oynar gibi yavaş yavaş doğuyordu. Sonrasında, birden başını uzatıverdi. İlk gün yorgunluğuyla bir çok şeyi kaçırmıştım.

O gün güneş çok cömertti.

Gözlerim ışıkla dolmuştu.

Güneye baktım, güneşe ayna tutulmamıştı.

Gün boyu sınır tanımayan ışıkları bekleyecektim.

Oysa ışık çoktan gönderilmişti.

Dün yaşadığımız yorgunluk bir önceki noktada kalmıştı. O gün daha dinamiktik. Konumlandığımız tepenin yüksekliği nedeniyle küçük ateşler yakmıştık. Üç tane küçük ateşin çevresinde kümelenmiştik. Üç ateş. Üç grup gerilla. Sık

ormanlık bizi gizliyordu. Yine de dumanımıza dikkat etmeliydik.

Kuzeye doğru genişleyerek uzanan Amanoslar, yüksekteki noktamızda yemyeşil bir derya gibi gözüküyordu. Arazi giderek çetinleşiyor, ormanlık sıklaşıyordu.

Birkaç fotoğraf çektim. Yazmaya daha önce karar verdiğim günlüğümün ilk sayfasını o gün doldurdum. Beriwan'ın verdiği kalemle... Ne yazdığımı hatırlamıyorum. Nurhaklar'a ulaştığımda, günlük tutma işine de son vermiştim.

Amanoslar'ın ana gövdesi, karışık da olsa ovoidan ayrıldığı yer cetvelle çizilmiş gibi düzgündü. Ovayla dağın birleştiği yer, yerleşim birimlerince doldurulmuştu. Ovanın doğusu da öyleydi. Arazi bölünmesin diye ovanın ortasına köyler kurulmamıştı.

Orman ve yayla yolları önemli boğazların çoğuna çıkıyordu. Güvenlik için bir tehlikeydi. Sarp ve ormanlık arazi bunu önemli oranda dengeliyordu. Arazinin sık ormanlık olması gece yürüyüşlerini zorlayacaktı. Bu nedenle bazı yerlerde gündüz yürümemiz gerekiyordu.

Bodur ağaçlıklara bölge halkı, "sidigan" adını vermişti. Aynı ağaçlara Pazarcık'ta da rastlayacaktım. Bir adam boyundan yüksek bir çalı kütleleri gibidirler. Her mevsim yeşil dalları kolaylıkla tutuşur. Bir dalını koparıp altına ateşi tuttuğunuzda, petrol gibi hızla tutuşur. Bu nedenle, yağışlı günlerde ateşi yakmak için gerillanın yardımına koşardı.

Yalnız bu da değil. Dallarını aralayıp içinden iki üç tanesini kopardınız mı, üç kişilik yeriniz hazır demektir. Arazinin uygun olmadığı yerlerde küçük birimler böyle barınabiliyorlardı. Bir köyün içinde bile olsanız kimse sizi göremez. Hatta içinde çay bile yapabilirsiniz. Böylesine önemli roller oynardı ve Amanoslar bu ağaçlarla doluydu. Ancak aynı ağaçlar gece yürüyüşlerini işkenceye çevirirlerdi.

Gün boyu yeterince araziye izleme imkanımız oldu. Yolumuzu keşfetmenin yanında çevreyi de iyice gözetledik. Güney Kürdistan hala gözüküyordu. Maraş'a doğru uzanan ova izlenebiliyordu. Pamuk ve biber tarlaları, üzüm bağları baştan başa ovayı doldurmuştu.

Yol güzergahımız tespit edildi. Gece ovaya inip yol alacaktık. Sabaha doğru tekrar dağa tırmanacaktık. Arazi tam tanınmadığı için riskleri de vardı. Uygunsuz bir arazi parçasında gündüze yakalanmak, ciddi bir risk almak demekti. Bu faktörü de dikkate alarak yola çıkacaktık.

Hareket ezgisi radyodan yayıldı. Hazırlık telaşı bitmişti. Herkes, sırasında hareket için beklerken, alevle güneşin bulunduğu ışık kaynağına son kez baktım. Günün son ışınlarında zeytin bahçeleri daha iyi gözüküyordu. Artık hiç bir tepeden yaşlı ana gözükmeyecekti. Ben onu bir daha hiç göremeyecektim.

Saçlarımın bir parçası hala eksik.

Yaşlı yürekten çok parça koptu.

Uzun sürecek olan yürüyüşümüzde, zorlanacağımız çok açıktı. Planladığımız gibi, dağla ovanın birleştiği yerden ilerleyecektik. Sık sık önümüze köyler çıkıyordu. Yolumuzu uzatmak zorunda kalıyorduk. Karanlıkta köy bahçe ve bostanlarından ilerlemek hızımızı kırıyordu. Çitleri ve kanalları geçmek zordu.

Benden sonra yürüyen Elif, sık sık grubu koparıyordu. Hep zor durumda kalıyordum. Önümde yürüyen Zınar'ı takip etmekle Elif'in kopmasına engel olmak arasında gidip geliyordum. Çok daha fazla yoruluyordum. Bir köyün çevresindeki bahçelikte yürürken Zınar önümüzde su kanalı olduğunu söyledi ve atladı. Elife bir şaka yapmanın zamanı gelmişti. Kanalın üzerinden atlayarak öteye geçtim. Elif kanala varmamışken “önünde su var” dedim. Suyu atlayacağını sanırken kendini kanalın içinde buldu. İyice ıslanmıştı. Kendi kendine söylendi.

Güldüğümü ondan gizlemek için bir süre ötede bekledim. Yardım da istemiyordu. İyice ıslandığı için sudan çıkmak için acele etmiyordu. Onu çıkarmak için geri döndüm, yardımımı kabul etmedi. “Bilinçli yaptığını biliyorum” dedi. Çok fazla öfkeli değildi. Kalkmaya çalıştı, tekrar suya düştü. Bu kez kendi haline gülmeye başladı. Ben de ona katıldım. “Seni Göksu'ya atacağım” dedi. İyice ıslanmıştı. Ova rüzgarı onu hemen kurutacaktı.

Hava henüz açılmışken, tırmanma telaşı bizi sardı. Gün boyunca yetecek suyu bulmak gerekiyordu. Her tarafta su bulunmuyordu. Bazen varlığı sıkıntı yaratıyordu, bazen de yokluğu. Genellikle köylerin yakınından su ihtiyacımızı karşılıyorduk. Bidonlarla noktaya kadar da taşıyorduk. Nokta her zaman uygun olmuyordu. Yeni yer arayışları, tehlikeli noktalardan konumlanışlar... Rutin işlerimiz olacaktı.

Zorlukların çoğunu Gazi üstleniyordu. Nokta keşfidir, su sorundur, gruptan kopan arkadaşlara yardımdır, öncülüktür ve diğer işlerde en önde olanımızdı. Tecrübeliydi, güçlüydü.

Gazi ile Mahsum Korkmaz Akademisi'nde tanışmıştım. Botan'dan gelen kalabalık bir grubun içindeydi. Kısa boyu ve canlılığıyla dikkatleri çekiyordu. Çocuk yaşta parti saflarına katılmıştı. Daha öncesinde de Akademide eğitim görmüş ve Botan'a gitmişti. Çoğunlukla Cudi alanında kalmış ve gerilla birliklerine komutanlık yapmıştı. O dönem itibarıyla genç ve askeri yeteneği olan kadrolar arasındaydı. Savaşçı kişiliğiyle sürekli öne çıkıyordu.

Akademide ikinci gelişinde karşılaşmıştık. Güneybatıya gidecek gruba beraber dahil olmuştuk. Tecrübeli olması bize güven veriyordu. Pratik gerillacığı ondan öğrenmek istiyorduk. Bu konuda gerekeni yapıyordu. Yürüyüşümüzde de üstüne düşeni fazlasıyla yapıyordu.

Nurhaklar'a vardktan sonra ondan ayrıldım, farklı bölgelerde faaliyet yürütüyorduk. Çok hareketli olma özelliğini tarzına da taşımıştı. Bölgede de sürekli hareket halindeydi. Eylemci ve tedbirliydi. Uzak alanların açılımında oldukça tecrübeliydi.

Güneybatı'da üç yıl kaldıktan sonra tekrardan Güney Kürdistan'a döndü. Ben ondan kısa bir süre önce dönmüştüm. Tekrar beraberdik.

Bu kez beraber Zagroslar'a gidecektik. Sınırı geçerken önümüzdeydi. Zagroslar'a vardık ve hemen ertesinde ayrılık vardı. o Çarçel'e gitti, ben başka bir bölgeye.

Bir ay sonra yalnız kalmıştım.

İslahiye’yi geçtikten sonra Amanoslar’dan ayrılıp Pazarcık arazisine girmek gerekiyordu. Uzun yürüyüşe hazırдық. Geniş bir ovayı bir gecelik yürüyüşümüze sığdıramazdık. Bu nedenle bir gün ovada kalmak zorundaydık. Bir ihbar veya görülmemiz durumunda grup imha olabilirdi. Tedirgindik... o gün uyuyamadık.

Zorlukla güneş tepelere ulaştı. Hareket müziğimiz kulaklarımıza doluştuğunda yağmur da başlamıştı. Bu geceki yürüyüşümüz ıslak olacaktı.

Islak yolculuk başlamıştı. Çantamız hafiflemişti ve ovada yürüyecektik. Yani yokuşlar olmayacaktı. Şiir ve ateş tadında bir yolculuk olacağını düşünmüştüm. Diğer arkadaşlar da böyle düşünmüştü.

Kefiyem yağmurun baskısına dayanamayıp suyu saçlarımın arasına bıraktığında, bu gecenin zorlu olacağını anladım. Yağmur giderek şiddetleniyordu. Toprakla bulutlar arasında milyonlarca ip gerilmişti. Kesintisiz yağış... Gece boyu hiç durmayacaktı.

Tarlalar çamur deryasına dönmüştü. İlerlemek mümkün değildi. Yeni sürülen tarlalar bir tuzak gibi yolumuza konmuştu. Çare yoktu. Yolumuzu değiştirmek zorundaydık. Köy yollarını kullanacaktık. Köylerin içinden geçecektik. Ve yolumuz daha da uzayacaktı. Yoğun yağış nedeniyle köylüler bizi göremeyecekti. Köpekleri bile havlamıyordu.

Çantam tamamen ıslanmıştı. Sınır tellerinin açtığı yırtık bir musluk gibi su akıtmıştı içeriye. Defterim ve fotoğraflarım ıslanmıştı.

Sigaram ve çakmağım da. Islak bedenim dumanın tadına varamayacaktı. Çantamı da açabilecek durumda değildim. On saati aşan ıslak bir zamanın içinde yolculuğa durmuş ve halsiz düşmüştük. Oturmak bile zordu. Kalıp gibi olmuştuk.

Toprağı döven yağmurun sesi ruhumu kaplamıştı. Yağmur ve toprak... İki yaratıcı güç. İki bereket. Ama gecenin bu karanlığında arkamızdan bizi çeker gibiydiler.

Yağmur sesi ve karanlığın arasına gizlenen Elif’in sesi, zorlukla kulaklarıma geldi. Durup yaklaşmasını bekledim.

“Sigara ister misin” diye sordu. Onu suya düşürdüğüm günü hatırladım. Şimdi daha çok ıslaktı... Yine gülüyordu.

“Yağmurlarla ıslanmak güzeldir” dedi. Hala kızgın olduğunu anlamıştım. Ondan susmuştum.

Yağmurlarla dolaşmak ve ıslanmak güzeldir. Yağmurun getirdiklerini anlamak, bereketine bırakmak, onun kollarında gezmek dünyayı...

Dağ yağmuru içimizdeki derinliği işgal ediyor, adete hücum ediyor ve birazda hüznü bir derya oluyordu içimizde...

Yorgunluktan bitkin düşmüş bedenlerimiz, yağmurun ıslatıp ağırlaştırdığı elbiselerimiz, ayaklarımızı mıknaş gibi çeken çamur... Buna rağmen yürüyorduk. Çantamız ve silahımızın ağırlığı omuzlarımızı uyuşturmuştu. Adımlarımızın ilerlemesini sağlayan neydi? Bu sorunun cevabı gerillacılığın özüdür. Bedenim kurşun kadar ağır, tüy gibi hafifti. Her şeye rağmen ilerliyorduk. Şimşekler çakıyor ve büyük ses duyuluyordu.

Zorluklarda gerilla yaratıcı olur,

Acılar yeniliklerin anasıdır.

Ve o gece yağmurun getirdiklerinden yalnızca bir tanesi buydu, bir diğer yağmurun yalnızlığı, Nurhaklar'ın yalazdan yalnızlığı...

Bir köye yakın olduğumuzu hissediyorduk. Yoğun yağıştan ışıkları gözükmüyordu. Öfkeli çakan şimşeklerin önce ateşi, sonra da sesi bizi sarsıyordu.

Kendimizi bir köyün içerisinde bulduk. Artık kuşluk vaktiydi. Her an birileri bizi görebilirdi. İhbar da edilebilirdik. Sabah ezanı okunmadı. Cami yoktu. Kürt aşiret köylerinden olduğunu düşünerek rahatladık.

Tüm pencereler donuk ve soğuktu. Gecenin öfkesi onları korkutmuş muydu? Yoksa yağmur onları da mı yalnızlaştırmıştı?...

Anaların acılarını hafifletmek isteyen gerillalar, gecenin öfkesine kafa tutabilirlerdi. Başka hiç kimse...

Farklı bir köydü. Kasım'ın anlatımlarına çok uyuyordu. Merakımı gidermek için tanıyan arkadaşlara sordum. Doğru, Kasım'ın ayrıntılarına kadar anlattığı köydü. Çok sevdiği için tüm ayrıntılarını ezbere biliyordu. Kasım'ı hatırladım. Bizden sonraki grupla geleceğini biliyordum.

Donuk ve soğuk pencerele köyün içinden geçtik. Dağlık araziden önceki köydü. Artık dağa tırmanmak gerekiyordu.

Genişçe bir patikadan ormanın içine son gücümüzü kullanarak girdik. Yürüyecek halimiz kalmamıştı. Uygun bir noktaya geçip ateş yakmak gerekiyordu.

Büyük bir ateş ve demli bir çay, gecenin tüm zorluğunu bizden alabilirdi.

Epey tırmandıktan sonra, köy gözlerimizden yitip gitmişti. Artık gündüz kalacağımız yeni noktamızdaydık.

Yağmur hala yağıyordu. Naylonumuzu açtık. Ateşlerimiz büyümüşü. Sidigan ağaçları kuru odun sorununu hal ediyordu.

Isındık. Yağmurun ve gecenin getirdiği ağır yalnızlıktan kurtulduk.

Nurhaklar'a doğru olan yolculuğumuzun en zor bölümlerinden birini o gün geride bırakmıştık. Her zorluk kat edilmesi gereken bir yoldur. Kat edilen her zorluk daha büyük sorumlulukları doğuruyordu. Daha büyük zorluklar bizi bekliyordu. Bunun rahatlığıyla bir zorluğu geride bırakmıştık.

Artık daha emin bölgedeydik. Rahat hareket edebilirdik. Kimse bizi görmesin diye fazla gizlenmeyecektik. Yurtseverlerin yaşadığı bölgedeydik. Ve ilişkilerimizi geliştirecektik.

Rahman, ortada silahını temizliyordu. Kendinden önce onu düşündüğü belliydi. Bir iki arkadaş silahı almak istedi, ancak o vermedi. Nurhaklar'a kadar taşıyacaktı.

Nurhaklar'ın sisli zirvesinin gözüktüğü arazi parçasında çok sevdiği ağır silahını bırakacak ve bizden ayrılacaktı. Yanında Heci de vardı. Çocukluklarının geçtiği Fırat'a doğru yola çıkacaklardı. Bize çokça anlattığı gerillacılığın tadını ancak bir ay yaşayacaktı.

Yolumuzun önemli bir kısmını geride bırakmıştık. Ama hala hedefimize ulaşamamıştık. Sisli zirvelerin gözüktüğü yer, ulaştığımızın müjdesini verecekti.

Tekrardan yola çıktık. Hareket müziğimizin sesi bu kez çok yüksekti. Çünkü hareket müziğimiz artık doğaydı. Kuş cıvıltısı, su sesi, yaprağın koyu yeşiliydi. İyice dinlenmiş kendimizi toparlamıştık. Artık çantamız fazla ağır olmayacaktı.

Ormanlık arazide bir sırt hattını izleyerek ilerledik. Yüksek ağaçların arasında mesafeli ilerliyorduk. Yolda müzik dinliyor, sohbet ediyorduk. Hatta yer yer sigara içiyorduk.

En güzel gerilla yürüyüşleri böyle olur. Güvenlik sorunu yok. Büyük sohbetler ve doğanın ezgisi. Dolunay varsa, yürüyüşünüz bir şiire dönüşür. Sırt hatlarından geçerken, yürüyüşünüzü unuttur şiir okursunuz, bir roman kahramanı olursunuz. Sonsuza kadar ilerlemek istersiniz.

Güzel bir yürüyüşle Engizekler'den önceki son noktaya varmıştık. Ertesi gece ise yolumuz uzundu. Çok yürüyecektik. İyiye dinlenmek gerekecekti.

Ve bizi Engizekler'e taşıyacak olan yürüyüşümüzü başlatan ezgi, ağaçların arasına yayılıyordu. O akşamı beklerken sabırsızlanmıştım. Ve uzun bir gün olmuştu.

Önce vadiye inmiştik. Helete ile Çağlayancerit arasında pusu tehlikesini dikkate alarak geçtik. Artık hedeflediğimiz Nurhaklar'ı görebilmek için Engizekler'in derinliğini ve Nurhaklar'ın sisli zirvesini aynı anda görebilmekti... Engizekler'in derinliğinde gizlenen güneşi, Nurhaklar'ın zirvesine taşımak için, bir grup gerilla yürüyorduk. Bu kez güneşi gerilla zirveye taşıyacaktı. Yüreğimizde güneş vardı. Büyük sesi taşıyacaktık.

Biraz tırmandıktan sonra yaylacıların kullandığı ve Helete'den çıkan patıkaya girmiştik. Patıkların diğer ucunda hep özlemler saklı olur. Patikalar, sizden habersiz sizi alır düşlerde gezdirir. Nurhaklar'da her patikanın yüzü gökyüzünde asılıdır. Her patika göğe yazılmış bir alınyazısı gibidir. Yürüdüğün patikanın sırrını gökyüzü söyler. Engizekler'den Nurhaklar'a yükselen her patikanın sonunda bir umut gizlidir. Umudun gizi gerillada düş patikasıdır. Tarihte bir gezintiye götürür, anılarınız canlanır. Birden noktanıza vardığınızı görürsünüz.

Biz böyle tırmanmıştık Engizekler'e. Yorgunluğu hiç hissetmemiştik. Yolumuzun uzunluğunu da.

Zirveye çıktığınızda alta düşen Engizekler'in derinliğini göremezsin. Bunun için sabaha kadar sabretmek gerekir.

Nurhaklar ise, karşınızdadır. Işıl ısl köy ve kasaba ışıkları onu kuşatmaya almıştır. Keskin kayaları aydınlatan ışık, yeni

bir renk alarak kırılır. Kayalar bundan yararlanarak görkemini gösterir.

Nurhaklar'ı hissedersiniz. Sert bakışlarını yakalayabilirsiniz. Gündüzleri çok daha görkemli gözüktür.

Engizекler'in derinliğine doğru ilerliyorduk. Çocukluğum ve o anın düşleriyle yürüyordum. Ortalarda bir yeri noktamız olarak seçtik. Zınar, bölgenin çocuğu olduğu için araziyi iyi tanıyordu. Bizi yüksek bir tepeye götürdü. Nurhaklar'ı buradan iyi görecektik.

Uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra salimen hedefimize ulaşmıştık. Aşırı duyarlılığımız nedeniyle ciddi bir tehlike ile de karşılaşmamıştık.

Büyükçe bir ateşin çevresinde oturduk. Cahide'nin kesik saçlarına baktım. Elimle saçlarımı kontrol ettim.

Saçlarımızı avucunda tutan yüreği yaralı yaşlı anayı yine hatırlamıştım, zaten hiç unutmamıştım. Yüreğinden yeni bir parça kopmamıştı.

Nurhaklar'ın zirvesindeydi gözlerim. Gözlerimle ulaşmaya çalışıyordum. Korktuğum, hep ulaşmak istediği zirve karşımdaydı. Ve bu kez yaşadığının korku ve cesaret arası bir şey olduğunu anlıyordum. Ama buna hala bir isim bulmuş değilim. Bir bir geçmişte kurduğum düşleri ile karşımdaki zirve arasında bir bağ kuruluyordu düşünce labirentimde.

Nurhaklar; içimdeki dağ. Çocuk yanımda. Hiç silinmeyecek, hep büyüyecek olan düşüm... Her dağ bir düştür. Bir düş büyütür. Nurhaklar ise düşleri çoğaltıyordu... Zirvedeydi gözlerim, gözlerimden düşler süzülüyordu...

YILDIZLARA TIRMANDILAR

Titrek ve zayıf alev zorlukla yüzünü aydınlatıyordu. Gölgesi kayalığa düşmüştü. En az bir aylık uzamış sakalı ve dağınık saçlarıyla yüz çizgilerini gizliyordu. Bağdaş kurmuştu. Zaman zaman rüzgarın ona yönelttiği dumandan rahatsız olmuyordu. Bir kaç kez başını kaldırarak ateşin ötesini görmek istedi. Karanlıkta mümkün değildi. Karanlıkta ışıldayan

gözlerin kendisine kilitlendiğini düşündü. Biraz önceki serbest hareketlerinin yerini tedirginlik aldı.

Hafif bir rüzgar üzerine kül savurmuştu. Temizlemek için hiç hareket etmedi. Geceyi sessizlik doldurmuştu. Karanlığı yırtan ateşin hafif melodisi, sessizliğe esrarengiz bir hava katıyordu. Ve gecenin koca sessizliğine gömülmüştü bütün evren.

Bardağından bir yudum çay içerken çıkardığı sesle, gecenin sessizliğini bozmuyor, sessizliğin geceye hakim olduğunu bildiriyordu. Bardak hızla boşalıyordu. Ateşin kenarında duran siyah çaydanlıktan kendisi dolduruyordu bardağını.

Tedirgindi. Üzüntüsü, sevincini bastırmıştı. Başını ateşin üstünden çevreye gezdirdiğinde, sevinç parıltısı görülebiliyordu. Zayıf alev gözlerindeki parıltıyı gizleyemiyordu. Derinliği hemen yakalanıyordu.

Ateşin üzerine konan yeni odunların çıkardığı gürültü, sessizliği bir jilet gibi yardı. Çünkü ateş gelmişti ve harlanıyordu. Tüm sessizlikler ateşle donatılırdı. Noktamız olan çukurluk yer, alev ve kırılan odun sesleriyle doldu. Tedirginlik biraz dağılmıştı. Ateş gelmişti...

Hiç kimse konuşmuyordu. Sessizlik bozulmuştu, ama hala konuşan yoktu. Sabaha kadar hiç kimse konuşmayacak mıydı? Gece ilerledikçe karanlık daha da koyulaşıyordu.

Karanlık bizi hem gizliyor hem de korkutuyordu.

Ateş daha gürleşmişti. Gecenin karanlığından yararlanarak çevresini genişletmişti. Gürleşen ateşten biraz uzaklaştı, bağdaş kurmuş halini bozmadan. Dirseğini bacaklarının üzerine koyarak yüzünü avucuna aldı. Şimdi yalnızca ateşin derinliğine bakıyordu.

Şerbet köyünü gizleyen sırtların üstüne çıkmış Yılan Ovasına bakıyordu. Öfkesinden çekindiği için, sırtını Nurhaklar'a dönmüştü. Bahar gülüşlü çocukları hatırladı. Yamaçtan aşağı inen patikadan yavaş yavaş ilerleyerek Yılan Ovasına geçti. Diz boyu yükselen otların içinde sağa sola koştu. Otların içine uzanarak gizlendi. Ceritlerin üzerinde duran güneş onu terletmişti.

Birden koşmaya başladı. Ovalık araziden ayrılarak Ada'ya doğru ilerledi. Sonra kendisini vadinin derinliklerine bıraktı. Göksu'ya yaklaştığında durdu. Suyun derinliğini kestirmeye çalıştı. Berrak suyun içindeki çakıl taşları bile seçilebiliyordu. Alnından avuç dolusu teri yere attı. Nabız atışları hızlanmıştı. Son bir hareketle suyun kenarındaki kayalığa ulaştı. Elbiseleri dağınıktı. Kendisini Göksu'nun kollarına bıraktı. Okşadı ocuğunu Göksu. Aldı kollarına, serin diyarları gezdirdi. Sonsuza kadar uzanan yemyeşil imenliklere paralel olarak ellerinden tutarak dolaştırdı. Tüm suların aktığı deryaların türküsünü ona söyledi. Aşkını anlattı ona. Acelesi ondandı. Akdeniz'e koşuyordu. Derin vadi ve bulutları delen kavak ağaçlarının arasından bereketini taşıyordu. Kayalara çarparak aşındırıyordu, toprakta taşıyordu beraberinde.

Kucaklaşma uzun sürmezdi. Yılan Ovasını baştan başa gezmek istiyordu. Göksu'nun gözünden Grsel'e doğru tırmandı. Araziyi taş taş tanıyordu. Bıçağını çekerek ot toplamaya başladı. En çok de kengeri severdi. Keskin bıçak, dikenleri rahatlıkla kesiyordu. Kenger dikenlerini takip ederek gün boyu peşinden dolaşabilirdiniz. Bir patika oluşurdu.

O bir yayla çocuğuydu.

Grsel köyünün harabeleri arasında dolaşmaya başladı. Bir tek insan kalmamıştı. Yılan Ovasının kk şirin köyü, bir harabeydi. Cıvıl cıvıldı eskiden. Çocuklar grup grup koşarak kendilerini Göksu'ya emanet ederlerdi. Suyu varmadan terden sırlıklam olurlardı. Koyun sürüleri Yılan Ovasına yapışırlardı adeta. Köyün çevresinde bostanlık ekili olurdu. Bir kaç tane kayısı ağacı vardı. Dut ağaçları daha çok gölgelik yapıyorlardı evlerin önünde. Kavak ağaçları ile çevrelenmiş çeşmeye yöneldi. Biraz dağılmıştı, ama kapatılamamıştı. Eğilerek kana kana su iti. Saçlarının n kısmı ıslanmıştı.

Arkasına bakmadan Toptaş'a yöneldi. Köyden ovaya açılan sırtın üstünde sonradan konulmuş gibi büyük bir taştı. Kayalık olmayan arazide böyle düzgün, adeta elle yapılmış bir taşın bulunmasında ilahi bir g aranmıştı. Zaten köylüler ve obanlarda bir kutsal rol atfediyorlardı. Her oban mutlaka taşın üstüne çıkararak sürüsüne bakardı. Her akşam da bir oban kavalına flerdi. Ezgi, ovayı bir yılan dalgası gibi dolaşırdı.

Kayalığın üzerine oturdu. Artık ovanın her tarafını görebiliyordu. Kaval ezgisi gibi ovada dolaştırdı bakışlarını. Hafif rüzgar, saçlarını okşuyordu. Sağ tarafındaki Koç Dağına baktı. Ova boyu ilerliyordu. Yarıştaydılar adeta. Yılan Ovasının yeşil örtüsünü çeşmeler deliyordu. Hem çevresi koyu yeşil, hem de akan suyun parlaklığı, yeşil otları kışkandırıyordu.

Sol tarafında Engizekler vardı. Orman ve kayalardan oluşmuş bir deniz adeta. Önce deve boynuna, sonra çevirme yaylarına gözleri takıldı.

Toptaş'ın üzerinde ayağa kalktı. Kollarını yana açtı ve kendisini aşağı attı. Arkasında kırık otlar bırakarak bir çobanını yanına gitti. Çobanı beklemeden koyunlardan birini yakaladı. Ustalıkla sütünü sağdı. Sonra bir tane daha yakaladı. Süt dolu kaba bir diken koyarak kılları ve kirleri temizledi. Cebinden bir incir dalı çıkararak üç damla incir sütünü kabın içine bıraktı. Çoban geldiğinde teleme hazırды.

Ardıç odunu çatırdayarak yanıyordu. Çevresine köz parçacıkları saçıyordu. Büyükçe bir köz parçası dizinin üzerine düştü. Avuçlarına sıkışan yüzünü serbest bıraktı. Yavaş bir hareketle köz parçasını attı.

Düşünceleri okunuyormuş hissine kapılarak, gizli bir hareketle çevresine bakındı. Ateşin ötesindekilerin yüzlerini seçmeye çalıştı. Diğer kayalıkların gizleyiciliğine sığınmış ateşlere tek tek göz gezdirdi. Tanıdık bir yüz arar gibiydi. Ama bütün yüzler o gece karanlığa gizlenmişti.

Nöbet değişimi oldu. Noktaya hakim kayalığa geçen yeni nöbetçinin silahı kayaya çarptı. Ateşi çevreleyen tüm yüzler, sesin çıktığı yöne döndü. Nöbetten dönen gerilla, noktada dolaşan ağır havayı dağıttı. Ateşin aydınlattığı bir yerde durarak tamamlayamadığı sigarasını sardı. Ateşten bir köz alarak karanlıkta kayboldu.

Bir bardak daha içmek istiyordu. Çaydanlık boştu. Usulca yerine bıraktı. Sağında oturan arkadaşın gözlerine uzun uzadıya baktı. “Neden kimse konuşmuyor” diye düşündü. Diğer arkadaş fazla tedirgin değildi. Şaşkınlığını gizlemiyordu ama kısmen rahattı. Siyah gür sakalları uzamıştı. İri siyah gözleri vardı. Saçları dağınıktı, gecenin karanlığına

gizlenmişti. Bembeyaz dişleri onun gizlenmesine zorluk çıkarıyordu.

Gecenin renginden yararlanarak ikisini de izlemiştim. Tüm tavır ve davranışları bana yeni geliyordu. Merakım da vardı. İkisinin yalnız çevrelediği ateşe yaklaştım ve karşılıklı oturdum. Yüzlerinde bahar gülüşü belirdi. Uzamış sakalların altındaki gül yüzlerini gördüm. Gözlerindeki parıltı daha da güçlüydü.

Sözünü ve özlemini çok duyduğum Nurhaklar hakkında bilgi almak istiyordum. Genel sorularla işe başladım. Çok genel cevaplar veriliyordu. Gözlerindeki ifadeden bizim yeni geldiğimiz alandaki haberleri merak ettiklerini anladım. Genel gidişat nasıldı, kendileri hakkında herhangi bir bilgi var mıydı?.. M. Korkmaz Akademisi'ni anlattım. Arkadaşların durumunu onlara özetledim. Dönemin tarzını, Güney Kürdistan'daki halkın durumunu anlattım. Kaldığımız evleri ve orada karşılaştığımız sıcak ilgiyi ve çarpıcı bazı olayları aktardım.

Sınırı ve telleri anlattım. Tellerin ışıқта parlayan sivri uçlarını tarif ettim. Yüzlerine bir öfke oturdu. Sonrada saçlarımızı avuçlarına toplayan anayı anlattım. Gözlerindeki ifadeler değişti. Tek ayakkabıyla umursamadan günlerce yürüyen Zınar'ı konuk ettim onlara.

Merakla dinliyorlardı. En çok da partinin kendileri hakkındaki görüşlerin merak ediyorlardı. Dördüncü Kongre ve kararlarını sordular. Gerilla kongresini ve yaşanan gelişmeleri özetledim. Yanımızda belgeler de vardı. Onları verebileceğimizi söyledim.

Çok uzak bir diyardan gelmiş gibi Parti'de yaşanan gelişmelere yabancıydılar. İletişim imkanları o zaman çok zayıftı, eğitim materyalleri de yok denecek kadar azdı.

Bu işlerin çok zor olduğunu biliyordum. Ama artık çok zorun ötesinde zorluklarının olduğunu öğrenmiştim. Yüzlerin sırrı yeni dersler veriyordu. Tüm zorluklar oraya gizlenmişti. İyi okumak gerekecekti.

İsmini çok duymuştum, ama kendisini böyle bir havada ilk kez görüyordum. O geceki hali hiç anlatılanları

doğrulamıyordu. Sonrasında da anlatılanların az olduğunu öğrenecektim.

1991 baharının ortalarındaki bu soğuk gecede titrek ve zayıf alevin yüzünü zorlukla aydınlattığı arkadaş, Engizek ve Nurhaklar'ın efsanevi gerillası Hasan Vural (Abbas)'tı. Diğer de aynı kaderi paylaştıkları Ejder Kavak (Etem) arkadaşı.

Nurhaklar'ın sisli zirvesini gördüğümüz ilk günden beri bu arkadaşları aramaya başlamıştık. Tüm köylerden, yaylacılardan, çobanlardan sormuştuk. Kimse cevap vermiyordu. Bölgeye yeni gelmiş bir gerilla gücüyduk. Kimse bizi tanıımıyordu. Bu nedenle bize güvenmiyorlardı. Her şeye rağmen gerillasını korumak istiyordu. Uğradığımız her yerde yanılıyorduk. Bir sır olmuştu Ethem ve Abbas...

Çoban köpeklerinin huysuzlanması bizi haberdar etmişti. Başka güçler olur mu? diye baktık ama sonrasında, arkadaşların olabileceğini tahmin ettik. Ve yanılmamıştık.

Köpeklerin barut kokusuna huysuzlandığını Zınar söylemişti. Ve silahlı adamlar olabileceğini artık biliyorduk. Küçük bir gerilla grubuyduk. Sessiz ve yavaşça çobana yaklaştık. Birden köpekler daha da azgınlıktı. Çoban çaresiz kalmıştı. Diğer iki arkadaş da baskına uğradıklarını sanarak hareketlenmişlerdi. Birden karşılaştık. Silahını ateşlemeye hazır. Silüetler karanlıkta belirdi. Bir gerginlik oldu. Onlar da netleştiremiyorlardı. Seslenmeye başladık, kendimizi tanıttık. Bunun fazla faydası yoktu. Piling seslendikten sonra onlara yaklaştı. Kısa bir süre içinde durum anlaşıldı.

Çok heyecanlıydı. Son olay tedirginliğini arttırmıştı. Bölgedeki ilk arkadaşlarla karşılaşmış olduk. Çoban hızla ateşi besledi. Bir çember oluşturarak ateşi kuşattık. Yılan Ovasının güzelliğini örten karanlık karşılaştığımız arkadaşların yüzünü aydınlatan ateş ile deliniyordu.

Karanlık ateşten kaçıyor.

Alev karanlığa saplanmıştı.

Ateşimiz zayıflamıştı ki harekete hazırlandık. Koç Dağına aceleyle tırmanmıştık. Zirvenin hemen altında Engizekler'e bakan yamaçtaki bir çukurluk araziye noktamız olarak seçmiştik. Nöbetçilerin yanına vardığımızda ateşleri görebildik.

İki arkadaş yol boyu konuşmamışlardı. Noktaya indiğimizde önce karşılama paniği yaşandı. Sonra sessizlik noktayı kuşatma altına alacaktı.

Gözlerinin üzerimde dolaştığını hissettim. Gerillacılıktaki acemiliğime bakıyordu. Teçhizatıma baktı. Yüzüne hafif bir gülümseme oturdu.

“Raxtın dengesizdir. Ön tarafa toplanmış. Yanlara vermelisin” dedi, eliyle belini göstererek. “Ne kadar düzenli” diye düşünmeden edememiştim. Kıyafet ve askeri malzememin gevşekliğine bakarak gülümsedim.

Elif ile Cahide hiç fark ettirmeden yanımıza gelmişlerdi. İki üç tane odunla ateşi güçlendirdik. Alevler daha da yükseğe tırmandılar. Karanlık biraz daha gizlendi. Öte yandaki kayaya yansıyan ışık, yeni bir renk alıyordu. Artık yüzlerin sırrı daha rahat okunabilirdi. Kısa kısa sohbetler oluyordu. İyi bir tartışma ortamı yakalamakta zorlanıyorduk.

Yüzler belirginleştikçe Hasan Vural’ın bakışları Cahide ve Elif’e yöneldi. Dikkatle baktı onlara. “Ne kadar da benziyorlar” diye düşündü. Bakışları ateşe kilitlendi.

Noktalarına varmak için epey tırmanmak zorunda kalmışlardı. O gün yüksek ve hakim bir tepede kalmak istemişlerdi. Rahime (Neziha Öner) sık sık gruptan koparak geride kalmıştı. Hareket kabiliyetleri daralmış ve her seferinde durup onu beklemişlerdi. Bazen de bir iki arkadaş geride kalarak onunla birlikte hareket etmek zorunda kalmış. Fidan ondan hiç ayrılmamıştı. Selcan atikliğini kanıtlamak için en öne geçmişti. Beşir uzun boyuyla ayakta duramayıp bir ağaca yaslanmıştı. Aslan ağır silahı ile hala zindeydi. Etem geride kalanlar için aşağı inmişti. Diğer arkadaşlar da ateşini gizleyerek sigara içiyorlardı.

Noktaya vardıklarında terden iyice ıslanmışlardı. İlkbaharın soğuk bir gecesini bu yüksek tepede nasıl geçireceklerdi? Rahime çay içmeden uyuyamazdı.

Soğuktan uyuyamıyorlardı. Rahime ve Fidan ateşin başında sabahlamaya karar vermişlerdi. Beşir en taşlıklı yerde hiç zorlanmadan derin bir uykuya dalmıştı.

Kuşluk vaktinde yeni bir çay yapmak için hareketlendi Rahime. Ateş yakmak için arkadaşların devriyeden dönüşünü beklemişti. Sürekli üstlendiği işini ustalıkla yapıyordu.

Fidan'ın birden huzuru kaçmış, sağına soluna bakınarak, nöbetçiye el işaretleriyle bir şeyler anlatmaya çalışmıştı. Yabancı sesler duymuştu.

Hasan Vural yerinden fırladı. Silahını ve dürbününü kaparak hakim bir yere çıktı. Artık şüpheye yer vermeyecek kadar durum açıldı. Gece, noktaları kuşatmaya alınmıştı.

Nokta bir hilal gibi kuşatılmıştı. Bir yerden boşluk bırakılmıştı. Zaten kuşatmaların mantığında bu vardı. Hasan üzerinde taşıdığı örgütsel belgeleri çeşitli yerlere hızla sakladı. Artık herkes çatışmaya hazırды.

Boş olan tek taraftan yararlanarak çemberin dışına çıkmak istediler. Mutlak imha pusularının orada onları beklediğini bilmiyorlardı.

Rahime çok sevdiği çayını içemedi. Fidan, yıldızlara tırmanırken de onu yalnız bırakmamıştı.

Hasan Vural ve Etem, kendilerini çemberin dışında bulmuşlardı. Ve ancak o zaman yalnızca kendilerinin kurtulduğunu anlamışlardı.

Bunları bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçirirken, Cahide ile Elif'in gözlerine bakamamıştı. Sorgulayan bakışlara içinden cevap vermişti.

Elif ile Cahide saçlarından bir parça bıraktıkları günden beri, buluşmanın hayalini kurmuşlardı. Anlatacakları ne kadar da çok şey vardı. Küçük hediyeler ve fotoğraflar da getirmişlerdi.

Rahime ve Fidan kendilerine anlatacaklardan yıldızlara tırmanırken habersizdiler. Kardeşlerini görmek için biraz daha sabredemediler. Cahide ve Elif ise ablalarına söyleyeceklerini hiç bir zaman söyleyemediler.

Ateşimiz zayıflamış, karanlık ve ağırlık üzeremize çökmüştü. Artık onları yalnız bırakmak gerekiyordu. Soğuk gecede titreyerek sabaha ulaşacaktık.

Zamanın geçmek bilmediği o soğuk bahar gecesinde çok şey öğrenmiştim. Hasan'ın tüm konuşmalarını ve hareketlerini değerlendirmeye aldım. Grubunu kurtaramayan bir gerilla

komutanı ölmekten beter olurmuş. En zor olanı da çevrenin soğuk tavırlarıdır.

Telafi etmek gerekiyordu.

Güneş Nurhaklar'ın boyunu hala aşamamıştı. Uzun boyu ve sisli zirvesiyle meydan okuyordu. Ama hergün yenilirdi. Her yenilgi yarının direnişine sebep olurdu.

Nurhaklar güneşe yenik düştüğünde, soğuk bahar gecesi yerini yeni bir başlangıca bırakıyordu. Günün en güzel ve en tehlikeli anı.

Cerit tepelerinin güneşi ilk aldığı anı görebilmek için nöbetçilerin yanına çıktım. Benden önce Aslan çıkmıştı. Manzarayı o da görmek istiyordu. Dürbünle araziye izleme altına aldık. Uzatmış olmalıydık ki nöbetçi müdahale etti. Güvenlik için araziye gözetlemek gerekiyordu. Yarın da devam edebileceğimizi düşünerek yerimize döndük.

Hasan ayakta duruyordu. Orta boylu ve dolgundu. Herkes onu uzun boylu bilirdi. Çevrede hep öyle anılırdı. Yanında Pıling ve Hawar duruyordu. Hawar bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Pıling her zamanki gibi sigara sarıyordu. Gecenin muğlaklığı daha iyimser bir havaya yerini bırakmıştı. Gece boyu talimat kasetlerini dinlemiş ve yazılı olanları okumuştı. Güç aldığı belliydi.

Daha sonra çok duyacağım kahkahasının ilkini Cerit tepelerine baktığım o sabah duydum. Sesi Koç Dağını doldurmuştu. Dolu dolu yaşadığı ve mücadele ettiği söyleminin ilk pratiğini görmüş oluyordum. Yanına gittim, dengesiz yerleştirilen teçhizatımı elleriyle düzeltti.

Her geçen gün biraz daha tanıyordum. Tanidikça ona hayranlığım artıyordu. Daha sonra hiç bulamadığım ve hep aradığım dostluk böyle başlamış oldu.

Hasan Vural ile birlikte olmaktan memnundum. Varlığı insana güç veriyordu. Sırtını dağa dayamış gibi sağlam hissediyorduk kendimizi. Dolu dolu bir gerillacılık yapacağımız başından anlaşılıyordu. Her gün hareket, yeni bir güzellik ve yeni bir tecrübe. Nurhaklar'ın sisli zirvesini

gördüğümüz arazide koşar adım dolaşacaktım. Dağ otlarını tanıyacaktım. İnsanların yediği ne kadar da ot çeşidi varmış. Araziyi ve en önemlisi de çeşmeleri tanıyacaktım.

Engizekler bir yönden çeşmeleri ile tanınırlar. Özellikle yaylacılar tarafından özenle yapılan çeşmeler. Her birinin ayrı bir güzelliği ve tadı vardı. Çeşmelere göre araziye isimlendirecek ve ona göre noktalarımızı belirleyecektik. Hepsini tanımak gerekiyordu.

Kendimizi yeniden düzenlemiştik. Grubumuz çeşitli bölgelere göre bölündü. Pıllıng, Zınar, Elif, Cahide ve birlikte geldiğimiz bazı arkadaşlarla bir birlik olarak hareket edecektik. Hedeflerimiz ve planlamamız çerçevesinde hareket ediyorduk.

Engizekler ve Koç Dağını karış karış gezecektim. Bu kadar geniş ve engebeli bir arazi parçası nasıl olur da bir araya gelmişti. Gerillacı için bir şanstı. O zaman bu şansı iyi kullanmıştık, ama daha sonrası için aynı şey söylenemez.

Yatağına sığmayıp çevresine yayılan akarsular, pınarlar gördüm, dayanamayıp kayaları çatlatmışlardı. Yalçın kayalıkların ulaşılabilir yerlerinde bir avuç toprakta boy veren ağaçlara hayranlıkla bakıyordum. Nasıl da bu kadar büyümüşlerdi.”

İşte bizim ağacımız” derdi Hasan. Her gördüğü yerde aynı sözü tekrarlardı. Gerillayı anlatıyordu. Bir kaç kişinin koca bir mücadeleye girişi gibi. Dünyaya umutla bakabilmeyi her seferinde hatırlatırdı. Kürtler’in diriliş hikayesini anlatıyordu. Ulaşılabilir kayalıklar arasına sıkışmış bir avuç toprak, bağrında bir ağaç yetiştirmişti. Akıllara durgunluk vererek ve tüm mantıkları zorlayarak. Bizim kavgamız gibi. Olmaz denileni hedeflemede Kürtler’in kavgası da böyle değil miydi?

Kupkuru bir ağaca can vermek gibi.

Ölüyü ölümsüzleştirmek değil, bir avuç toprak da olsa güneşe doğru elini uzatma gücünü göstermek.

Bizim tüm kavgamız buydu. Kayalığa kök salmış bir ağaç bunu hep hatırlatıyordu.

Yalnız bu da değil, bir kuşun yuvasını da koruyordu. Hiç bir yılan bu yuvaya ulaşamazdı. Güvenlikte olmanın tadını yüksek sesle öterek çıkarıyordu, bir çift kuş.

İnsanoğlu da ulaşamazdı o ağaçlara. Yalnız cennet sesli kuşları konuk ederdi.

Yer yer rastladığımız bu ağaçlar gerillacılığın gücünü anlatıyordu bize. Zorlukları da söylüyordu. Ama büyük düşünenler zorlukları üstesinden gelmeyi bilirlerdi.

Bülbül yuvalarına da rastlıyorduk. “Bizim ağacımız” gibi yalçın kayalığın ulaşılmaz yerine örmüştü yuvasını. Bazen yabancı bir incir ağacı da komşuluk ederdi, en zor yerde yeşerme ve hayatı sürme mücadelesine.

Ada’ya giden dar vadiyi sıkıştıran yalçın kayalıklarda, en az on tane bülbül yuvası vardı. Hemen adını koyduk; “bülbül yurdu.” Dar vadi bülbül sesleriyle dolardı. Her geçtiğimizde Hasan da onlara eşlik ederdi. Onun sesi vadiden taşardı. Ada’ya çıkarken Göksu’dan su almak hem adetti, hem de zorunluluktuk. Bir çeşmeden yoksundu Ada.

Güzelliği yeterli görülmüş olsa gerek. Ada, sokak sokak ayrılmış bir dağ şehri gibiydi. Acemi bir gerilla biraz uzaklaşsa kaybolurdu. Ada’da dağ çayı içmenin dayanılmaz lezzetini o bize öğretti. Bardaklarımız peş peşe boşalırdı. Onu gördüğüm ilk geceyi hatırladım. Ona baktıkça iştahım açılırdı. O, yemek yerken de öyleydi.

O, her zaman taşkındı.

Alıştık ve kanıksadık. Fırtına gibi. Engizekler’i ve Koç Dağını geziyorduk. Her seferinde de Yılan Ovasından geçiyorduk.

Engizekler’in çukurlu zirvelerinde ateş yakmayı çok severdi. Geceyi yırtan, ışıklar saçan alevlere bakarak konuşurdu. Kahkahası kıvılcımlarla geceye dağılırdı.

Baştan başa araziye dolaştığımız o yıl, yaylacılar yaylaklarından daha kovulmamışlardı. Baskıya maruz kalmışlardı, ama o yıl hayvanlarını otlatmaya çıkarmışlardı. Yaylaklarla dolu olan bu arazide, deyim yerindeyse adım başı çadırlar vardı.

Hasan’ı tanımayan bir tek insan yoktu bu bölgede. En çok çocuklar ve çobanlar onu severdi. Onu görmeyenler adını bilirlerdi. Bazıları gördükleri halde o olduğunu bilmiyorlardı. Onu tanıdıklarını ve konuştuklarını söylerlerdi. İşte o zaman,

çoğunlukla görülmeyen bir tatlı kaçamak tebessüm yüzüne otururdu.

Gözleri parlardı. Yalnız tanımakla sınırlı değildi, büyük saygı duyarlardı. Halkın can ve mal güvenliğini sürekli gözetirdi. Dolaylı da olsa halka zarar verebilecek eylemlere girişmezdi. Örgütlenme çalışmalarına titiz yaklaşırdı.

Bu ve diğer çalışmalarımız sürüp giderken araziye de iyice tanımıştık. Hasan bu dağlarda büyümüştü. Avucunun içi gibi tanıyordu. Bize öğretirken çok cömert davranıyordu.

Bir gün Engizekler'in zirvesini anlatmaya başladı. O cehennemi bile anlatsa, cennetten daha güzelleştirirdi anlattıklarını ve bizde gitme istemi uyandırırdu. Bu kez Engizekler'in zirvesine gitme hevesi bizi baskı altına almıştı.

Çare yok, işimiz olmadığı halde yola çıkacaktık. Boranoğlu Ovasını geçerek tırmanmaya başladık. Yoğun kayalıklı arazi kütlesi içinde taşlardan sekerek ilerledik. Vadiye indiğimizde Yeşil suyu bizi görmek istermiş gibi yavaş yavaş ilerliyordu. Islanmadan geçebilecektik. Ama grubumuza yakışmazdı. Güzelim sudan iyice ıslanarak geçecektik. Ayaklarımızla hissedip onu yaşayacaktık.

Sonra tekrardan tırmanış. Koyun sürülerinin geçe geçe bir karış toz bıraktığı patikaları izleyen ıslak çoraplarımız iyice çamurlanırdı. Yine de tırmanmayı sürdürürdük.

Hasan her zaman en öndeydi. O gece zirveye ulaşamadık. Çünkü ömrü kısa kalmıştı gecenin. Kuşluk vakti yoğun kaynaklı bir arazinin içine konumlandık. Ve orası yeni noktamız olacaktı.

Adeta özenerek yapılmıştı. Mimarlar yıllarca uğraşsa bu kadar mükemmel bir yapıt ortaya çıkarabilirler miydi? Odalar şeklindeydi ve arazi bir labirent biçimindeydi. Tüm odaları birbirine bağlayan koridorlar vardı. Koridordan diğer bölmelere rahatlıkla geçilebiliyordu. Hasan da burayı ilk kez görüyordu. Daha önce burayı görmediğine kendisi de şaşırıyordu. Dudak bükerek sağa sola bakıyordu.

Hergün olduğu gibi o günde Güneş, Nurhaklar'ın boyunu aşmıştı. Özenle birbirinden ayrılmış odalar aydınlandılar. Işık kayalardan kırılarak otlara yansıyordu. Otların parıltısı doğal odaya masal havası veriyordu.

Zemin kır çiçekleri ve otlarla döşenmişti. Bedenimiz yarıdan yarıya kır çiçekleri arasında gizleniyordu. Yeni bir türdü, daha önce hiç görmemiştim. Diğer arkadaşlar da öyleydi. Ardından kır çiçekleri üzerine bir tartışma başladı ve başını alıp gidiyordu. Zaten bu tür tartışmalar hiç bir zaman sonuca varamazdı. Sonra “bu ot yenilir mi yenilmez mi?” Bu tür tartışmaları sevmezdim. Ama alışmaktan başka çare yoktu.

Bu güzel anı belgelemek için bir kaç kare aldım. Henüz fotoğraf çekme hevesimi kaybetmemiştim. Sonrasında kaybedecektim. Çiçekler ve kayalar arasında grubu bir kaç açıdan görüntüledim. Sonra Piling’la birlikte objektifin karşısına geçmiştik.

Öğle saatinde kalabalık artınca uyku saatimizin uzayamayacağını anladım. Tartışma gittikçe koyulaşıyordu. Gazi ile Hasan işi götürüyorlardı. Aynı mesele, “bu ot yenilir mi yenilmez mi?” Hiç kimse de tanımıyordu ve herkes ilk kez görüyordu. Kürdistan arazisini bütün yönleriyle öğrenecektik. Her yolu, geçidi denedik, çiçekleri, ağaçları tanımak için çaba harcadığımız gibi otları da deneyecektik. Anlayacaktık. Veya keşfedecektik. Tüm mesele buydu. Zaten Hasan “yenmeli” diyordu. Sonu belli bir tartışmaydı ve arkadaşlar tanımadıkları bu otu yemeye karar vermişlerdi. Oysa hiç erzak sıkıntımız yoktu.

Gerilla romantizmi işte.

Yeni tanıştığımız güzel görünümlü ot öğle yemeğimiz olmuştu. Ben yemeyeceğimi başta söylemiştim. Piling da öyle. Hasan direnişimizi kıracağını çok iddialı bir şekilde söylüyordu.

Güneşin tepemizde olduğu öğle saatine kadar direnişimiz kırılmadı. Akşama kadar da uğraşacaktı Hasan. Artık otun güzelliği anlatılıyordu. Nuktada otlar tek tek toplandı. Büyük özen gösteriliyordu. “yiyeceksin” “yemeyeceğim” meselesi artık bir savaşa dönüşmüştü.

Benim direnişim akşam kırılmıştı. Piling direnmeye devam etti. Akşam yemeğinde tanımadığım bu otu afiyetle yemiştim. Gerçekten de çok güzeldi. Tabiki bununla yetinmeyecektik.

Akşama da ekmek yapmaya başlamıştık. Sacın çevresinde toplanarak hem sohbet ediyorduk hem de ekmek pişiriyorduk. Fırat'ın aklına birden börek yapmak geldi. Piling karşı çıktı ama, biz faaliyete başlamıştık bile. Son şekil verme görevini Elif üstlenmişti. Pek fazla yapamıyordu ama, çabası ve dirayetine bir şey söylenemezdi. Yol yürüyüşlerinde de öyleydi. Çok zorlanıyor ve grubu da zorluyordu ama, asla yenilgiyi kabul etmiyor, çabasını arttırıyordu.

Gecenin ortalarına doğru böreklerimiz iştahımızı kışkırtır bir biçimde hazırlanmıştı. Birazını sabaha bırakacaktık. Sohbet arasında börekler bitiverdi. Sabaha da kalmadı.

Olduğumuz yerde ayaklarımızı ateşe uzatarak uyuduk. Derin bir uykuya dalmıştık. Güvenlik tedbiri de almayı ihmal etmiştik.

Güneşin yakıcılığına dayanamayıp yarı uyandım. Henüz tamamen kendimde değildim. Kayanın gölgeliğine zorlukla geçebildim. Güneş çok yükselmişti. Gün epey ilerlemiş olmalı. Neden uyanmamıştık. Zorlukla başımı kaldırdım. Biraz kendimdeydim. Herkes uyuyordu. Rastgele uzanmışlardı. Başlarının altında çantaları yoktu. Kefiyelerini de üzerlerine örtmemişlerdi.

Bir tuhafılık vardı. Durumu anlayamıyordum. Zorlukla ayağa kalktım. Nöbet yerine gidip çevreyi gözetleyecektim. Nöbetçi de yoktu. Çevreye bakacak halde değildim.

Durumu yeni anlamıştım. Grubumuz zehirlenmişti. Yapabileceğimiz hiç bir şey yoktu. Hiç bir savunma ve hareket gücümüz yoktu. Bir çocuk bile bizi sağ yakalayabilirdi.

Aşağı indiğimde Hasan'ın hareketlendiğini gördüm. Çok sevinmiştim. Sendeleyerek kayalığın arkasına geçti. Benden gizlemeye çalışıyordu. Midesini boşalttığını anlamıştım. Döndüğünde gizlenecek gibi olmadığını anlamıştı.

Arkadaşları uyandırmaya çalıştık. Durumu biraz iyi olanlar yarı ayılır gibi oldular. Elif ile Fırat'ın durumu çok ağırdı. Elif grubumuzda bünyesi en zayıf olan arkadaşı. Fırat ise en iri yarı olanıydı. İri bedeniyle yerde dönüp duruyordu. Kır çiçeklerini silindir gibi eziyordu. Zorlukla konuşabiliyordu.

Aklımıza gelen ilk çözüm, yoğurt temin etmek oldu. Nasıl getireceğimiz yönünde herhangi bir fikrimiz yoktu. İşimizin Pırlng'a düştüğünü bir köşede başını uykudan kaldırdığında anlamıştık. O direnmişti, sağlıklıydı.

Sıra ona laf anlatabilmekteydi. Arkadaşlar için yoğurt temin etmek gerekiyordu. "Ben size yenilmez demedim mi?" diye sakince cevap veriyordu. "Bana ne!" der gibiydi. Yürüyebilecek başka bir arkadaş yoktu.

Sonuçta yapacağını biliyorduk. Pırlng'tı işte biraz kendini konuşturacaktı hepsi o kadar. Yayılacılara doğru yola çıkmak için kayalıkların arasında ilerledi. Hakim bir noktada çevreyi iyice gözetledikten sonra aşağı doğru inmeye başlamıştı. Geç geleceğinden endişe ediyorduk. Biraz keyfi hareket ederdi. Akşama doğru noktaya dönebildi ve eli boştu.

Ancak sabahleyin yoğurdun bulunabileceğini izah etti. Yayılacılar her sabah yoğurtlarını işlemiden geçiriyorlarmış. Bu nedenle diğer saatlerde bulunmazmış. Ertesi günü beklemek gerekiyordu. Pırlng söyleyeceğini söylemeden edemezdi; "Ben yarın için sipariş verdim."

Nöbetçi bile çıkaramıyorduk, tedirginlik vardı. Arkadaşlar yer yer iyi görünüyorlardı ama hemen ertesinde fenalaşıyorlardı. Fırat ve Elif'in durumu ciddiyetini koruyordu. Bu endişe veriyordu. Hasan güçlü gözükmeye çalışıyordu. Ama çok tedirgindi. Kayanın dibine oturup derin derin düşünüyordu. Kendi rahatsızlığını unutmuştu. Biraz iyiceydi. Grup hala perişandı.

İkinciye geceye girdiğimizde ne ateş yakabilecek, ne de uyumak için yerimizi düzeltecek durumdaydık. Uzun bir gece olacaktı. Sağa sola kıvranarak güçlkle sabaha ulaşmıştık.

Hava aydınlanmadan Pırlng noktadan ayrılmıştı. Güneşin ilk ışıklarıyla noktaya dönmüştü. Verdiği siparişi getirmişti. Hiçbirimizin midesi yoğurdu kabul etmiyordu. Bir iki kaşık yemeye çalıştık ama imkansızdı. Hepsi Pırlng'a kalmıştı.

Akşama doğru yavaş yavaş kendimize gelmeye başlamıştık. Bazı arkadaşlar normale yakındı. En ağırlarımız artık endişe verici durumda değillerdi. Hasan'ın rengi açılmıştı.

O akşam ateş yakabildik. Az odunumuz vardı. İdareli kullandık. Ertesi sabah artık iyiydik.

Panik havasında o noktayı terk ettik. Ama noktaya da bir isim vermememiz yapmamıştık. “Zehirli nokta.” Bir daha da o noktaya gitmemiştik.

Zirveye doğru koşar adım ilerledik. Engizekler’in zirvesindeydik. Nurhaklar daha yüksekti. Çıktığım her zirvede Nurhaklar’ın ötesini görmek isterdim. Her seferinde boyu daha da uzamış olarak önümü kapatırdı. Ama yinede hep ötesini görmekten vazgeçmiyordum. Hala da öyle...

Her şeye rağmen tüm tepelerin zirvesi bana huzur veriyordu. Hasan’ın ilk işi en yüksek yerden boynundan hiç çıkarmadığı dürbünüyle araziye izlemektir. Gözlerini dürbününden ayırmadan gördüğü yerleri ve özellikle de çeşmeleri ballandırarak anlatırdı. Görebilmek için yanına giderdik, ama sırayı uzun bir süre bize vermezdi. Bıyık altından gülmeyi de ihmal etmezdi. Sonuçta dürbünü ele geçirirdik.

Bu kez az övmüştü. Şahin kayasının heybeti bile tek başına işi götürebilirdi. Nurhaklar daha heybetli görünüyordu. Genişçe bir araziye görebilmek için, öncesinden otlarla zehirlenmek gerekiyormuş.

Zirveleri takip ederek Evren Yazısı’na doğru ilerlemeye başladık. Cerit sırtları önümüzde duruyordu. Sırt hattı çıplak ve genişti. Hiç bir yerden gözetlenemediği için gündüz yürüyüşünün tadına varacaktık.

Her çukurlukta çeşme ve otlak vardı. Bir yaylaydı. Her yaylanın bir adı vardı. Genellikle köy isimleri ile anılırdı. Her çeşmeden su içmeden geçmiyorduk. En iyi çeşmeyi tespit etmek istiyorduk. Yaşıl yaylasının bu konudaki üstünlüğü zaten tartışmasızdı.

Çok beğendiğimiz bir yaylakta çimenlerin üstüne uzandık. Hasan yavaşça gruptan uzaklaştı. Arazinin güzelliğini bizden kıskanıyor diye düşünüyorduk. Epey ötede yüksekçe bir kayanın üstüne oturdu. O gün biraz dingindi. Alışkın olduğumuz taşkınlığı gizlenmişti. Ona doğru yavaşça ilerledim. Bu kez gözetleme yapmıyordu. Dürbünü boynunda asılı duruyordu. Önüne bakınıyordu.

Beni hala fark etmemişti. Yanına kadar gittim. Özenle sakladığı belli olan bir fotoğrafa bakıyordu. Dünya değiştirmişti adeta. şaşırdım. Taşkınılığı ve kakhahası vadileri dolduran Hasan Vural nasıl bu kadar duygusal olabilirdi. Bu bir güçsüzlük müydü acaba?

Gözleri fotoğrafa kilitlenmişti. Kendisi ise çok uzaklardaydı. Belki ilk konuştuğı zamanki utangaç halini hatırlıyordu. Hüzünlü bir zamanındaydı. Belki de ayrılık vaktini yaşıyordu? Çok şey tahmin ettim o an. Ne düşündüğünü hiç öğrenemeyecektim.

Fotoğrafi iyice görmek için eğildim. Birden yerinden fırladı. Fotoğrafi hızla gizledi, şaşırdı. Onu öyle görmeye alışkın değildim. Yüzünün rengi çok değişti. Çok utanmıştı.

Efsanevi gerilla yüreğini dağlarken suçüstü yakalanmıştı. O, zirvelere gönül vermiş utangaç bir aşıktı. O fotoğrafa bakmak için kilometrelerce uzaklaşacak kadar sır sahibiydi. Sırrının bilinmesini istemiyordu.

Sırrın büyüünü bozmuştum. Elleri birbirine dolaştı. Masum gözleri “kimseye söyleme” der gibi bakıyordu. Nihayetinde fotoğrafi yerine yerleştirmeyi başardı.

Uzun bir süre görüşmemişlerdi. Eşiydi ve bir çocuklarını da bırakıp yıldızlara tırmanmak için doğduğı yerlere, zirvelere gelmişti.

İşte Hasan’ın bu sırrını bir tek ben bildim ve bende 12 yıl sonra tutup yazdım. Yazdıklarımı o da okuyabilseydi eminim yüzünde tatlı bir tebessümle hafif bir kızarma belirecekti. Belkide artık kendisi yazacaktı... Veyahut hala utangaçlığını aşmayacak ve hiç kimseye söylemeyecekti... Ama o sır bu dağların sırrıydı ve yazmam gerekiyordu.

Gerilla yaşamının bir parçası haline gelen ayrılık, bu kez acele etmişti. Daha Nurhaklar’a geçecektik. Beni zirveye kadar götüreceğı sözünü vermişti. Uzak diyarların, uzak olmayan düşlerin belirdiğı zirveye. Söz vermişti Hasan birlikte gidecektik, oysa ben yalnız gitmek zorunda kalacaktım.

Nasıl oldu, anlayamadım ama birden ayrılık gündeme geldi. Yaptığımız bir toplantı bu güzel günlere son verecekti. Yeni düzenlemeler, yeni planlar...

Hasan bu kez de Pazarcık alanına gidecekti. Her ayrılık bir parça koparır yürekte, bin parça ekleyerek. Ayrılık... Ne çok şey yazıldı, ne çok şairin dizelerine, imgelerine konuk oldu... Her sevdalının yüreğine saplanan müessifti ayrılık... Ve türkülere konuk oldu, yollarla özdeşleşti. Her şeyde olduğu gibi, ayrılığında anlamı değişmişti lakin yinede alışması zor bir olay. Ayrılıkları ondan sonra bende sevmeyecektim. Tıpkı o ana gibi bende zorunlulukların dışında veda törenlerine katılmayacaktım. Dağda ayrılıklar metin olmayı öğrettirdi. Birde birbirini bir sır gibi saklamayı. Yüreğine her dem, her vakit bir geçitte bir yoldaşa kaptırmayı ve içini yıldız yağmuruyla doldurmayı. Her yıldızın sorumluluğunu daha da arttırdığını bile bile... bunu da yaşamın en önemli parçası eyleyerek. Ve Hasan yeni bir grupta bizden ayrılıyordu. Üzgündü. Belli etmemeye çalışıyordu, bunu hiç birimiz hiç bir zaman becerememiştik. Ve Hasan'da saklayamıyordu. Görüşmek dileğiyle sıkı sıkıya ellerimiz kenetlenmişti. O gitti ama eli, eleriyle Nurhakların zirvesine işledikleri bizimle kaldı...

Ben Engizekler'de kalmıştım. Tanıdık noktalara her gittiğimde anılar yeniden canlanıyordu. Yokluğu her yönüyle kendisini hissettiriyordu. O çok farklıydı. Tarifi zor bir fark.

Hasan'ın bir çatışmada akşama kadar direndiği ve Sait Ateş ile birlikte yıldızlara tırmandığı haberi gelmişti. Bu bir haberdirdi ve daha bir ay önce bizimleydi. Bu haberi aldığımdaya onu bir daha göremeyeceğimi öğrenmiştim. Bunu öğrendiğimde ayrılık yeni bir biçim aldı bende... Her gece yıldızlarda bulacaktım onları...

Küçük bir not elden ele dolaşıyordu. Bilinen ama pek inanmadıklarını okuyorlardı. Yüzlerdeki gerginlik ve sert ifadeler ateşi kuşatmaya almıştı. Bakımsız kalan ateş, dumanıyla etkinliğini korumaya çalışıyordu.

Emem'in gözleri uzun süre küçük kağıt parçasına takılı kaldı. Biraz ötedeki taşın arkasına geçmek istiyorlardı. Aralarında kısa boş yer vardı. Baharın yeşil rengini almıştı her yan. "keşke kayalık olsaydı, her yer..." Yağmur gibi yağın

mermiler otları tek tek yere seriyordu. Tırpanlanmış gibi uzanmış yatıyorlardı. Etraf toz duman içindeydi.

Nasıl geçeceklerdi? Geride kalanları düşündü. Rahime ne çok severdi çayı. Nasıl da ateşin içine boşaltmıştı kaynar suyu. Bir şeyler mi söylemek istemişti Selcan (Meryem Can), yakın köylüsüydü belki de bir haber, bir selam... Silahını kontrol etti, mermileri azalmıştı. “İdareli kullanmak gerekir” diye düşündü. Çevresine bakındı, çok kötü tertiplenmişlerdi. En ufak ayrıntıları bile hesaba katmışlardı.

Hasan biraz ilerdeydi. Mermilerin çıkış noktasını görmeye çalışıyordu. Belliki bir çare arıyordu. Hep öyle yapmaz mıydı? Yine o vardı. Bir çözüm bulunacaktır. Biraz rahatlıyor.

Etkili bir mevzi onu toza gömüyor. İyice toprağa yapıyor. Bu adamları susturmak gerekiyor. Yoksa Selcan’ın son bakışları bombaların sesleri arasında kaybolacaktı.

Bir işaret yapıyordu, Hasan. Belli ki, bir yol bulmuştu. Zaten bu konuda sonsuz güveni vardı. Gösterdiği mevziyi ateş altın aldı. Hasan bir ceylan çevikliğiyle taşın arkasında mevzilendi. Biraz sonra çok kısa, ama çok tehlikeli yolu geçmişlerdi. Geriye baktılar, artık tehlike geride kalmıştı. Hızla aşağı indiler. Mermiler çok yukarıdan üzerlerinden geçiyordu.

Elindeki kağıt parçasını buruşturarak avucuna topladı. İki yumruğunu da sıktı. Birbirine geçmiş dişleri gözüktü. Buruşuk kağıdı ateşe attı. Alev kısa bir süre gürleştii. Sonra eski haline döndü.

Hasan ölümsüzlerin ordusuna katıldıktan sonra, Etem çok önemli bir sürecin tek tanığı olarak kaldı. Yalnız bu da değil, emekçiliği, araziye hakimiyeti nedeniyle Engizekler’in vazgeçilmez gerillasıydı. Tüm ilişkileri ve milislerimizi o biliyordu. Saklı olan cephane ve belgelerimizi yine o biliyordu. Büyük bir güven duygusu yaratmıştı. Bunun gereklerini fazlasıyla yapmıştı.

Bir görev dönüşü talihsiz haber, ateş çevresinde bir kağıt parçasıyla bizi yakalamıştı. Henüz ayrılığın şokunu üzerimizden atamamıştık. Onu bizden ayıran yeni düzenleme Etem, Zelal ve beni bir araya getirmişti. Küçük bir birimdik.

Araziyi ve kitleyi iyi tanıyan Etem, çalışmalarımız için büyük kolaylık sağlayacaktı.

Ben faaliyetlere yeni katılıyordum. Herşeye yabancıydım. Köye giriş çıkış, propaganda, gizlilik, malzeme temini, irtibat kurma ve güvenlik. Hepsi benim için yeniydi. Bu nedenle işin ağırlığını Etem üstleniyordu. Bundan şikayetçi olduğu da söylenemezdi. Bölgenin insanıydı ve kendisinden sık sık söz edilmesinden son derece memnun oluyordu. Yerel söylence ve olaylarla halkla rahatlıkla bütünleşiyordu. Bu, olumlu etki yaratmanın yanında, güvenlikte gevşeme gibi tersi bir durum da yaratıyordu.

Önce yakın köyleri bana tanıttı. Sonra uzaktakilere gidecektik ama, buna fırsat bulamadık. Söz vermişti bana. Nurhaklar'a tırmanacaktık, Engizekler'de Nurhaklar her zaman gözükür, ama oraya çıkmak farklı olsa gerek.

Bir çelişkili noktamızı yakaladık. Etem engin arazileri, daha çok köylere yakın bölgeleri seviyordu. Ben yüksekleri seviyordum. Günlük üstlenme sorunu bu çelişkiyi yakıcı olarak yaşamımıza dahil ediyordu. Bu sorun bazı tartışmalara da kaynaklık ediyordu.

Zelal arkadaş bu tür durumlarda arabulucu rolünü oynuyordu. Anlaşmazlıkta son sözü hep o söylüyordu. Ve itiraz etmeden uyguluyorduk, yine öyle bir durumda, Zelal Nurhaklar'a tırmanmamızın kararını vermişti. En güzel kararıydı. Zaten Etem'in de böyle bir sözü vardı, ama erteliyordu. Güvenlik açısından da en doğru karardı.

Nurhaklar'a doğru yola çıktık ve bir süre sonra tırmanışa geçtik. Yamaçtaki güzel çeşmelerin birinde kısa bir mola verdik. Etem, Hasan Vural'ı anlatmaya başladı. İlk karşılaştıkları günü anlattı. Onunla tanışmadan sahip olduğu yargı ve ertesinde yeni düşüncelerin bunun yerini almasını hafif bir tebessümle anlatıyordu. Ne çok arazi gezmişlerdi birlikte. Ya tanık oldukları zorluklar, gruptaki arkadaşlar. Yalnızca o yaşıyordu, kendisini suçlu görüyordu.

Biz sabırla dinliyorduk, O bir bir anlatıyordu. Hiçbir ayrıntıyı unutmadan bize aktarıyordu. Terimiz soğumuştur. Nurhaklar soğuk olurdu. Zaman da geçmişti. Sözüünü kesmeyi

diğer arkadaştan beklıyordum. O da benden beklıyordu. Bu kararsızlık biraz daha zamanımızı aldı.

Sonunda Etem'i onlardan koparmayı başardık. Isınmak için hızlı yürümek gerekiyordu. Etem yavaş yürüyordu. Yürüyüşü geceye yaymak ve noktaya sabaha varmak istediğini sonra anladım. Çünkü soğuk gecelerde yürüyüş halinde olmak gerekiyordu. Aksi durumda güneş çıkıncaya kadar dışleriniz birbirine eziyet eder.

Ortalarda bir yerde konaklamıştık. Zirveye çıkamayacaktık. Sonraları bu isteğim gerçekleşti. Etem'in istemediğı bir işi savsakladığını, herşeye rağmen kendi istediğı gibi yaptığını öğrenmiştim. Fazla kızamıyordum da. Yine de Nurhaklar'daydık.

Noktamızda iki kuyu vardı. Koyun sürülerinin sulanması için çevresine leğenler bırakılmıştı. Kuyulardan doyasıya su çekme keyfimi yine arkadaşlarım bozdu. Su başlarında fazla durmak gerekmiyormuş.

Zorunlu ayrıntıları bir bir öğreniyordum.

Güneş yükselmişti, ama Nurhaklar'ın soğuk rüzgarı esiyordu. Arada bir kuyudan taşan sular çevreye yayılıp aydınlıkla buluşuyordu. Su karanlık kuyudan çıkınca ışığa dönüşüyordu. Etem, kuyulardan yansıyan ışıklara bakarak derin düşüncelere dalıp gitmişti.

Gür sakalları yüzünü kapatmıştı. Bembeyaz dişleri Ogün hiç görünmemişti. Saçları da uzamıştı. Kaç zamandır tıraş olamıyordu. Dürbünü çantasının üzerinde, silahını da bir taşla dayamıştı. Özenle koruduğı iki arkadaşı, yine en yakınındaydılar. Onu hiç yalnız bırakmıyorlardı.

Kürtler'in ateşe bakarak düşüncelere daldığını biliyordum, ama suya bakarak ne düşünebileceklerini tahmin edemiyordum. Öğrenmek istiyordum. Ayrıca yanımdaki tecrübeli gerillanın davranışlarından da anlamlar çıkarmaya çalışıyordum.

Onu okumak istiyordum.

Ogün de bu çok zordu. Belki yıllar sonra mümkün olabildi. Bunun için fazlaca badireden geçmek gerekiyormuş. Zorlandığımı anlamış olmalı ki sesli düşünmeye başladı. "Hasan Vural olsaydı, bu havada buz gibi suyu üzerine

dökerdi.” Hasan’ı düşündüğünü tahmin etmiştim. Sonra çevreye bakındı, Zelal uyuyordu. Bu iyi oldu. Dürbününü alıp hakim noktada çevreyi gözetledi. Sakin bir gündü.

Rüzgarın buz gibi estiği o soğuk bahar gününde, buz gibi kuyu suyunu üzerine dökerek Hasan’la konuştu. Söz vermişti, ona yakın zamanda görüşeceklerdi.

O gün hiç uyumadı. Ve çok az konuştu. Günü zorlukla akşam ettik. O noktanın Etem için ayrı bir anlamı olduğunu sonradan öğrenecektim. Artık ayrılmak gerekiyordu. Sırtını Salaman Dağına veren köylere doğru inişe geçtik.

Yöre halkı hep onu beklerdi. Sohbetleri geceyi çalar götürürdü. İlgi noktalarını iyi yakalıyordu. Onların sorunlarını dile getiriyordu. Yer yer günlük yaşamlarına kadar sohbeti ayrıntılandırıyordu. Örgütlenme sanatının önceliklerini pratik süreç içerisinde iyi öğrenmişti.

Her zaman olduğu gibi bizi çağıran bir not yöre halkını bu sohbetlerden mahrum bırakacak ve bizim de faaliyet alanımız değişecekti.

Benim için büyük bir önemi olan ve bende derin izler bırakan yeni bir süreç başlayacaktı. Bir süre Cuma ile çalışacaktım. Olacaklardan habersiz, acıya hazırlanacaktım...

Etem, altyapı çalışmalarını yürütecekti. Bölgenin koşullarından dolayı bu faaliyet çok erken başlatılırdı. Zaten süreklilik gerektiren bir çalışmaydı ve bizim geniş bir arazi parçasını her şekli ile kullanılabilir hale getirmemiz gerekiyordu. Aksi durumda dar bir alanda ve yerleşim birimlerinin çevresinde kalmaya zorlanıyorduk ki, bu da gerilla disiplininin dışında hareket etmek anlamına geliyordu. Bu tür durumlara yol vermemek için geniş bir arazi üzerinde hazırlık yapmak gerekiyordu.

Bizim birimizin yeniden düzenlemeye tabi tutulmasının asıl nedeni buydu. Bu faaliyeti en iyi Etem yürütürdü. Ayrıca işini de çok seviyordu. Arkadaşlar hep onun öykülerini anlatır dururlardı. Emekçi kişiliği, fedakarlığı ve bağlılığı böyle davranmasını gerektiriyordu.

Ayrıldım ondan. Nurhaklar’ın zirvesine Cuma ile birlikte çıkacaktım. Etem’in araziye hakimiyetinin eksikliği her yürüyüşte hissediliyordu.

O ağır kışa adım attığımız güne kadar onu görmedim. Bir çok şeyi ilk kez tanıdığım Papazlar Deresinde geçirdiğimiz o amansız kış aylarında, Etem ile birlikte tüm zorlukları paylaşmıştık. Odun çıkarmak için metrelerce kar eşmiştik. Erzak için çıktığımız seferlerde çoğunlukla o öncülük etmişti ve en önemlisi de bir vicdan görevi olan Cuma için bir çözüm arayışında metrelerce karı göğsüyle yarak bize yol açmıştı.

Dağların beyaz elbisesi güneşe yenik düşünce ayrılmıştım ondan. Ben uzağa gitmiştim, o sevdiği yerlerde kalmıştı. Geri döndüğümde yeniden onu gördüm. Hasan'dan bahsettik. Anısına layık olunması gerektiğini söyledi. Hiç unutamıyordu. Yüzünden suçluluk duygusu rahatlıkla okunuyordu.

1992 yılının sıcak bir yaz ayında tekrar bir araya gelmiştik. Bu kez arkadaşlarımızın çoğu bir aradaydı. Bir toplantı vesilesiyle bir araya gelmiştik. Uzun bir süredir göremediğim arkadaşların çoğu ile birlikteydik. Gece ateşlerinin tadını çıkarıyorduk. Söz bitmiyordu. Anlatacak o kadar çok şeyimiz varmış.

Gelemeyen ve hiç göremeyeceğimiz arkadaşlar da vardı. Onlar söz konusu olunca ateşi çevreleyen hava değişiyordu. Gözler ateşe kilitleniyordu. İsimleri tek tek geçiyordu, en kutsal sıfatlar arkasından söyleniyordu.

Etem, daha çok arkadaşı tanımış ve onların çoğu gelememişti. Hareketleri daha ağır, ateşe uzun sürelerle kilitleniyordu. Herkesle tek tek konuşuyordu. Anıları bir bir canlandırıyor zihninde. Ne kadar da çok anısı vardı.

Güneş yakıcılığını henüz kaybetmişti. Etem harekete hazırlanıyordu. Yine kimsenin bilmediği, yalnızca onun yerini bildiği bazı belgeleri çıkarmaya gidecekti. Çantasını boşaltarak sırtına aldı. Silahını her zaman yaptığı gibi sol omzuna ters attı. Kayalıkların arasında yürümeye başladı. Son kayalığa vardığında birden durdu, geri döndü ve baktı.

Onu son görüşümdü.

On dakika geçmemişi ki, silah sesleri kayalıklara çarparak kıyamet kopardı. Çevremiz kuşatılmıştı. Beklenmeyen bir hareket onların planını bozmuş ve Etem'i de bizden koparmıştı.

Hasan'a doğru hızla koşmuştu. Bir önceki gün ondan bahsetmişti. Sesini duymuş olmalıydı.

Bir çatışma onları koparmış, bir çatışma onları kavuşturmuştu.

Her çatışma kalbimizde bir acı devindiriyordu. Sonrası sükunet olsa da.

KAR TANESİ VE UMUT

O yıl kışın çetin geçeceği söyleniyordu. “Dağda kalmayın, başka bir yere gidin, baharda tekrar gelirsiniz” diyordu köylüler. Bu telkine fazlasıyla alışmıştık. Her uğradığımız köyde bu söz duyacağımızdan şüphemiz kalmamıştı. Yalnız köylüler değil, basın yayın organları da bu konuyu tartışıyorlardı. Çetin bir kış geçireceğimiz başından belliydi. Çetninliğin ölçüsü neydi? Neye göre daha zor bir kış? Bunlar fazlaca cevap bulamadığımız, bir yönüyle umursamadığımız sorulardı. Çünkü biz dağı yaşamaya karar vermiştik. Orada kışı geçirmenin zor olduğunu biliyorduk. Zorluğu göğüslemek bir görev anlayışıydı. Bu nedenle fazla umursamıyorduk. Umursamazlık bizi hazırlıksızlığa, hazırlıksızlık da zorluk çekmemize götürecekti.

Gücümüzün ağırlıklı bir kısmı, kışı ilk kez dağda geçirecekti. Benim için de ilkti. Tecrübeye sahip olan çok az sayıda arkadaşımız vardı. Nasıl bir kış olacağını tahmin etmeye çalıştıysam da fazla kestiremiyordum.

Kalmaya karar verdiğimiz araziler, çocukken uzaktan gördüğüm yerlerdi. Geçirdiğim eski kışları hatırladım. Çok kar yağdığını biliyordum. Yaşadığımız ovalık alanda bile çok kar yağardı.

Güneşin doğuşunu geciktiren Nurhak Dağını daha öncesinden de görmüştüm. Çok yüksek olduğu için güneşi engelliyordu. Sanki birileri arkasında güneşi tutardı. O zamanlar Nurhaklar'ın ötesinde neler olduğunu bilmiyordum. Hep merak ederdim. Bunu çok sonrasında öğrenecektim.

Ötesinde Engizekler vardı. Onun da ötesinde bir dağ... Hep en ötedeki güneşi arkasına saklıyordu. Acaba onun ötesinde ne vardı? Ses mi vardı? Neyi anlatırdı? Kimi çağırırdı?

Nurhaklar'ın arkasında Engizekler'de 1991 yılının kışını geçirecektik. Yani Nurhaklar'ın arkasındaydık. Burada güneş biraz daha erken doğuyordu. Ama yine de bir dağın arkasında belirliyordu.

Güneş her zaman bir dağın arkasından doğar.

Bunu aşağıdan Nurhaklar'a baktığım zaman bilmiyordum. Nurhaklar'dan ovaya baktığım zaman öğrendim.

Nurhaklar'ın arkasındaki Engizekler'de bir gerilla olarak bulunuyordum. Artık dağların ötesinde neler olduğunu merak etmiyordum. Çünkü öğrenmiştim.

Engizekler'i en çok Mahsum Korkmaz Akademisi'nde son hazırlıklarımızı yaptığımız zaman merak etmiştim. Daha önce orayı görmüş ve orada gerillacılık yapmış arkadaşlardan Engizekler'i anlatmalarını istiyordum. "Bir deryadır, ordu girse kaybolur" diye söze başlarlardı. Dağda yaşamamış biri olarak bu deryanın sınırlarını tasavvur edemiyordum. Ama benzersiz bir dağ olduğuna inancım tamdı. Sonrasında ise yanılmadığımı anlayacaktım.

Engizekler, Koç Dağıyla birlikte ele alınmadan anlatılamaz. İkiye bölünmüş bir çember gibi kucak açmış, kavuşamayan iki hilal gibiydiler. Doğanın azizliğine uğrayıp ayrılmışlardı. Belki de başka bir nedeni vardı. Her an kucaklaşacaklarmış gibi açmıştı kollarını. Doğuda Göksu Vadisi, batıda Yöngü Vadisi olmasa hemen kavuşacaklar.

Göksu, Engizekler'in ortasında iki kaynaktan çıkar. İlerledikçe çoğalır ve bir ayrılığın nedeni olur. Ama her şeye rağmen Göksu, başlı başına bir güzelliştir. Soğuk ve berrak suyuna kitap düşse rahatlıkla okunur. Engizekler'i koruyan bir sınır gibi dağ silsilesini takip ederek ve Şahin kayasını yalayıp güneye doğru yoluna devam eder. Dar yatağından dolayı öfkeli akar Göksu.

Baharda geçmek imkansızdır. Çok öfkeli olduğu için bahar gününde Zafer (Halil Özalp) arkadaşı koparıp almıştı bizden. Ayrılıklara mesken olduğu belliydi. Koç Dağı ile Engizekler'i ayırdığı yetmiyormuş gibi Zafer'i de bizden ayırmıştı. Bu kötü rolünden dolayı berraklığını gölgelemiş ve gerillaların antipatisini kazanmıştı. Yıllar boyu hiçbir gerilla,

balıklarını avlamadı. Geçmek gerektiğinde ise yollarını uzatarak kaynağının üzerinden dolandılar.

Yöngü Vadisi, Göksu gibi öfkeli ve haşın akmaz. Ağır başlı ve olgundur. Engizekler'in en yüksek tepesinin eteklerinde çıkar, gerdan gibi boynundan dolanarak arkasındaki Ceyhan'a karışır. Kısa ömürlü olduğu için tadını çıkara çıkara, yavaş ve sakın yol almayı tercih etmiş olmalı. Bu çevrede yaşayan Türkmenler ve Kürtler ayrı ayrı isimler koymuşlardır. Türkmenler "Düdüklü Pınar", Kürtler "Yaşıl" derler. Kürt yaylasından çıktığı içindir ki, Türkmenler kıskanıp böyle bir isim vermişlerdir.

Yaşıl Yaylası bölgenin en namlı yaylasıdır. Pazarcık köylüleri her yıl gelirdi yaylaya. Hayvanları bu yaylada otlatmak ve suyundan içirtmek bir övünç kaynağıdır onlar için. Zaten Engizek, güzelliğini yaylalarından alır. Çevirme ve Yöngü'de en güzel yaylalar arasında yerini alırlar. Bu güzellikler Türkmenler ile Kürtler arasında çatışmalara neden olmuştur. Ancak herşeye rağmen kardeşçe yaşamasını da bilmişlerdir.

Engizekler'in bir ucundan diğer ucuna gitmek için iki yolu takip etmek gerekiyordu. Hilalin sırt hattını takip edersen, gerilla yürüyüşüyle yedi gecede ulaşabilirsin. Hilalin iki ucunu birleştiren çizgide kestirme gidersen üç gecede ulaşabilirsin. Yani bir gerilla cenneti. Arazi yapısı sık kayalıklı ve ardıc ağaçlarıyla kaplıdır. Çok seyrek olarak meşe ormanlıklarına rastlanır ve önemli oranda sedir ağacı vardır. Gılgameş destanında geçen Huvava burada yaşamış olsa gerek. Sedir ağaçlarını korumak için güçlü bir bakıcıya ihtiyaç olacağı açık. Uğruna savaşılan bu ağaçlar, artık gerillayı koruyan doğal bir örtüydü.

Yalnız sedir ağaçları değil, arazinin bütün parçaları sığınak gibiydi. Karmaşık yapısı gerillaya izini kaybettirme imkanı veriyordu. Dağa hakimiyeti kadar burayı öğrenmesi de zordu. Araziye en hakim gerillalar bile bir yıldan aşağı bir sürede Engizekler'e hakim olamazdı. Çok sayıda tepe ve aralarında rahat geçit veren vadiler ulaşımı hızlı sağlıyordu. Tepelerin en iyi yanı, tümünün zirvesinin çukur olmasıydı. Sanki özel yapılmışlardı. Tepelerdeki çukurluğa yerleşen

gerillalar rahatlıkla araziyi denetimi altına alabilirlerdi. İstediklerinde görüntü vermeden nokta değiştirebiliyorlardı. En iyi yanı ise gece hiçbir yere görünmeden büyük ateşler yakabilmeleriydi. Engizek gerillası için büyük ateşler çevresinde çember oluşturup sohbet etmek vazgeçilmez bir tutkuydu. Közlerde çabucak kaynayan çaylarla sohbetin derinliği bir kat daha artardı.

Çeşmelerinden bahsedilmeden geçilemez. Engizekler’i özel yapımlı ve doğal pınarlar karakterize eder. Yoğun yaylalıklı olması bir çok çeşmenin yapılmasına olanak vermiştir. Özel yapılan çeşmelere yöre halkı “Delav” der. Çeşmenin önüne hayvanların sulanması için yalaklar yerleştirilmiştir. Yapısına ve özelliğine göre isimlendirilirler. Uzun Delav, soğuk Delav, falankesin Delavı... isimsiz tek bir çeşmeye rastlanmaz. Her yayla çeşmesiyle övünür. Bu övünç zamanla çeşmelerde bir çeşitlilik getirmiştir.

Hilal şeklindeki uzantı Engizekler’in ana gövdesini oluşturur. Sırt hattı çukurluklu ve çıplaktır. Bu yaylacılar için bir tercih olsa da gerillalar için öyle değildir. Ana gövdenin bir göbeği gibi uzanan kütleler ormanlık ve kayalıklı yapısından dolayı gerillayı cezbeder. Güvenlik için de buralar tercih edilir. Bu uzantılar Koç Dağına uzanmak isteyen çocuklar gibi şenlikli ve güleç yüzlüdürler. Sırt hattı ise asık yüzlüdür. Bir töreyi çok katı uygulayan geleneksel ihtiyarlar gibi. Engin arazi töreye başkaldırır gibi bütünleşmeye koşar. Bereketli ve ormanlıklı olduğu için Koç Dağını hep kıskandırmıştır Engizekler.

Koç Dağı çıplak ve soğuktur. Ana gövdeyi oluşturan sırt hattında yalnızca iki su kuyusu vardır. Bakımsız oldukları içindir ki, gerillalar tarafından tercih edilmez. Çok dik yamacından aşağıya inildiğinde kıştan bahara adım atıldığı sanılır. Tepesinde hırçınlık, eteklerinde sükunet vardır. Engizekler gibi Koç Dağının yükselteleri de töre bekçiliği yapıyordu. Aralarındaki kıskançlıkta Koç Dağı en çok kendisinin parçası olan Yılan Ovasıyla övünür. Ama rekabet için övündükleri uzantıları birleşmeden yanadır. Bu nedenledir ki, Yılan Ovası tüm sularını Engizekler’e doğru gönderir. Daha çok yeşillik görmek için akıtır bereketini.

Yılan Ovası Koç Dağının göbeğinde uzanan yemyeşil bir örtü gibidir. Davetkar ve çekicidir. Bir hilal gibi uzanır. Su dolu bir naylon torbadan açılan çok sayıda delikten fışkırır gibi bereket dağıtır topraklara. Baharda görülmeye değerdir. Engizekler'in yükseltilerinden bakıldığında yeşil zemin üzerine yerleştirilmiş yüzlerce ayna gibi parlar bu sular. Yukarılarda ise artık yaşama gücü kalmamış kar parçaları. Bu parça hiç olmasaydı da Yılan Ovası sonsuza kadar uzasaydı diye düşünürsünüz. Adına neden Yılan Ovası denildiği ilk merak edilen konudur. Yine ilk akla gelen bu ismin yılanlardan geldiğidir.

Yöre halkı da öyle düşünmüş olmalı ki, "Eskiden çok yılan varmış..." diye söze başlayarak benzer hikayeleri anlatırlar ve inandırıcı da olur. Bunun böyle olmadığını Deveboynu'na çıktığınızda anlarsınız. İsmi gizini çözersiniz. Enlemesine bir saat, boylamasına iki gün süren bu ova, iki dağın ortasında pulları yeşil bir yılanın kıvrılarak hareket edişi gibi bir görünümü vardır. Deveboynu'nda Yılan Ovasına bakan herkes "Bu ova hareket ediyor" demekten kendini alamaz.

İşte bu ova Koç Dağının gururudur. Bu gururu Elbistan köylüleri de paylaşır. Elbistan köylüleri yayla için Yılan Ovasına gelirler. Yaylacıların hayvanları bol süt verir. İki dağın ortasında yeşil bir nehir gibi akan ovanın otlakları aslan yeleşi gibi yumuşak, çeşmeleri umut kaynağı gibi bereketlidir. Bu yüzdendir ki Elbistan köylüsü bahar gülüşlü, umut bakışlıdır. Yılan Ovasını görmeyenleri kendilerinden saymazlar. Bir eksiklik görürler onda. Yılan Ovasını çok sonra görmüş biri olarak bu eksikliği yaşayarak gördüm. Bahar gülüşünü ve umut bakışını çok sonra tanıdım.

Engizekler'in hangi noktasından bakarsanız bakın, Nurhak dağının karlı ve sisli başını görürsünüz. Egemen, heybetli bir tavırla üstten bakar çevresine. İda Dağında Troya savaşlarını izleyen tanrılar gibi o da Engizekler'le Koç Dağının kavgasını izlemiştir. Hangi tarafı tuttuğu hiçbir zaman anlaşılamadı. Yüksekliğinin vardıgı güvenle, küçümseyerek bakar.

Nurhaklar Engizekler'in incelerek Gölbaşı'na doğru ilerlediği noktada, paralel çizgi gibi ilerler. Engizekler'i takip

etmekle yetinmez. Doğanşehir ile Elbistan arasına bir sınır çeker. Kuzey tarafı Elbistan ovasına bakar. Suyunu esirgemez ama, fırtınasıyla Kürt ve Türkmen köylülerinin yüreğinde bir korkuyu canlı tutar. Ana gövdesini oluşturan doğu ucu, yüksek ve geniş batı ucu ise bir çizgi gibi incedir. Kuyruklu yıldız gibi baş tarafı kalın, kuyruk kısmı incedir. Dört mevsim kar eksik olmaz. Hiç kimsenin zirvesine çıkamadığı söyleniyorsa da bu erişilmezliği ifade etmek için yaratılan bir efsanedir sadece. Kürt gerillalar zirvesine çıkarak bu efsaneyi geçersiz kıldılar.

Zirvesinde kar sularından oluşan büyük bir göl vardır. Çok derin olduğu söylenir. Kimse ne kadar derin olduğunu bilmez. Kimse bu göle girmemiştir. Hem korkulur hem de kutsal sayılır. Kutsallığı ismine de yüklenmiştir. Ali Göl derler. Anlatılanlara göre Hz. Ali buradan geçerken, atı düldül su'sar ve hemen oracıkta oluşan bu göl ile atını sular. İsmi buradan aldığı söylenir. Hz. Ali yoluna devam ederek, daha güneydeki Ali kayasına da ismini verecektir. Gölün üstünde de, adeta bir koruyucu gibi beliren yüksek tepe yine aynı isimle anılır; Aligöl Dağı. Bir diğer efsaneye göre, bir pirin burada yaşayıp öldüğü söylenir. Bundan olmalı ki, bir çok Alevi dedesi Aligöl ismini almıştır. Bölge Kürtler'i, karakterini olduğu gibi isimlerini de bu dağlardan almışlardır.

Engizекler'in yumuşak doğasının tersine, Nurhak sert bir mizaca sahiptir. Sert ve soğuk doğası, bir tek ağacın yeşermesine müsaade etmemiştir. Yılan Ovasını kıskandığı için olsa gerek, yeşil bir etek gibi yamaçlarını heliz otlarıyla kaplamıştır. Tepeleri derin vadilerle birbirinden ayrılır. Bıçakla kesilmiş gibi olan yalçın kayalıkları çoğu yerde yol vermez. Asık suratlı tabiatı kullanımını engellemiştir. Yayılacılar engindeki yamaçlarını kullanırlar. Yukarıya çıkmaya cesaret edemezler.

Ana gövdenin inceldiği yerden başlayan kuyruk, İtme geçidi adını alarak Elbistan köylüleri ile Doğanşehir köylülerini birbirine bağlar. İtme geçidinin kuzey tarafındaki enginliklerde Söğütlü Çayı doğar. Söğütlü, Nurhaklar'ın en büyük akarsuyudur. Ovaya akarken Nurhaklar'ın tüm cimrilğine rağmen o, çevresine bereket taşır. Hemen aşağıdaki köyler için de bereket pınarı olan su, yolunu fazla uzatmadan

Ceyhan ile buluşur. Bir soğuk şerbet içmiş gibi Ceyhan'ı ferahlatır.

Söğütlü'nün ilk bereketini, yakın oldukları için Zap Kırankaleliler alır. Ama sınırlı yarar görürler. Dağlık bölgede oldukları için bereketi fazla yakalayamazlar. Gözlerinin önünden kayarak geçer. Korucu köyü Karahasana'ya vardığında, sesini yükseltip öfke ile uzaklarından geçer. Bereketli yüzünü değil, sert yüzünü onlara gösterir. Verimini saklar, onlara vermek istemez. Çünkü buluşmak istediği bir yer vardır. Kayısı bahçelerine ulaşmak ister aceleyle. Sevdilli'ye vardığında hasretle kucaklaşır kayısı kökleriyle. Bir aşktır aralarındaki. Engebeli araziden kurtulan Söğütlü, ovalıkta kendinden geçmişçesine kayısı bahçelerini dolaşır. Çevresinde kavak ağaçlarından yeşil bir şerit oluşturarak, Ceyhan'a doğru ilerler Söğütlü. Fazla dolaşma fırsatı bulamaz. Ceyhan hemencecik onu kendisine çeker.

Kar tanesi ve umut.

Kar tanesinde umudu yakalamak, ilk kar tanesini baharın güneşli ve sıcak günlerinin habercisi olarak görebilmek.

Aşılmaz dağların ötesini hayal etmek.

Kardelenleri toplamak için sabırsızlanmak.

Tipi ve fırtınalara kafa tutmak. Bir kanaryanın cıvıltısında Yılan Ovasının taşkın pınarlarından kana kana su içmek...

Beyaz kar ölüm getirir.

Beyazın sessizliği ürperticidir...

Aldatıcıdır...

Birini almaz yalnızca. Herkesi sarar, tüm yüreklere acıyı doldurur, sonra en iyisini alır gider beyaz ölüm.

Beyaz kar, buğday tohumuna can verir.

Serin pınarların depolarını doldurur.

Bahar rengi yeşile yol vermek için zirvelere çekilir.

Her kar tanesi bir kardelen için tohum olur.

İlk kar tanesinde beyaz zemini yırtan ve bereketi müjdeleyen kardeleni görebilmek.

Umut edebilmek yeşil ve sıcak günleri, kuzuların oynadığı geniş çayırıklarda çocuk gibi koşmak, yani ilk kar tanesinde bahar güzelliğinin umudunu yakalamak.

Bütün bunları nasıl hissedecek ve yapacaksınız?

Metrelerce kar ile kuşatılmış bir gerilla grubu iseniz bu soru anlamsız kalır. Gerillacılık ilk kar tanesinde ilk kır çiçeğini umut etmenin adıdır da. Aksi durumda karamsarlık sizi beyaz ölüme tutsak eder. Umut ve inanç bir var olma biçimiydi. Büyük ses “Umut zaferden daha değerlidir” dememiş miydi. Umudunu yitiren beyaz kara teslim olurdu. Ve herşeyini yitirmiş olurdu. Bunun içindir ki metrelerce karın altında canlanan tohumları görebilmek gerekiyor. Üzerindeki ağırlığı parçalayıp güneşe koşmak isteyen kardelenleri görmek gerekiyordu.

Gerillacı umudunu korumakla yetinmemeli. Bir umut kaynağı haline gelmeli. Bir esin kaynağı olmalıdır. Yoksa sınırlı gücüyle büyük güçlere karşı nasıl mücadele etmeye girişebilirdi ki. Onun sırrını burada aramak gerekiyor. Yani en zor dönemlerde umudu yeşertmektir. Onun ayrım noktasıdır bu.

Dağda geçireceğim ilk kışta işte böyle bir durumla karşı karşıyaydım. En çok acı çektiğim ve hiç unutamayacağım olayları yaşayacaktım. Beyaz ölüm Cuma’yı çevrelemiş ve hergün ondan bir parça alıyordu. Cuma’dan kopan her paça bizim yüreklerimizden kopan parçalarla birleşiyordu. Beyaz karların bizi mahkum ettiği çaresizlik her gün bir ölüm olarak karşımıza dikiliyordu. Herşeye rağmen umudu diri tutmak gerekiyordu. Cuma bunu görmeliydi.

Umut en büyük inançtır.

Ateşin yanı başı gerillanın en güzel yeridir. Ağaçsız sobasız o çetin kış, ateşten çok bir duman üretimi olan yaş ağaçlardan oluşan, adına ateş dediğimiz küçük noktanın en çok tesir ettiği yer, tartışmasız en değerlimizin kalabileceği yerd. Düzgün ağaçlarla biraz yükselttiğimiz bu yerde Cuma yatıyordu.

Kullandığı battaniye ve ağaçların rengi değişmişti. Duman o kış bütün renkleri kendine benzetmişti. Cuma’nın malzemeleri bundan nasibini almışlardı. Her şeye rağmen

Cuma rengini biraz koruyabilmişti. Duman çok fazla olunca arkasına dönüyor ve battaniyeyi örtünüyordu. Bu tedbir onun beyaz tenini koruyordu. Her gün zayıflaması ve yüzünde kanların çekilmesi de onu siyah duman işine karşı koruyan bir faktördü. Aynaya her baktığında gittikçe beyazlaşan kendi yüzü ile siyahlaşan diğer arkadaşların yüzlerini bir kez daha fark eder. Şaka yapmadan bu anı geçiremezdi.

“Bu yıl çok kar yağdı. Sanki bahar gelmeyecek” derdi.

Bizden tek ses çıkmazdı. Bir süre sessizlik mekanımızı esir alır, bir arkadaşın ateşi üflemesi ile hava değişirdi. Hepimizin içinden “Bir yollar açılsaydı da tedavi imkanlarımız doğsaydı” diye geçirir dururduk. Arkadaşın bahara yetişmeyeceğine ilişkin güçlü bir kanı vardı bizde. Bahar öncesi bir yol bulup O’nu tedavi edebilmeyi o kış en fazla arzuladığımız şeydi. Cuma bunu biliyor muydu? Bunu hiçbir zaman öğrenemeyecektim. Bazen son kışı yaşadığını ima ediyordu. Ama umudunu hiçbir zaman bütünüyle kaybetmemişti.

En çok da Cahide arkadaşı görmek istiyordu. “Botan’a gideceğim ve Cahide’yi göreceğim” derdi. Hemen ertesinde canlanırdı. Yatağında toparlanır ve otururdu. O zaman ne kadar çok zayıfladığını fark ederdik. Arkasına döner ve asılı olan fotoğrafa bakardı. Fotoğraf çoğu zaman islenirdi. Bunu gidermek için arkadaşlar sık sık sarılı olduğu naylonunu değiştirirlerdi.

Fotoğraf Cuma’nın gizli dünyasıydı. Onunla sessizce konuşurdu. Gözleriyle konuşuyordu. Bazen gözleri hafiften ıslanırdı. Pınarları kurumuştü çok az suyu kalmıştı gözbebeklerinin. Adeta idareli kullanıyordu.

Ne konuştuğunu bize söylemezdi. Gözleri uzun süre fotoğrafa takılı kalır, sonra başı önüne düşer yönünü ateşe döner can çekişen alevlere bakardı. Duman fırsat bulmuşçasına onun beyaz tenine saldırırdı. Cuma, yüzünü ve gözlerini dumandan kaçırmazdı. Arkasına yaslanır ve çevresindeki arkadaşlara bakardı.

Bunun ne demek olduğunu herkes biliyordu. Defalarca bu durum yaşanmıştı. Çocukluğunu anlatacak. Üstelik dumana

aldırış etmeyecekti. Her seferinde bir hikaye anlatırdı. Böylece fotoğrafla ne konuştuğunun da ipuçlarını vermiş oluyordu.

Fotoğraf onun için dünyaya açılan bir pencere idi. O pencereden geçerek papazlar deresini baştan başa koşarak aşağı inerdi. Fırtına ve tipiye rağmen Nurhaklar'ın zirvesine tırmanırdı. Öte tarafa bakardı.

Kayısı ağaçlarına beyaz ne kadar da yakışıyordu. Engizекler'in beyaz örtüsünü Göksu mavi bir çizgi gibi kesiyordu. Bu kadar kar güneşe karşı daha ne kadar direnebilecekti. Sonra faaliyet yürüttüğü ova köylerine indi. Nurhaklardan iniş her zaman kolaydı. Köyleri tek tek gezecekti. Tanıdıklar noktaya tırmanırken bu alınan son pınarı sarp kayalıkları tek tek dolaştı. Geçmiş pratiğini adeta hızla tekrarlıyordu.

Yolculuk yoğun dumanla son buluyordu. Ateşin tekrardan tutuşturulması için kuru odun parçalarını temin etme sorunu arkadaşları hareketlendirmişti. Ağzı körelmiş baltamızın odunla kavgasındaki gürültüsü mekanımızı kaplayınca Cuma arkasını ateşe döner ve battaniyeyi üstüne çekerti.

Bir süre konuşmayacaktı...

Fotoğraf dört kadın gerillayı gösteriyordu. Yarım çekilmiş ve yüzler kareyi tam dolduruyordu. Bir pankartın köşesi ve yüzü seçilemeyen başka gerillalar aralıklardan gözüküyordu. Bir önceki kış yapılan 4. Kongrede çekilmiş bir fotoğraftı. Bölgemizden giden delegeler aracılığıyla Cuma'ya göndermişti.

Sol başta Mizgin (Gurbet Aydın) arkadaş, yanında Cahide (Necla Çelik) arkadaş ve diğer iki arkadaşla kareyi paylaşmışlardı. Üzerlerinde bizim bölgemizde söylediğimiz şekli ile “Botan elbisesi” vardı. Düzgün giyimliydiler. Bizdeki elbise sorunu dikkatimizi bu yöne yöneltmişti.

Cahide arkadaş Cuma'nın ablasıydı. Fotoğraflı da o göndermişti. Cuma fotoğraflı aldığında çocuklar gibi sevinmiş ve herkese göstermişti. Arkadaşların üzerindeki elbiseleri göstererek “Botan'a gideceğim” diyordu. Cahide arkadaş görmek istediğini çok fazla dillendirmiyordu. İsim benzerliğinden dolayı bizimle birlikte olan Cahide arkadaş

kendisine yakın görüyordu, bunu hissettirmemeye çalışsa da biz anlıyorduk.

Kış kampına girdiğimizde fotoğrafı arkasındaki ağaç kolona asmış ve hep onunla konuşmuştu. Ancak hiçbir zaman görüşemeyeceklerdi. Cahide arkadaş bir kar kazasında Cuma'nın kaderini paylaşıyordu.

Umudumuzun daha da güçlendiği acıyı daha iyi öğrendiğimiz o soğuk günlere varmadan önceki sıcak yaz günlerinde Cuma ile ilk karşılaşmıştım. Görmeyi çok istediğim bölgeden geliyordu. Kısa sürede onunla hiç bitmeyecek bir arkadaşlığın temellerini attım. Daha sonra benim de gideceğim bölgeyi en ince ayrıntısına kadar ona sordum. Büyük bir sabırla tüm sorularıma cevap veriyordu. Birlikte gideceğiz diye kararlaştırdık kendimizi.

Etem ile yürüttüğümüz çalışmamız bittikten sonra Cuma ile birlikte daha önce üzerinde çok konuştuğumuz faaliyet alanına gittik.

Nurhaklar'ın kuzeyine gelmişim. Benim için çok farklı anlamı olan bu topraklarda Cuma ile birlikte çalışacaktım. Önce bölgeyi tanıdım. Tek tek köyleri ve yurtseverleri tanıdım. Arazinin ayrıntılarını gizli yerlerini tanıdım. Tüm çeşmelerin yerini öğrendim...

Cuma yavaş ve sakin yürüyüşüyle hep öndeydi. Tehlikeli noktalarda yavaş ve sakin halinden eser kalmaz dikkat kesilir atik davranışlarla çevreyi kontrol ederdi. Geçiş sağlandıktan sonra yürüyüşü tekrar yavaşlardı. Sık sık mola verirdi. Ben yürüyüşte zorlanıyordum. Erken molalardan en çok ben hoşlanıyordum. Sanki yürüyüş düzeni bana göre ayarlanıyordu.

Yörede çok sevildiği hemen göze çarpıyordu. Ağır ve olgun davranışlarıyla çevresini etkiliyordu. Örgütçü yönü belirgin olarak öndeydi. Yerel özellikleri çok iyi öğrenmişti, bir bölge insanı gibi halkla bütünleşmişti. Bazı hassasiyetleri özenle gözetiyordu.

Bilmem gerekenleri öğrendikten sonra sıra ömrüm boyunca hep merak ettiğim Nurhaklar'ın zirvesine gelmişti. Çocukluğumda her sabah zirvesine bakardım. Çoğu zaman sisli olurdu. Açık olduğunda yalçın kayalıklar gökyüzüne

saplanmış gibi gözükürlerdi. Sonra da ötesinde ne var? sorusuna takıldım. Bu soru beni sınır ihlalcisi yaptı. Ötesine gittim.

Nurhaklar'ın ötesinden dönüyordum.

Işık ve ses taşıyordum.

Engel tanımayan ışık ve susturulamayan ses.

Zirveye çıkıp o ürküntücü fırtınaların doğduğu yerden bu sesi dağıtacaklık.

Hayallerim gerçek olacaktı.

Zirveden tüm ovaya bakacaktım.

Cuma ile beraberdik.

Sıcak bir günün bitimini haber veren serinlikte Cuma önde diğer arkadaşları ardı sıra Nurhaklar'ın zirvesine ulaşmak için harekete geçtik. O gün, Cuma çok yavaş yürüyor gibime geliyordu. Ya da ben hızlanmıştım. İlk kez Cuma'nın sık sık verdiği molalardan rahatsız olmuşum.

Acelem vardı erken ulaşmak istiyordum.

Oysa yolumuz çok uzundu. Hep yokuş ve yer yer sarptı. Bir yere kadar patika vardı, sonrası yıllarca kullanılmadığı için bozulmuştu. Arazi nedeniyle de yavaş gitmek gerekiyordu. Ayrıca Cuma yürüyüşü güneşin doğuşuna denk getirmek için ayarlıyordu. Zirve çok soğuktu. Terli bedenimiz ilk ışıklara kadar çok üşüyecekti. Bunu tecrübelerinden iyi bilen Cuma yürüyüş temposunu bir düzeyde tutuyordu.

İlk ışıklarla birlikte zirveye ulaşacaktık.

Işık ve gerilla.

İki aydınlatıcı güç aynı anda Nurhaklar'ın zirvesine ulaşacaktı. Sonra kuşlar yuva kuracaktı. Nurhaklar'a güneş doğacaktı.

Cuma iyi ayarlamıştı. İlk ışıkla birlikte ilk adımımızı da zirveye attık. Daha yüksekte yalçın kayalıklar vardı. Oraya tırmanamazdık. Aşağıımızda bir göl vardı. Çevrede dev kar kütleleri duruyordu. Her birinde bembeyaz bir su beyaz çakıl taşlarının üzerinden süzülerek göle ulaşıyordu. Göl hep aynı seviyede duruyordu. Hikmetine hiç kimse akıl erdirmemişti. Ne de olsa kutsal bir göldü. Adı da kutsallığını gösteriyordu; Ali Göl.

Cuma yüksekçe bir yere çıkmıştı. Beni çağırıyor. Zorlukla çıkabiliyordum. Elimden tutarak beni yukarı çekti. Eliyle ovayı gösterdi. Buğday tarlaları ölü deniz gibi güneşe teslim olmuştu. Sarı başaklar sarı ışıkla kendinden geçmişti. Köylerdeki hareketler güçlkle seçiliyordu. Bazı çatılar parlıyordu.

Ne kadar çok köy varmış. Yukarıdan bakılınca hiçbir yer gizlenemiyormuş. Vadiler bile pek fazla belli etmiyordu. Akarsular çok belirgindi. Aralıklarda sudan yansıyan ışık parlıyordu.

Arkadaş her yeri tanıyordu. Hepsini tek tek göstererek isimlerini söyledi. Çoğu köyün kaç ev olduğunu da biliyordu. Arazideki gizli noktaları da tarif ediyordu.

O gün yılların özlemini gidermeye çalıştım. Bir gün buna yetmezdi ama yalnızca bir günüm vardı.

Yılların özlemini bir güne sığdıracaktım.

Ve belki de bir ömrün düşlerini o güne...

O günde çocuk olacak...

Düşlerin derinliğinde, Nurhakların tebessümünü alacaktım.

Her saati yüz saate çevirecektim.

Zamanla yarışta kazanacak olan, çocukluk düşleridir...

Çünkü onlar zaman ötesidir...

Nurhaklar'ın zirvesinde güneş geç batıyor ama mutlaka batıyor. Ova artık seçilmez olmuştu. Işık kümeleri arazi boyunca serpiştirilmişti.

Aşağı doğru harekete geçtik. Yine Cuma öndeydi.

Uzun sayılamayacak bir süre birlikte faaliyetlere katıldık. Planlandığı gibi geri döndük. Engizekler'de diğer gruplarla birleşecektik. Yaz ayları geride kalmıştı. Sonbaharın soğuk yüzü kendisini hissettiriyordu.

Bir çalışma için kısa bir süre ayrılmak zorunda kalacaktık. Cuma yine yerine gidecekti. Ben Engizekler'de kalacaktım ve boşluğu hep hissedecektim. Kalabalık bir grupla bir süre hareket etmek zorunda kaldım. Sonbaharın karanlık ve yağışlı geceleri alışkın olmayan çoğu yeni arkadaşlarımızı zorluyordu. Bu yetmezmiş gibi bir operasyonla da karşılaşacaktık.

Operasyon kısa sürecekti ama bizim için çok zor geçen günler olarak kalacaktı.

Hemen sonrasında mevsimin ilk karları yağacak ve biz kış boyu kalacağımız noktaya yerleşecektik. Tam bu günlerde Cuma ile birlikte göreve giden arkadaşlar gelecek ve arkadaşın rahatsız olduğunu ve yanında bir arkadaş ile geride kaldığını söyleyeceklerdi. Ertesi gün zorlukla getirilecekti. Ayakta duramıyordu.

Onu bir daha ayakta göremeyecektim.

Ateşimizin hemen yanında onun için yaptığımız yer, kalan kısa ve acılı ömrünü geçireceği yer olacaktı.

Kış zorluklarımız bir yana arkadaşın durumu bizi adeta kilitliyordu. Keşke yapabileceğimiz bir şey olsaydı.

Ömrümüzden, Cumanın ömrüne katacak bir şeyler olsaydı...

Sağlık durumu her geçen gün biraz daha kötüye gidiyordu. Güneşe karşı duran bir buz dağı gibi azar azar eriyordu. İyice zayıflamıştı. Yeteri kadar beslenmesini sağlayacak erzağımız zaten yoktu. Bir parça lezzet bile veremiyorduk. Diğer arkadaşlar bu gidişattan daha çok etkileniyorlardı. Vicdani baskı onları da eritiyordu.

Cuma'nın bedeni, bizlerin yüreği eriyip duruyordu o kış...

Gıda sorunu kampımıza yeni görev getirdi. Artık hergün ava çıkacaktık. Güvenlik ve iz sorunu nedeniyle herhangi bir yere de çıkamazdık. Papazlar Deresini siyah bir çizgi gibi renklendiren dere yatağı avlanacağımız tek mekandı. O kış av tüfeklerimiz de vardı. Hergün suyu takip ederek ava çıkardık. Kuşlardan başka hiçbir canlı o dereye gelmezdi. Birkaç tane kuş vuruyorduk. Kargadan biraz küçük değişik bir kuş türü hergün hedefimizdi. O kuş türüne başka bir yerde rastlamadım.

Cuma, avcının dönüşünü merakla beklerdi. Dr. Welat ile iddiaya girerlerdi. İleri sürdükleri tahmini rakamlar üzerinden tartışmayı sürdürürlerdi. Sonuç çoğunlukla farklı olurdu. Yine de Cuma sevincini gizlemezdi.

Onun sevinci tüm yüzlere yansır.

Gülüşü, umutla dolduruyordu yüreklerimizi.

Ve gülüşünün elinden gelinceye kadar eksik etmedi... Hep bir bahar gülüşünü taşıdığın hissettirirdi.

İşte böyle... o mutlu olurdu. Biz de sevinirdik. Aslında acıyı unutmaya çalışıyorduk. Dayanabilme gücünü ve iradesini güçlendirmeye çalışıyorduk. Cuma bunu zaten yapıyordu. Böyle sürüp gitti. Cuma hergün tükeniyordu, biz umudumuzu güçlendiriyor, Yılan Ovasına çıkacağımız günler için karların erimesini bekliyorduk.

Yapabileceğimiz bir şey yoktu. Ama yine de bir çare aramak gerekiyordu. Ne yapabilirdik?..

Sonuçta ne yapacağımıza karar verdik. En yakınımızdaki Şerbetli köyüne gidecek ve bir çare arayacaktık. En kötü durumda da ilaç getirilecekti. Kendisinin taşınmasına imkan yoktu. Yürüyemiyordu. Yoğun karda sırtla götürülse bile kurtulamazdı. Çünkü en erken dört günde köye ulaşılırdı. İlaç imkanı vardı. Aslında vicdanen rahatlamak için böyle bir karara varmıştık.

Dört kişi olarak yola çıktık. Etem, Polat, Melle İbrahim ve ben. Açık havada yola çıktık. Bu tüm grubu tehlikeye açık tutmak demekti. Bunu göze almıştık. Yürüyüşte en çok ben zorlanıyordum diğer arkadaşlar en güçlülerimizdendi. Etem dozer gibi yolu açıyordu. Diğerleri de ondan aşağı kalmıyordu. Ama yine de yavaş ilerliyorduk. İlk gün ulaşabileceğimiz her hangi bir barınak yoktu. Dışarıda kalmak zorundaydık. İlk gecemizi açık arazide büyük bir ağacın altında yaktığımız ateşin çevresinde geçirdik. Yeteri kadar odun topladıktan sonra kar üzerinde ateşimizi yaktık. Çevresindeki karları ayaklarımızla çiğneyerek oturabilir hale getirdikten sonra yapraklarını dökmeyen ardıc ağaçlarından kestığımız dalları yerleştirdik. Ateşimizi sürekli besliyorduk. Kısa sürede ateş aşağıya indi biz yukarıda kalmıştık. Bundan şikayetçi değildik. Daha çok ısıtıyordu. Çay içme lüksümüz bile vardı. Uyumaya çalışıyorduk. Aslında uyuduğumuzu sanıyorduk. Sabaha kadar ateşin çevresinde oturakalmıştık. Zaman zaman uyuklayabiliyorduk. Etem herşeye rağmen horlayarak uyuyordu.

İkinci gecemizi de aynı şekilde geçirmiştik. Gündüz yol alıyor gece de beklemek zorunda kalıyorduk. Hedeflediğimiz yol normal koşullarda altı yedi saatlik bir mesafedeydi. Metrelerce kar olunca işler değişiyordu.

İkince gecedен sonra Göksu Vadisine ulaşmıştık. Bundan sonraki yolculuğumuz biraz daha rahat olacaktı. Sudan yürüyorduk. Bazen derin yerlere rastlıyorduk. Kenardan geçmek gerekiyordu. Tekrar kara giriyorduk. Her şeye rağmen suda daha hızlı yol alıyorduk. Su boyu ilerliyor, bir yoldaşa karşı vicdanen de olsa görevimizi yerine getirmeye çalışıyorduk.

Kar soğuk...

Su buz...

Buzu kırarak yol alıyorduk...

Vicdanımız yol alıyordu...

Cuma'nın sureti karı ve suyu delen yüreklerimizde yol alıyordu.

Biz değil Cuma yol alıyordu

Karın sessizliğinde

Cumaya ulaşmak için fırtınaların ötesine geçmeye çalışıyorduk yalnızca...

Yoksa Cuma ulaşacağı mertebeye,

Güzelleşmeye,

Gülüşünü sonsuz kılmaya,

Ulaşmıştı...

Kavganın en kızıl şafağına...

Biraz olsun bizlerle o şafağın tan vaktini yaşamak istiyordu

Yalnızca bu kadar...

Üçüncü geceyi bir değirmende geçirmeyi planlıyorduk. Akşama doğru terk edilen değirmene ulaşmıştık. Her zamanki gibi hızla ateş yakıldı. Gürleşen ateşte iyice kurulandıktan sonra bir kez daha çay demledik. Zorlu bir yolculuğa çıktığımız için ayrıcalık görmüştük. Yorgunluktan ayakta duracak halde değildik. Eski kapı ve tahtalardan yer yaptıktan sonra cömertçe ısı dağıtan ateşin yanında uzandık. Uyandığımızda gün çoktan aydınlanmıştı. Aylardır böylesine deliksiz uyumamıştım. Tekrardan yola çıkmak gerekiyordu.

Dinlenmiştik de. Hızla ilerledik. Akşama doğru köye varmıştık.

Bizi gören köylüler şaşkınlıklarını gizlemiyorlardı. Yaşıyor olmamızı hayretle karşılamışlardı. Dahası dört kişinin köye kadar gelebilmiş olmasına bir türlü inanamıyorlardı. Şaşkınlıkları davranışlarına yansımıştı. Ondan bir süre sonra hal hatır sormuşlardı. Hemen fazla zaman kaybetmeden imkanları araştırdık. İmkan yoktu. İlaç listesini bir yurtsevere vererek şehire gönderdik. Ertesi gün istediğimiz ilaçlar fazlasıyla gelmişti. Yapabileceğimiz bir şey yoktu. İzlerimiz kapanmadan dönmeliydik. Dört gün köyde kalmıştık. Tehlikeli bir durumdu. Şansımız yaver gitmişti.

Aynı yoldan geri dönmek için yoldaydık. Yol açıktı. Bu kez yolu açma sorunumuz yoktu. Ve geceyi dışarıda geçirmeyecektik. Aynı günü akşamında kampımıza varmıştık. Kampa girişimiz bir bayram havası yaratmıştı. Bizlerde ise ifadesi zor bir sevinç dalgası gelişmişti. Arkadaşları ve kampı çok özlediğimiz işte o zaman anlamıştık. Onlar da dönmemize sevinmişlerdi. İçtenlikle karşılanmıştık. Bir çözüm bulup bulmadığımız ilk merak edilen konuydu. Yalnızca ilaç getirebilmiştik. Faydası olur diye sevinmiştik. Ertesinde köy soruldu. Sorular birbirini izledi.

Doktor arkadaş bir süre sonra ilaçların iyi geldiğini söyledi. Göreceli de olsa değişiklik vardı. Bir umut yaratılmıştı. Ama bu umut kısa ömürlüydü. Cuma eski haline dönmüştü. Cuma girdiği o yoldan, yaşadığı kızıl şafaktan dönmeyeceğini bildiriyordu... İlk kez bu kadar çaresiz kalıyorduk.

Çare bahardı.

O da çok uzaktaydı.

Böyle sürüp gitti. Kanıksadık acıyı. Zor olan yaşamımız ve çalışmalarımız devam ediyordu. Çevreye bahar kokusu yayılmıştı. Ama bu koku ilkin Cuma'nın eksilmeyen gülüşleriyle gelmişti. Cuma hep o kızıl şafağın coşkusunu yaşıyordu. Bu bizleri daha çok kahrediyordu, çünkü çaresizliğimiz onun karşısında yenilgiye uğruyordu. Cuma girmişti yola ve gidecekti, gülüşünü eksik etmeden. Belki tek kaygısı öyle gitmekti. Yoksa yoktu bir kaygısı. Varsa bir şey o

da Cahide'yi veyahut Botan'a gidememe kırgınlığı... Onun dışında yoktu bir kaygısı...

Arkadaşların davranışlarında bir yavaşlama olmuştu. Yüzlerde suçluluk öfkesi belirmişti. Kimse ateşi üfleliyordu. Sonra Fidan arkadaşın hıçkırıkları duyuldu.

Açtığımız çukur boyumuzu aşmış ve ayağımız toprağa ulaşmıştı. Kürekle kolayca yaptığımız işi artık kazmayla yapacaktık. Donmuş toprak kazmaya meydan okuyordu. Bağrındaki kan, buz kesmişti. En güçlümüz bile toprağa karşı mücadelede zorlanıyordu... Belki acele ettiğimizi söylüyordu, toprak. Kollarını açmak istemiyordu.

Acımızı saklamak istiyorduk.

Üşümüştü toprak buna direniyordu. Her zaman olduğu gibi yine toprak kazandı. Acı bize kaldı. Ve biz onu asla unutmadık.

Kollarımızı zorlukla hareket ediyordu. Gözlerimizde bir kış boyu sakladığımız buz deryası damlıyordu. Öfke ve acılarımız vardı. Başka hiçbir şeyimiz yoktu.

Ayakta duramayacak hale geldiğimde toprak çukurun derinleştğini fark ettik.

Dünyaya sığmayan Cuma'nın sığabileceği kadar küçük.

O gün... Yüreğimizin bir parçasını toprak ve karda sakladığımız gün, kışın haşın yüzünü ve Kürdü anlamıştım.

Kışların ne kardan adam ne kar topu ne sıcak sobanın çevresinde masal dinlemek olmadığını anladım. Bir gerçekle karşı karşıya gelmek insanı ne kadar da şaşırtıyor. O an kavramıştım gerçeklerden neden kaçıldığını.

Özüne dönen tüm gerillaların böyle anları olmuştur. Gerçeklikle karşı karşıya gelmek.

Sonradan zorlukları yaşamanın tadını anlar. O andan itibaren artık tecrübeli bir gerilladır.

Gerilla ve kış... İstenmeyen beraberlik. Yaşanırken zor, ertesinde hoş bir anı. Zorlukları sıralamakla bitirilemez. Güvenlik sorunu, lojistik sorunu, ulaşım sorunu...

Tüm bunlara rağmen bahar umudu da vardır. Bu asla yitirilmez. Ateş özlemiyle yol alırken baharı düşlersiniz. Zorlukla yolunuzu açtığınız beyaz bir dünyada baharın yeşiline elinizi uzatır gibi olursunuz.

Her zorluk esasında yeni bir başlangıçtır.

Tüm kışlar baharın hazırlayıcısıdır.

İlk kar tanesi toprakla buluştuğunda bahara giden zaman yolculuğu başlar. Umut kar tanesidir. Bu nedenledir ki Kürtler, umut vaat eden çocuklarına Berfin adını koyarlar.

Yani kar tanesi.

Umutun ilk tohumu.

Zor bir kışın başlatıcısı olan kar tanesini umut tohumuna dönüştürmek... İşte Kürdün tüm hikayesi. Her şeye rağmen kendisini var etmenin özeti. Düş kurmak herşeye rağmen düş kurmak, düş kırıklığında bile. İlk kar tanesinde bahar güneşinin sıcaklığını hissetmek... Kürdün kavgasıdır.

Bahar kar altında.

Tohum sabırsızlanır. Yükünü atmak ister. Ama yükünün bereketiyle de boy verir.

Seni tutsak eden kar seni doğuracaktır da.

En acelecisi kardelendir. Bereketin derisini yırtarak güneşe el uzatır.

Artık bahar gelmiştir.

Kürtler hareketlenir. Gerilla hızla yüksek dağlara doğru yürüyüşe geçer. Göçebeler telaşa.

Su, ağacın dallarına tırmanır. Yeni gün. Newroz... Yıl boyu beklenen gün. Dirilişin günü ilk kar tanesi ile Kürdün hayalini süsleyen gün... O gün tüm Kürtler yeniden dünyaya gelirler. Gerilla bu güne gölge düşürmemenin hazırlığında.

Lakin tüm analar zirveye bakar.

Her ana gerilla olan çocuğunun Newroz günü en yüksek zirvede olduğunu düşünür. Newroz ateşini gürleştirirken onu kucaklar... Sımsıkı, sonsuza kadar.

İşte Kürdün acısı, umudu ve baharı.

Ve artık her bahar, Kürtler çok önceden attıkları umut tohumlarının yeşerdiğini görüyorlar. Yeni bir Newroz. Newroz ateşi ve özlemin mapushanesinde bir ömür.

İlk kar tanesinde bahar güneşini kucaklayarak ve asla
acılarınızı unutmadan...

Acı, saat saat işlemiştı yüreğimize. Kanıksamıştık acıyı.
Şimdi en büyük düğüm atılmıştı. Kayalar siyah başlarını karın
altından çıkarmışlardır. Ağaç kökleri güneş ile buluşmanın
telaşıyla diplerindeki karları atmışlardır. Papazlar deresi
sükuneti terk ederek gürültüyle ilerliyordu.

Biz bahar gülüşünü yakalamak için Yılan Ovasına doğru
ilerliyorduk.

Son sayı bir eksik çıktı.

Artçı tam sayı verdi.

SAÇLARI NURHAK AYAKLARI AKDENİZ

Sakin akan tüm nehirlerin, hırçın yerleri ve zamanları
vardır. Başarılı olamadığı yerlerde hırçınlaşır. Yatağını
genişletmek, daha rahat yol almak ister. Yatağını genişlettiği
yerlerde sakindir. Ama bununla yetinmez, her bahar bereket
verdiği toprağın bir kısmını alır. Hakkını alırcasına.

Tüm nehirler iki yüzlüdürler. Bereket ve güzellik veren
yüzü, bir de bereket ve güzellikleri alan yüzü. Baharda kötü
yüzünü gösterir, sonrasında iyi yüzünün çeşitli renklerini.

Tüm nehirler denizlere kavuşmak özlemindedir. Bu her
zaman gerçekleşmeyebilir. Bazıları o enginliğe ulaşmayı
zorlukla başarır. Uzun bir hasretten sonra kavuşanlar olduğu
gibi, ayrılık hasrete dönüşmeden kavuşanlarda vardır. Bunlar
şanslı olanlardır. Ancak şanslı olanlar, avantajları ile yetinmez
daha da acele ederler.

Ceyhan, denize erkenden kavuşan şanslı nehirlerdendir.
Tüm benzerleri gibi onun da iyilik ve kötülük zamanları
vardır. Baharda Nurhak Dağlarında aldığı enerji ile Elbistan
Ovasını tıraş edencesine köylünün ekin ve bahçelerini alarak
Akdeniz'e götürür. Bu, kötü yüzüdür. İyi yüzü daha
belirgindir. Bahar da yaşadığı sarhoşluk bitince akşamdan
kalma bir bulanıklık yaşar sonrasında berrak, sakın.

Artık çevresine bereket dağıtır. Tüm çocuklara kucağını açan bir ana olur. Her çocuk büyük bir sevinçle onun kollarına bırakır kendisini. Güvenlidir çocuk, emindir, huzura kavuşmuştur. Ceyhan mavi elleriyle çocukların saçların okşar. Dalga dalga olur saçlar. Bedenler tertemiz. Tüm hastalıklara kapı gösterilir.

Nurhak Dağlarından toparlanarak gelir. Bazen küçük derecikler halinde ve bazen de toprağa gizlenerek yol alır. Sonra en beğendiği yerden toprağın dışına fıskırır. Bir süre önce ayrıldığı dereciklerle tekrar birleşerek Ceyhan olur. Sonrasında kaynağına ve adına laik olmanın heyecanı ile yol alır.

İlk uğrak yeri Elbistan olur. Şehri mavi bir şerit gibi ikiye böler. Sessizliği soyluğundandır. Çocukları rahatsız etmemek için kaçaklar gibi gizliden yol alır. Sonrasında Elbistan Ovasını baştan başa ikiye böler. Yemyeşil tarlalar ve kayısı bahçeleri arasında ilerler. Nazardan korktuğu için çevresine uzun kavakları toplar. Bahar küskünü köylülerle her bahar tekrar kavga ederler. Alışkanlık işte...

Ovanın ortasından sessiz ve yavaş ilerler. Ovanın bittiği, dar vadinin başladığı yerde toy bir kısrak gibi huysuzlanır. Vadinin kollarını oluşturan Engizekler ve Berit Dağlarını önüne katıp Akdeniz'e götürmek ister, sonuçta dar yatağında ilerlemek zorunda kalır. Ama buna alışmaz. Nurhaklardan getirdiği özgürlük tutkunluğu nedeniyle sürekli çevresine saldırır. Adeta dağları oymak ister. Bağırısı tüm vadiyi sese boğar. Hiçbir yabani hayvan, korkudan burada barınmaz.

“Ceyhan delirmiş” der yöre insanı. Ama alışkındır. Sebebini bilir, endişelenmez. Çünkü bir süre sonra dar vadinin boğuculuğundan kurtulur. Tekrar ovaya kavuşur. Kollarını sere serpe tarla ve bahçelere açar. Özgürlüğün tadını çıkarır. İlk sakinliği ve güzelliğine tekrar kavuşur.

Güzelliğini kavak ağaçlarıyla saklar. Ama yüksekten bakarsınız, ovanın ortasında kıvrıla kıvrıla, toprak ve güneşle boğuşarak ilerlediğini görürsünüz. Günün her saati yeni bir elbise giyer. Her elbise ona yakışır. Uyuyan bir kadın kadar güzeldir. Saçlarını topuz yapmış, adı Nurhak. Ayakları Akdeniz'e uzanır. Yani saçları Nurhak, ayakları Akdeniz.

Nurhak bereket ve özgürlüğün kaynağıdır. Buradan alır, ovalar ve dar vadilerden topladıklarıyla güçlendirir ve ayaklarıyla Akdeniz’e salar. Tüm dünya yararlınsın ister. Soylu bir tebessümdür tüm Akdeniz ülkelerine...

Ceyhan, ovayı coğrafi olarak ikiye ayırdığı gibi etnik bir bölünmeye de neden olmuştu. Bir tarafında Alevi Kürtler, diğer taraftan suni Türkmenler. Çok önceden bölünmüş. Hiç birisi sebebini de bilmez. Herkes babasından duyduğunu uygulardı. Bir Türk- Kürt rahatsızlığıdır, almış başını gidiyordu. Berit Dağı tarafı Türkmenler, Engizekler tarafı Kürtler. Yakın köyler arasında bir çok nedenle sürekli çatışmalar vardı. Uzak köyler arasında ise soğukluk. Yolları ayrı, arabaları ayrı, alış veriş yaptıkları iş yerleri, çay içtikleri kahvehaneler hap ayrıydı. Her doğan Türk çocuğu, Kürtleri ötekiler olarak beller, Kürt çocuğu da öyle.

Hiç sebepten sürdürülen bu hoşnutsuzluk, eşsiz güzelliklere gölge düşürmüştü. Şehir merkezinde mahalleler suyun ötesi ve berisine bölünmüştür. Ve kavgalar. Ceyhan’ın açık kolları havada asılı kalıyordu. Yıllarca böyle sürdü. Ertesinde Kürt gerillaları bölgeye gelince kavga birden alevlendi. Türkmen köylerinin bir kısmı silahlanarak koruculuk yapmaya başladılar. Kürt köylüleri ise önemli oranda göçertildi. Nüfus yapısı değişti.

Berit Dağı’nın hakim bir tepesinde ova ve vadiye dörbünümü gezdirirken bu düşüncelere dalmıştım. Hanifi’nin “Durum ne?” demesiyle yapmam gereken asıl işi unuttuğumu anladım .

Araçların kullandığı tek beton köprü kalmıştı. O da korucu olan köyün ortasındaydı. Köyün yarısı bu yanda yarısı diğer yanda. Köprüyü kucaklamışlardı. “Durum çok kötü” diye seslendim. Olanı anlamışlardı, hiç seslerini çıkarmadılar. Sonra diğer arkadaşlar tek tek keşif yaptı. Hepsinin suratı asılmıştı.

1992 yılının ilk baharıydı. Berit Dağı tarafından Engizekler tarafına geçecektik. Kısa bir süre önce aynı yoldan Berit Dağına gelmiştik, önemli bir çalışma için 4 kişi geri dönecektik. O zaman tahta köprüler sağladı. Hiçbir zorlukla karşılaşmadan Ceyhan’ı geçmiştik. Henüz su da

yükselmemişti. Ama kullandığımız köprüler yakılmış ve su çok yüksekmiş, sesi bile insanı ürkütüyordu. Üstelik Türkmen köylülerinin olduğu bölgedeydik.

“Nasıl geçelim” diye sordum. Aslında bu sorunun cevabı yoktu, yine de çözümler sıralandı.

“İç lastik temin edip kelek yapalım”

“Yukarıya ovaya doğru ilerleyip suyun genişlediği bir yer bulup geçelim”

“Köprüden geçelim”

Öneri sahipleri görüşlerine inanmıyorlardı. Bir şey söylemek gerektiği için söylüyorlardı. İç lastik veya başka bir şekilde suyun üzerinden geçmek mümkün değildi, çünkü hem genişti hem de sesi ağaçların dallarını koparıyordu. Köprüden geçemezdik. Çünkü pusu vardı. Ovaya doğru yürümek ise bilirsiz bir durumdu. Sağlıklı bir karar için ertesi gün yaklaşık ayrıntılı inceleme sonucuna ulaşmıştık.

Ceyhan en çılgın dönemindeydi. Son baharda bile çok az yerinden geçilebilirdi. Ogün geçilecek hali yoktu ama biz geçmek zorundaydık. Kendi çapında bir eylem,

Kar tamamen kalkmamıştı. Karşı tarafta daha çok kar vardı. Olduğumuz taraf güney yamacıydı hemen hemen tamamı siyahtı. Kar parçaları yükseklerde ve dere içlerinde kalmışlardı. Ağaçlar yaprak açmamıştı. Bu, gizlenme için ciddi bir dezavantajdı. Her an ihbara uğrayabilirdik, her an izlerimiz veya bizleri görüp karakola haber verilebilirdi. Erzak sorunumuzda vardı ve temin etmek tehlikeyi göze almaktı.

Tehlikelerini biliyordum. Bu nedenle hareket tarzımızda gizlilik en öne çıkan faktördü. Sık Ormanlıklı yamaçlar yürüyüşümüzü zorlaştırıyordu. Ulaşmamız gereken noktaya varamamıştık, hava açmış. Arazinin zorluğu ve hakimiyetsizlik bizi geciktirmişti. Artık gündüz yürümek zorundaydı. Ceyhan’a yakından bakmak istiyorduk.

Noktamıza çok yaklaşmıştık ki, nereden ve nasıl geldiğini anlayamadığımız on altı on yedi yaşlarındaki bir çocuk bizi görerek hızla aşağıdaki köye doğru koştu. Koşarken de çok korkmuş olmalı ki, “terör gözükü” diye bağıyordu.

Hangi eve gideceğini anlamak için izlemeye aldık. Köye girdi ve bir hareketlenme oldu. Evden eve hareketlenmeler

hızlandı. Kadınlar çocuklarını toparlayarak evlere çekildiler. Duvarların arkasından küçük gruplar oluştu. Bazen elleriyle bulunduğumuz bölgeyi gösteriyorlardı.

İlk aklımıza gelen hemen çocuğun girdiği eve gidip haberi yaymadan akşama kadar tutmaktı. Ama haber o kadar hızlı yayılmıştı ki, bu bir işe yaramazdı. Zaten çok kısa sürede bir arabanın köyden ayrıldığını gördük.

İhbar edilmiştik. Sabahtı ve biz çok yorgunduk. Tek gücümüz arazinin ormanlıklı olmasıydı. Yerimizi değiştirdik, köyü ve köprüyü izleyebilecek şekilde konumlandık. Operasyon durumunu gözardı edemezdik. Öğleye doğru bir hareket olmayınca biraz rahatladık. İki kişi uyuyor, ikisi uyanık kalıyorduk. Akşama kadar da bir operasyon havası olmadı.

Akşam bizi ihbar eden eve gitmek istedik. Zaten görülmüştük. “Köylüler kanalıyla köprüyü geçebilir miyiz?” diye bir çare arayacaktık. Biz görmemiştik ama kesinlikle pusu vardı. Biraz da bunu netleştirmek istiyorduk. Bu amaçla karanlığın çökmesiyle birlikte köye doğru inmeye başlamıştık. Köy yukarıdan dürbünle bakıldığı gibi değildi. Gözetlediğimiz evi bulamıyorduk.

Rastgele bir eve girdik. Bizim fazlaca anti- propagandamız yapılmış olmalı ki, çok korktular. Kadınlar çocuklarını kaparak diğer odalara kaçtılar. Diğerleri konuşmıyorlardı. Bir türlü irtibat kuramıyorduk. Birisinin aklına köyün imamını çağırmak geldi. İmam hemen geldi. Diğerlerinden çok farklıydı. Bizi selamladı. Sohbet etti, hatta yer yer bazı tartışmalara girdi. Resmi görevliydi, başka bir yerden gelmiş, yerel köylüler gibi değildi. Sonrasında köyün öğretmeni geldi. Onunla da biraz tartıştık. Bizim ihbar edildiğimizi söylediler. Bunun cehalet ve korkudan kaynaklandığını belirtiyorlardı. Doğruydı da. Sıcaklığımızdan etkilenen köylüler yavaş yavaş açılmaya başlamışlardı. Böylece bir yargıyı kırmış oluyorduk.

Sonra imamla bir kenara geçip asıl meseleyi açtık. “Diğer tarafa geçmek istiyoruz.” “Köprüde pusu var.” Başka bir şekilde de mümkün değildi. Köylülerle birlikte, geçmeye çalışsak o da mümkün değildi. Askerlerle, korucular birlikte pusu atıyorlardı ve köylüleri tanıyorlar, yani bizi fark

ederlerdi. Daracık bir köprüye mecburduk. Zapt edilemeyen gerilla bir tek geçide mahkumdu.

Köyden ayrılmıştık. Artık istikametimiz de biliniyordu. Zaten ihbar edilmiştik. Köprüye doğru yola devam etmek tehlikenin kucağına girmekti. Gündüz operasyonun çıkacağına kesin gözüyle bakıyorduk. Hareket tarzımızı buna göre belirledik ve tahmin edilemeyecek bir noktaya yerleştik.

Beklendiği gibi havanın aydınlanmasıyla operasyon güçleri harekete geçmişti. Helikopterler sürekli indirme yapıyorlardı. Ormanlık arazi nedeniyle çevreyi gözetlemede zorlanıyorduk. Yakınımıza kadar gelseler de fark etmemiz imkansızdı. Bu nedenle sürekli çevremizi kontrol ediyorduk. Ancak operasyon ilk görüldüğümüz nokta da yoğunlaşıyordu. Herhalde yerimize çakılıp kalacağımızı hesaplamışlardı. Oysa gerilla için verilen bilgi iki saat geciktirilirse artık bilgi olmaktan çıkar. Bizimkisi üzerinden 24 saat geçmişti. Onlar bizi orada arıyorlardı. Oysa biz arazinin sapa bir yerinde konumlanmıştık. Akşama doğru operasyon güçleri geri çekildi.

Bir inattır bizi tutmuştu. Neye mal olursa olsun köprüyü geçecektik. Ormanlık arazide ilerleyemiyorduk. Hanifi araziye olağanüstü hakimiyeti nedeniyle yolları rahatlıkla çıkarabiliyordu. Yine de ilerleyemiyorduk. Köy yolundan devam etmeye karar vermiştik. Çiya bu yollardan yürümeye bayılırdı. Vadinin derinliklerine doğru inildikçe, karanlık daha da koyulaşıyordu. Ceyhan'ın gürültüsü kulak zarlarımızı zorluyordu. Aşırı karanlık ve kulaklara hakimiyetsizlik, duyarlılığı zayıflatıyordu. Yine de ilerliyorduk.

Karanlık koyulaştı gürültü daha da arttı, köprüye iyice yaklaştığımızı fark ettik. Bu ara farkında olmadan köyün bir çok evini de geçmiştik. Korucu köyün ortasındaaydık. Aslında bir çılgınlıktı. Telaşla alınmış sağlıksız bir kararın sonucuydu.

Köprünün başına kadar gelmiştik. Pusunun öbür yakada olduğunu biliyorduk. Amacımız, aşırı karanlık ve suyun gürültüsünden yararlanarak pusu mevzilerinin içinden sızarak geçip gitmekti. Kimseye sataşacak niyetimiz ve halimiz yoktu. Her şeyimizle karşıya geçmeye kilitlenmiştik.

Köprü nehrin dar bir yerinde kurulmuştu. Tek aracın

geçebileceği şekilde yapılmıştı. Kendimizi suyun sesi ve hızıyla uçacakmışız gibi hissediyorduk. Yüksek kavak ağaçları yerlere kadar eğilip kalkıyorlardı.

Artık heyecanımız kalmamıştı. Çünkü işin tam ortasındaydık. Zor işlere başlarken büyük heyecan yaşanır, ama ilk adım atıldığında soğukkanlılık heyecanı kovar. Heyecanın yerini sükunet almıştı. Fakat en küçük hatanın cezasını canımızla ödeyebilirdik. Bir arkadaş uzun beton köprünün üzerinden sürünerek ilerlemeye başladı. Betonun üzerindeki siyah hareketi fark etmek için biraz yüksekte olması gerekiyordu. Silah sesleriyle mevzilerin böyle bir yerde olduğunu anlamıştık. Köprünün üstü ve başlangıcı yoğun ateş altına alındı. Bizi göremediklerinden rasgele ateş açıyorlardı. Köprüdeki arkadaşı güçlkle çekebildik. Henüz sağlamdık.

Silah sesleri üzerine korucuların hepsi hareketlenmişti. Kimisi dama, kimisi mevziye koşmuştu. Artık her tarafımız sarılmıştı. Geceye büyük bir kargaşanın uğultusu karışıyordu. Kimse işin ne olduğunu tam anlayamıyorlardı. Rastgele ateş ediliyordu. Pusunun etki alanından çıkmak için evlere doğru çekildik. Çünkü diğer yerler ateş altındaydı. Yapılacak en akıllı şey, hiç silah kullanmadan karmaşadan yararlanarak, en orta yerden köyü terk etmektir. Öyle yaptık, köylüler gibi düzensiz ve panik halinde hareket ettik. Çok kısa süre sonra köyün dışındaydık. Hepimiz sağlamdık. Köydeki gürültü ve karmaşa daha bir süre devam edecekti.

Vadide kalınamazdı. Yeni bir karar vermek gerekiyordu. Kimse görüş açıklamıyordu. O zaman herkesin benim gibi düşündüğünü anladım. Biraz geriye çekilip, ortamın sakinleşmesini bekleyecektik.

İndiğimiz yolu, bu kez tırmanacaktık. İniş mi zor, tırmanmak mı zor? Hala bu soruya cevap bulamadım. Cevabı bir yana, acele etmek zorundaydık. Hava açılmadan güvenli bir yere ulaşmalıydık. Sonuçta vadiden uzaklaştık. Hava açınca vadinin kendisi operasyon kapsamına alındı. Biz günü rahat geçirdik.

Bazı bilgiler almak geriyordu. Yakınımızda iki tane dağ evinin olduğunu tespit etmiştik. Berit Dağının hemen her yerinde böyle evler vardı. Çobanlar kalırlardı. Kışın da

giderlerdi. Çok azı kışı da burada geçirirdi. Bol otlaklı olduğu için burayı tercih ediyorlardı. Hepsi Türkmen'di, bizi ihbar etme olasılığı çok yüksekti. Her şeye rağmen evlere doğru yola çıktık. Eve vardığımızda genç bir çoban kapıyı açtı. Sakallı ve esmerdi. Bizden çekinmedi. Bekler gibiydi. Bu bölge için beklenir bir davranış değildi. Dikkatli olmak gerekiyor. Hayvanlardan ayırarak kaldıkları oda küçüktü. Ancak iki kişi kalabilirdi. Onlar da iki kişiydi. Eşi bizi görünce önce dona kaldı. Sonra köşede uzanarak üzerine bir yorgan çekti. Sesini bile duymadık. “Sizden korkuyor” dedi adam fazla umursamadan.

Biz de kadının korkmasını umursamıyorduk, ama adamın korkmamasını çok umursuyorduk. Anlamaya çalışacaktık. Hızla sobaya odun attı ve diğer hazırlıkları yaptı. Biraz ısındıktan sonra konuya girmeye çalıştık. O daha hızlı davrandı “ede niye sakalınız yok” dedi. Sakallı tanındığımızı biliyorduk. Sorusuna onu ikna edecek mantıklı bir cevap verdim. Neden sakalını uzattığını sordum.

“Önce sakalım azdı. Köyde arkadaşlar bana teröristlere benzediğimi söylüyorlardı. Bu benim çok hoşuma gidiyordu. Ben de sakalımı daha da uzattım” dedi. Mesele anlaşılmıştır. Gerillanın gizemine kapılmış.

Gece geç saatlere kadar oturduk. Bize lazım olabilecek yeteri kadar bilgi aldık. Adam sevinçten yerinde duramıyordu. Çok uğraşmamıza rağmen eşinin ağzından ne bir söz alabildik, ne de yüzünü görebildik. Hala merak ediyorum, bizden korkan ve bizden olan o yüzü.

Yola çıkmak gerekiyordu. Çevre biraz sakinleşmişti. Bizim bölgeden çıkmış olacağımızı düşüneceklerdi. Tekrar Ceyhan'a doğru yola çıkmıştık. Bu kez nasıl geçeceğimize ilişkin bir projemiz yoktu. İş hareketli gerilla yöntemleriyle hal edecektik. Her şeyi planlamaktan çok sürekli gözetleyip fırsat bekleyecek ve fırsat yaratmaya çalışacaktık. Tabi artık köprü seçeneğimiz yoktu.

Vadi boyunca yukarıya doğru ilerlemeye karar vermiştik. Arazinin gözükmeyen kısımlarında köprü olabilir, bir geçit olabilirdi. Bunlar olmasa ovaya kadar yürüyüp yayvan ve geniş bir yerden geçmeye çalışacaktık. Tam bir maceraya

karar vermiştik. İşin garip yanı araziyi hiç tanıımıyorduk. Köylerin ortasında ilerleyecek ve görüntü vermeyecektik. Birkaç gün el yordamıyla yol almaya çalıştık. Arazi hakimiyetsizliği hızımızı yine düşürüyordu. Bir köy, bir çoban yolumuza çıksa geniş bir kavis çizmek zorunda kalıyorduk. Geçitleri ve patikaları iz sorunu nedeniyle kullanamıyorduk. Baharda bulutlu havanın karanlığı anlatılamaz. Vadiye doğru inildikçe karanlık ürkütücü oluyordu, adeta gece kendi karanlığından korkuyordu. Biz ise ilerlemek zorundaydık.

Geçiş umudumuz zayıflamıştı. Küçük grubumuz ilk firesini vermeye hazırlanıyordu. Polat'ın durumunun kötü olduğunu fark etmiştik. Şen şakrak hareketli Polat değişmişti. Yüzünde umutsuzluk gözüktüyordu. Bir kişinin göz bebeklerine umutsuzluk yerleşirse o artık değişmiştir. Eskisi gibi değildir. Yeni bir insanla karşı karşıyasınızdır. Tanıdığınız gerilla artık yoktur. Bundan sonra en beklenmedik duruma girebilir. Sürekli geride kalıyordu, yürüyemiyor, hasta numarası yapıyordu. Hep önümden yürütecek şekilde düzenledim.

Yolumuza böyle zorlukla devam ederken ovanın aydınlandığını gördüm. Gece boyu hep yürümüştük. Arazi tanınmadığında seçtiğimiz yeni nokta her zaman uygun olmuyordu. Bazen bir köyün hemen yanında oluyorduk, bazen açık bir yerde, bazen hiç olmayacak bir yerde. Araziye hakim olmamak ciddi bir inisiyatif kaybıydı. Yine böyle belirsiz bir nokta seçmek zorundaydık. Ormanın sık olduğu bir yeri nokta olarak belirledik. Çevremizi kontrol etmek için havanın iyice açmasını bekleyecektik. Bu görevi çoğu zaman Hanifi üslenirdi. Onun ilk nöbeti de tutacağını düşünerek, yorgunluğuma yenik düşüp uyudum.

Gece boyu Polat'ın durumunu çok düşünmüştüm. Ağır yorgunluğumda bastıran uykuyla ya Polat'ı nöbetçi yaparlarsa diye düşünmüştüm. Ve öylece uyumuştum.

Bilincime çok yerleşmiş olmalı ki, yorgunluğuma rağmen kısa bir sürede birden uyandım. İlk baktığım yer, nöbet için tespit ettiğimiz kayalık oldu. Kaynın üzerinde dürbünün durduğunu gördüm. Başka bir şey yoktu. Polat kaçmıştı. Silahını götürmüştü. Dürbünü bırakmayı bir iyi niyet olarak mı

algılamak geriyor. Olayları yorumlayarak teslim mi olacak yoksa bir yerlere mi ulaşacağını kestirmeye çalıştım. Direk teslim olmayacağı kanaati güçlüydü. Ama yakalanma olasılığı çok yüksekti.

Kısa bir süre bunları kendi kendime tartıştıktan sonra uyuyan arkadaşları uyandırdım. Ne olursa olsun noktayı değiştirmek gerekiyordu. Gündüz yürümek riskliydi. Her an ihbar edilebilirdik. Çevrede bize yardımcı olacak bir tek insan yoktu.

Sonuçta yer değişikliği yapmak gerekiyordu. Bir gerilla kuralını uygulayacaktık. Polat'ın teslim olmayacağı düşüncesi uzağa gitmemizi engelliyordu. Çok yorgunduk da. Bir saatlik yürüyüşle nokta değişikliğini yapmış olduk. Ne kadar dinlenmeye de çalışsak, huzursuzluğumuz buna engel oluyordu. Akşama kadar karşı tarafta herhangi bir hareketlenme olmamıştı.

Uzaklaşmak gerekiyordu. Gece boyu yürüdük. Uygunsuz bir araziye ulaşmıştık. Gün boyu konaklayabileceğimiz bir yer bulamıyorduk. Çevremiz korucu köyleri ile doluydu. Bir çılgınlık yapmak gerekiyordu. Bazen çılgınlığımız tutardı. O zamanda öyle oldu. Korucu bir köye çok yakın engince ve çıplak bir tepenin eteklerine içinde uzanabileceğimiz kadar birer mevzi ördük. Akşama kadar güneşin altında hiç kıpırdamadan bekleyecektik. Buna razıydık. Ya görürsek... Ne hareket edebilirdik ne çatışabilirdik. Aslında başka seçeneğimiz de yoktu. Köylüler özellikle de çobanlar araziye çıkacaklardı.

Zaman biraz ilerliyordu ve çoban sesleri çoğalmaya başlamıştı. Bazıları daha yakın. Birden üstümüzdeki kayalıkta genç bir çoban görünmüştü. Kendi kendine bağırıp duruyordu. Henüz bizi görmemişti. İki metre yukarıımızdaydı. Bizi görmesiyle sesinin kesilmesi bir oldu. Kaçıp gitmesinden korkuyorduk. Çoban adeta taş kesmişti. Ne hareket ediyordu ne konuşuyordu. Kaçamıyordu da. Çağırdık, karşılık vermiyordu. Bir arkadaş yerinden kalktı ve elinden tutarak mevzisine aldı. Artık akşama kadar zorunlu misafirimizdi.

İki saat sonra dilini çözebildik. Bize lazım olandan fazla bilgi verdi. Bu bilgilerin geçerliliğini hiç anlayamayacaktık.

Akşama çobanı gönderdik. Bizden kimseye bahsetmemesi için sıkı sıkıya tembihledik. Sonuçta genç bir çobandı, güvenemezdik. Gerillacılığın kurallarını uygulayacaktık. Operasyon tehlikesine karşı, bölgeden hızla uzaklaşacaktık. Zaten bir süredir yaptığımız tek şey hep bir yerlerden uzaklaşmaktı. Hep bir yerlerden uzaklaşıp, bir yerlere yakınlaşıyorduk. Yaşamda, hep bir yol kat etmek, bir yol yeniyi ulaşmak değil miydi?

Zorlu bir yolculuktu ama bu kez korktuklarımız başımıza gelmiyordu. Polat'tan da bir şey çıkmamıştı. Görüntü de vermemiş, izlerimiz de görülmemişti. Ama hala Ceyhan'ın öte yüzüne geçmek gerekiyordu. Çıldırılmış Ceyhan'la yürüttüğümüz savaşı biz kazanmalıydık. Bir çok yöneme baş vurmuştuk ama hep o galip çıkmıştı. Bu kez galibiyet bize geçmeliydi.

Ceyhan'la kavga ettiğimiz bir gecenin sonuna gelmiştik. Kuşluk vaktiydi. Artık vadide bitmişti. Ovalık alandaydık. Nehri sıkı sıkıya kollayan kavaklıkların içinde gizlenmek zorundaydık. Zaten üç kişiydik. Fazla zor olmayacaktı.

Bir yer beğenmek için sağa sola bakınarak ilerliyorduk. Hava giderek açıyordu. Önde yürüyen Çiya birden durdu. Sonra bir ağcın arkasına gizlendi. Biz de aynı şeyi yaptık her şey olabilir. Köylüler, korucular veya operasyon. Bu kez korktuğumuz olmadı. Çiya'nın yüzündeki umut fark ediliyordu. Gülererek konuşmaya başladı.

“Önümüzde köprü var” son on beş günün en güzel sözü. Sevinçten hareketlendik, gerçek sonra aklımıza geldi. “Pusu olabilir”

Ağaçların arasından gizilce köprüye yaklaştık. Çok uzun bir köprüydü kara yolu geçiyordu. Diğer taraftan pusu olduğunu hemen anladık. Görev saati biten askerler mevzilerin çevresinde dolaşıyorlardı. Hemen ertesinde askeri araçların geldiğini seslerinden anlamıştık. Askerler yola indiler ve araçlara binerek oradan ayrıldılar.

Ortalık sakin ve herkes kendinden eminken hızla köprüyü geçmek gerekiyordu. Sonrası hiç aklımıza bile gelmiyordu. Karşı tarafa geçmekten başka bir düşüncemiz yoktu. Köprüyü koşarak geçtik. Kendimizi zafer kazanmış gibi hissediyorduk.

Biz Ceyhan'ı yenmiştik.

Tüm nehirleri olduğu gibi Ceyhan'ın da çirkin bir yüzü vardır. Bahar da öfkelenir, sağına soluna sataşır. Bağırarak giderdi. Belki bir sebebi vardır. Beni çok zorlasa da Ceyhan'ın iyi yüzünü hep hatırlarım. Bereketli, güneşle boğuşarak yavaşça ilerleyen her saat elbise değiştiren saçları Nurhak gibi heybetli ayakları Akdeniz'e uzanır. Gerçek Ceyhan bu. Gerillanın sevdiği bölge insanın can damarı.

NURHAK'LARI AŞABİLMEK

Zor bir yolculuğa hazırlanıyorduk. Yolculuk kararına ulaşmak için çok tartışmış ve düşünmüştük. Alternatiflerimiz de sınırlıydı. Ya gitmek, ya da kalmak gerekiyordu. İkisinden birini tercih etmekle, sadece daha az riskli olanı seçmiş olacaktık. Plansızlık veya bazı zorunlu haller çoğu zaman bizi istemediğimiz birkaç seçenekten birini seçmeye zorluyordu.

Plan dışı seçeneklerden birini tercih etmek, gerillacılıkta sıkça rastlanılan bir durumdur. O yıl, erken kar yağışı bizi, plan dışı iki seçenekle karşı karşıya bırakmıştı.

Ya çılgın Nurhaklar'ı fırtınada geçip, donma riskini de göze alarak karargahımıza ulaşmayı hedefleyecektik, ya da olduğumuz köyde kalıp, belirsiz bir kışta baharı bekleyecektik.

Çılgın Nurhaklar'la boğuşacaktık.

Kararımız buydu. Ne pahasına olursa olsun karargahımıza, yani kış kampımıza ulaşmak için yola çıkacaktık. Zor bir karardı ama bir köyde sıkışmaya tercih etmiştik. Ya da tek tercihimizdi. Öyle hissediyorduk ve sağduyu da bunu gerektiriyordu.

Nurhak Dağını aşıp, arkasındaki Engizekler'e ulaşacaktık. On yıl sonrasında bile hatırlanması beni hala ürpertir. Nurhaklar tipiye tutulduğunda, ova köylüsü bile evden dışarı çıkamaz.

Nurhak'ın öfkesi... çok can almıştır.

Yeni kurbanlar vermek istemez yöre insanı. Bu nedenle evine kapanarak Nurhak hikayelerini anlatırlar birbirlerine. Efsane ve gerçekler çoğu zaman birbirine karışır. Abartılır.

Ama Nurhak, abartıyı doğrular gibi arada bir ovaya doğru kükrer.

Cesaret edip baktığınızda, bir tek siyah nokta göremezsiniz. Bir kar dağında şiddetli bir rüzgarın dünyaya meydan okuduğunu görürsünüz.

Yalnız kar mevsiminde değil, rüzgarla buluştuğunda yazın ortasında bile inanılmaz derecede serttir. Böyle öfkeli günlerinde yüksek tepelerinden geçmek zorunda kaldığımızda, rüzgara karşı gerilla birliği, birbirine kenetlenerek zirveyi aşmak zorunda kalırdı. Rüzgar küçük taşları süpürüp fırlatacak kadar sert eserdı. Taş yağışına inanmak zorunda kalırdınız.

Öfkeli bir zamanında Nurhaklar'ı aşacaktık.

1992 yılının Kasım ayıydı. İlk kar düşmüştü ve normalin çok üstündeydi. 'İlk karın kalktığı' kuralı, Nurhaklar için geçerli değil ve erken de gelmiş sayılmazdı. Tek fark çok fazla yağmış olmasıydı. Bu, işimizin çok zor olduğunu gösteren bir diğer şey oluyordu.

Tüm hazırlıklarımızı tekrar tekrar gözden geçirdik. Özellikle çorap ve giysilerimize özen gösterdik. Erzağımızı, fırtınaya karşı güçlü tutacak olan malzemelerden seçtik. Ayak yanmalarına karşı birer şişe ispiroto ve pamuk almayı da ihmal etmedik.

Ayrırlık ve hareket vakti gelmişti.

Akşama doğruydı. Görüntü ve iz sorunu nedeniyle karanlıkta yürümek zorundaydık. Bunun güçlükleri de yürüyüşümüze eklenecekti. Ev sahibimiz yaşlı ananın huzursuzluğu artıyordu. Gitmemize karşıydı. Çok tehlikeli olduğunu biliyordu ve başaramayacağımızdan korkuyordu. Haksız da değildi. Fırtınaya çok can vermişlerdi. Kışı evlerinde geçirmemiz için çok uğraşmıştı. Ana yüreği... İşin siyasal ve askeri tarafını fazla düşünemiyordu. Sıcak yüreğinde bizi koruyacağını sanıyordu.

Bizi kararımızdan vazgeçirmek için son bir çareye baş vurdu. Öfkeyle yerinden ayağa fırlayarak, "bu fırtınada gidemezsiniz, Nurhak sizi yutar" dedi. Sert bir tavırla odanın kapısını açtı, hızla dış kapıya yönelerek, onu da açtı. Fırtınanın savurduğu kar salona dolmuştu. Rüzgar, suratımıza soğuk bir tokat vurarak geçmişti.

Yaşlı ana ısrar etmekte haklıydı. Soğuk tehlike ve fırtınaya yenik düşmenin ardındaki tatlı uykuyu hatırladım. Fırtınaya yenik düşen bir insanı ölüm öncesinde çok tatlı bir uyku tutar. Fırtınayı unuttur, derin bir uykuya dalmak istersiniz. Geri dönüşü olmaya bir uykudur. Bu nedenle adına “Ölüm uykusu” denmiştir.

Soğuk ölüm, tatlı bir uykuyla geldiğini haber verir. Yenilmemek için sürekli hareket etmek gerekir. Durduğun an, ölüme teslim oldun demektir.

Açılan kapıdan içeri dalıp, bizi sarsan fırtına, tüm zorlukları hatırlatmıştı. Zaten yaşlı ana da bunu amaçlamıştı. Çare yoktu... Yola çıkacaktık.

Başaramayacağını anlayınca da nasihat etmeye başlamıştı. İsrarla tekrarladı, sabırla dinledik. Temennisi sağlıklı bir yolculuktu. Dua etmeyi de ihmal etmedi.

Tek tek vedalaşıp yola koyulmuştuk. Fırtına kendisini hissettiriyordu. Yol almanın zor olacağı anlaşılıyordu, zaten bunu biliyorduk. On beş-yirmi metre uzaklaşmıştık ki, dönüp geriye baktım; ana çok uzağa bakar gibi kapının önünde duruyordu. Rüzgar saçlarını örten eşarbı zorlamış, biraz da açmıştı. Uçları savruluyordu. Sonra eşarp fırtınaya kapıldı. Dönüp eşarbına baktı, ötede uçuyordu ve ak saçlarına kar düşüyordu.

Koşup, uçuşan eşarbı yakaladım. Kilitlenmişçesine bakan gözlerini benden ayırmadı. Yanına gittim, eşarbını ona uzattım. Son görevini yapıyormuş gibi ağır hareketlerle elimdeki eşarbı aldı. Tarihin derinliklerini görmek istermiş gibi gözlerimin içine bakıyordu. Eşarbı boynuma dolayarak sıkıca bağladı.

“Nurhak’ı yeneceğiz” dedim ve hızlı adımlarla arkadaşlara doğru yürüdüm.

Önümüzde çılgın Nurhak, arkamızda yaralı bir yürek. Ardımızda saçları karlı bir ana bırakarak ilerleyecektik... Ve hep ardımızda analar bırakmıştık.

Onlar hep dağ masalları fısıldar.

Her masalda kendini ele vererek.

Söz vermiştik. Mutlaka başaracaktık. Sıradan bir geçiş değildi. Gerillacılıkta yürüyüş önemli bir eylemdir, ama çoğu

zaman rutin geçer. Bu yürüyüşümüzde olduğu gibi bazen de hayati önemde olur. Hızla yol almaya çalışıyorduk. Tipi ve sis görüş mesafesini kısaltıyordu. Aniden durup geriye baktık. Yaşlı ana zorlukla seçilebiliyordu. Ayrıldığıımız yerde olduğu gibi duruyordu.

Beş on metre ötesinde her şey görünmez olmuştu. Artık yola çıkmıştık. Hiç durmamak ve acele etmek başarı için belirleyiciydi.

Bunların dışında bir sorunumuz daha vardı. Bölgedeki tek korucu köyünün yanından geçerken iz bırakmamak. Fırtınalı günü de bunun için seçmiştik. Ancak fırtına birden durur ve izlerimizin Nurhak'a girdiği görülürse, çok ciddi bir tehlike vardır demektir. Bu nedenle fırtınadan memnunduk, izlerimiz hemen kayboluyordu.

Havanın kararmasıyla K.. köyünü geride bırakmak gerekiyordu. Söğütlü çayının üstündeki köprü de bu köyde olduğu için, geçiş hattımıza almayı planlamıştık. Fazla bir tehlikesi yoktu ama yine de görölmek istemiyorduk

Planladığımız gibi zamanında köye varmıştık. Fırtına nedeniyle köprünün çevresine atılmış herhangi bir pusu olamazdı. Bu tür havalarda ancak masal fısıldayan anaların yüreğine konuk olanlar hareket edebilirdi.

Herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadık. Bir eve uğrayıp bir süre ısındık da. Son köyü böylelikle geçmiş oluyorduk. Ondan sonrası Nurhaklar'ın göbeği idi.

Aşırı tehlike nedeniyle Nurhaklar'ı zirvesinden aşmayıp, ortasından yol alıp, dağı dolanacaktık. Böylece yolumuz uzayacaktı ama kısmen emniyetli olacaktı.

Tırmandıkça fırtınanın öfkesi artıyordu. Herhangi bir canlıyla karşılaşmak istemiyordu. Şanına yakışmazdı. Bir kafa tutma olarak algıladı. Aslında kafa tutuyorduk. Çünkü arkamızda kanayan bir yürek vardı.

Tüm engelleyiciliğine rağmen fırtınayı yararak ilerliyorduk. Kızıl Kandil vadisine girip, ilerdeki bir yayla evinde sabahı bekleyecektik. Karanlık ve tipi nedeniyle sık sık yolumuzu kaybediyorduk, istikametimizi şaşıırıyorduk.

Araziye çok hakimdik. Bu önemli bir avantajımızdı. Aksi durumda her an yanlış istikamete girebilirdik. Yerlerini ezbere

bildiğimiz armut ağaçları yolu çıkarmada bize yardımcı oluyordu.

Sonra hedeflediğimiz yere yaklaştığımızı gördük. Aslında yolumuzun kolay kısmını geride bırakmıştık. Asıl zorluk bundan sonrasındaydı. Sonuçta hedeflediğimiz ve arazideki tek sığınak olan yayla evlerine varmıştık.

Uzun süredir kullanılmıyordu. Bu nedenle de evler çökmüştü. Yarı çökmüş, yarı ayakta olan bir odaya yerleşmiştik. Yolculuk bizi takatten düşürmüştü. Fırtınanın ürkütücülüğü yorgunluğumuzu daha da artırmıştı. Elbise ve kefiyelerimizin içine kar sinmiş ve sertleşmişlerdi.

Ateş yakmak gerekiyordu.

Ya da sabaha kadar uyumamak. Hayatta kalmanın iki seçeneği. Aksı durumda tatlı ölüm uykusuna yenik düşer ve bir daha uyanamazsınız. Biz her sabah uyanmak istiyorduk.

Boynumdaki eşarp olduğu gibi duruyordu.

Boynumda bir ananın yazması duruyordu...

Bir yazgı gibi boynuma dolanıyordu...

Ve o yazgı ki Nurhakların öfkesini yenmeyi işaret ediyordu...

Çocukluk düşlerimin zirvesini, öfkesini yenecektik...

Çocukluk düşlerime kafa tutuyordum o boynumdaki yazmayla...

Düşlerimi büyütecektim, yazgı buydu yani bilinen...

Düşlerin her dem büyütülmesinden başka yoktu bir yazgımız...

Yıkıntılar arasında odun topladık. Ateşimizi hızla tutuşturduk. Bu yönlü tedbirliydik. Gerekli malzemelerimiz yanımızdaydı. Ateşten sonra sıra çaya gelir. Bir bardak çay içtiniz mi, tüm yorgunluğunuz geçer. Yaşadığınız zorluklar artık yeni bir dirençtir.

Ve ateşi çevreleyerek oturmak. Sonra sohbetler. Ateşe dalıp aralıklarla dumanı derinlemesine çekmek, yarını planlamak. İşte gerillacılığın sığdırıldığı kısa bir an.

Üç kişilik küçük bir birimdik. Hüseyin ve Nurhak diğer iki arkadaşımdı. Nurhak' (Turaç Kaya) yöredendi. Kuzey Nurhak'ın çocuğuydu. Ovada büyümüş, çocukluğunda her gün Nurhak Dağının dumanlı zirvesine bakmıştı... Ateşe

derinlemesine bakarken bunu düşünüyordu. Nurhaklar'ın göbeğinde, küçük bir sığınakta ve ateşin çevresinde düşüncelere dalarken, yarınki yolculuğa hazırlanıyordu. Hüseyin (Şaban Yorulmaz) en çalışkanımız ve güçlümüzdü. Pratik becerileriyle rakipsizdi. En pratik ve hızlı ateşi o yakardı. Herhangi bir durumda ilk o fırlardı. Çok duyarlı ve titizdi.

Fazla sohbet edemedik. Herkes biraz da kendi kendine sohbet ediyordu. Kendi dünyalarına çekilmişlerdi. Sonra olduğumuz yere kıvrılarak uyuduk. Ayaklarımız ateşe doğruydı. Yüzümüz o ananın son bakışlarına... Ateş ile bir ananın bakışları arasında düşler görmüştük...

Gece boyu fırtına devam etmişti. Gündüz de durmadı. İnsafa gelmeyecekti. Biraz dinlenmiş olarak sabahı karşıladık. Hareket için öğleden sonrasını bekleyecektik. İzlerimiz kapandığı için herhangi bir kaygımız yoktu.

Ateşimizi hiç söndürmedik. Dağa ateş depoluyorduk. Veyahut yüreğimize...

Yola çıkma vakti gelmişti. Neden öğleden sonrasını tercih ettiğimizi bilemiyorum. Muhtemelen bir alışkanlıktı. Çünkü gündüzde yol alabilirdik. Hem araziye tanıyorduk, hem de fırtına nedeniyle görüntü vermek mümkün değildi. Zaten görüş açımız çok daralmıştı.

Önümüzdeki tek köye ulaşmayı hedefliyorduk, ondan sonrası biraz daha kolay olacaktı. Köyün büyük bir kısmı göç etmiş, birkaç aile kalmıştı.

Köye ulaşmak zorundaydık. Aksi takdirde sığınabileceğimiz bir yer yoktu. Bir parça odun da yoktu. Donmak ya da fırtınada boğulmak her an mümkündü. Çünkü fırtına öfkedir. Sık sık yönümüzü şaşıırıyordu. Birden izlere rastlıyorduk. Sonra kendi izlerimiz olduğunu anlıyorduk. Yani dolanıyorduk. Hava aydınlıkken kısmen iyiydi. Ama hava karanlık ve tipiydi. Yani olabileceğin en kötüsü. Kopmamak için yakın mesafede yürüyorduk. Zaten sayımız azdı. Bu tür durumlarda kalabalık gruplar daha avantajlıdır.

Vadi boyu ilerleyip, sağ yamaçtaki köye çıkacaktık. Zaman ve mesafe ölçümüzü kaybetmiştik. O kadar çok dolanmıştık ki, köyün yerini tahmin bile edemiyorduk.

Fırtınanın bağirtisından başka ses yoktu. Nurhak bağınıyordu... Bir fırtına oluyordu, bir güneşi ardında tutan güç, bir düşlere konuk gizemli bir seveda açılımı...

Bir ses, bir ışık. Zaferi müjdelardı. Yalnızca tehditkar bir fırtına vardı.

Gece epeyce ilerlemişti. Kolumuzdaki saate bakmaya üşeniyorduk. Yedi sekiz saatlik bir süre dolaştığımızı tahmin ediyordum. Ayaklar için ciddi bir tehlikeydi. Ellerimiz tutmuyordu. Silahlarımız sık sık omzumuzdan kayıyordu.

Bir arkadaş sık sık acıktığını söylüyordu. Bu, kötüye işaretti. Dursak, tatlı ölüm uykusuna yenik düşecekti. Ama ayaklarımıza da bir çözüm bulmak gerekiyordu. Elimizdeki sopalarla sık sık birbirimizin ayaklarını dövüyorduk.

Hareket yaşamın bir diğer adıdır. Durmak ölümü kabul etmektir. Yaşlı anaya verdiğimiz sözü tutmalıydık ve bunu arkadaşlara hatırlatmanın faydası olurdu. Ayrıca yaşanan an unutulmalıydı. Başka düşüncelere dalıp veya herhangi bir konuda konuşup o andan uzaklaşmalıydık.

Dirayetli ve sağduyulu bir yaklaşım, yalgın halimizin yerini almıştı. Çeşitli görüşler ortaya atıldı. “Sağ yamaçtan ilerleyerek köye varabiliriz...” Ne kadar doğru olacağını fazla düşünmeden, yamaca doğru harekete geçtik. Biraz yükseldikten sonra sırtın arkasından sızan bir ışık gördük.

Köy olmalıydı. Öyle düşünmüştük. Biraz daha ilerledik, daha kararlı yürüyüşe geçtik. Fırtınada yürüyüş süremiz her türlü tehlike için yeterliydi. Bunu düşünmüyorduk. Bir an önce ışığa varmak için tüm çabamızı sarf ediyorduk.

Tuhaf bir durum vardı.

Biz ilerledikçe ışık uzaklaşıyordu. “Şu sırtın arkasındadır” diye tekrar ilerliyorduk. Sırtta vardığımızda ışık diğer sırtın arkasına geçiyordu. Bizimle saklambaç oynuyordu.

Onu yakalayacaktık.

Tüm sırtları hızla aşıyor ışığın peşinden koşuyorduk. Işığın peşinde yol aldıkça yorgunluğumuzu unutuyorduk. Son yükseltiye vardığımızda kaçan ışığın sırrını çözmüştük. Ovanın ortasında kurulu olan şehrin yansıyan ışıklarıydı. Fırtına da bize yakın, köy ışığı gibi gözüküyordu. Öyle görmek istiyorduk belki de...

Yenilmemek gerekiyordu. Eşarp hala boynumdaydı. Sağlıklı düşünebilmek hayati önemdeydi. Coğrafi bilgilerimizi değerlendirmeye aldık. Bulunduğumuz yerden ova göründüğüne göre köy gerimizde kalmıştı.

Nasıl bulacaktık?

Araba yolunu da fark edememiştik. Arazi dümdüz olmuştu. Köyde elektrik olduğuna göre bunu taşıyan direkler olmalıydı. Direkleri bulup, takip etmek bizi amacımıza ulaştıracaktı.

İlk direği bulduğumuzda, gözümde yaşlı ananın son görüntüsü canlandı.

Direkleri takip ederek ilerledik. Bir eve rastladık; ev ama boştu. Biraz daha ilerledik. Köpekler havladı. Bir evin ışıkları yandı.

Kapı güçlkle açılıyordu. Fırtına korkusundan kapılarını çok sıkı kilitlemişlerdi. Kapı hafiften aralandı. Tipi, açılan siyah zemini hemen beyaza boyadı.

İçeriden sıcak bir hava fırtınaya yayıldı. Yaşlı, kır bıyıklı bir adam açılan kapıdan bize bakıyordu. Komşuları sanıp korkmadan kapıyı açmıştı. Başka kimse de gelemezdi zaten. Karşısında silahlı ve fırtınadan çehreleri değişmiş adamlar görünce korkmuştu. Donakalmıştı adeta. Sanki o fırtınadan çıkmıştı. Sakinleştirmek için kendimizi tanıttık.

“Dağdakiler.”

Sonuç alıcı olmadı. Yerel aksanla Kürtçe konuştum. Önemli bir bağlantı noktasıydı. Yine herhangi bir tepki vermedi. İçeriye yöneldik. Adam biraz kendini toparlayabildi.

“İçeri geçin, şaşırdım”

“Yabancı kimse var mı?”

“Kimse yok. Bu havada, bu dağın başında kim gelir ki?”

Uzunca salonu odanın aralıklı kapısından ışık aydınlatıyordu. Zemin çıplaktı. Üstümüzdeki karları temizlemeye çalışıyorduk. Adam eşine haber verdi.

Bir ana sesinin sıcaklığını hissetmek istiyorduk.

Herhangi bir ses gelmedi ve tüm işlere adam koşturuyordu. Sobayı güçlendirme telaşındaydı. Bir yandan da söyleniyordu. “ya donsaydınız, yolunuzu şaşırsaydınız?..”

Odadan dalga dalga ısı yayılıyordu. Nefesimizin buharıyla karışıyordu. Tarhana çorbası kokusu da salona dolmaya başlamıştı.

İçeriden titrek bir kadın sesi geliyordu. Kim olduğumuzu soruyordu. Sonra aynı sözler “ya donsaydılar.” Nurhaklar’ın havasını iyi biliyorlardı.

Sıcacık odaya geçtik. Yaşlı ana yataktaydı. Yerinden kalmayacak kadar hastaydı. Çocuklarından birini trafik kazasında kaybetmiş ve onun acısıyla yataklara düşmüştü.

Fırtınayı aşmanın şaşkınlığını bir süre üzerimizden atamadık. Çevremize dikkatle bakamıyorduk. Hakimiyetimiz zayıflamıştı. Ayaklarımızı kontrol ettik, herhangi bir sorun yoktu. Bu iyiye işaretti.

Bir süre sonra tam sağlıklı düşünebildik. Odayı iyice inceledim. Orta halli bir aileydi. Bizi sıcak karşılamışlardı. Sonra olduğumuz yerde uyuya kalmıştık.

Uyandığımızda gün yarılanmıştı. Çok geç olmuştu. Savunmasız geç saate kadar uyumuştuk.

“Ben kontrol ediyordum. Hiçbir sorun yoktur” dedi.

“Köyde telefon var mı?”

“Fırtına direklerinden birini düşürdü. Teller koptu.”

“Hava nasıl?”

“Hala fırtına var. Biraz sakinleşmiş ama akşama doğru tekrar şiddetlenir.”

Fırtına şiddetini kısmen yitirmişti. Ama hala fırtına esiyordu. Ve gece çok şiddetlenecekti. Pencereden bembeyaz dünyaya baktım. Bazı yerlerde kar tepelikleri oluşmuştu. Kayalıklar koyu renkleriyle ahengi bozuyorlardı.

Yorgunluğumuzu tamamen atamamıştık. Kendi koşullarımızda değildik. Rahatlıkla hareket edememiş ve dinlenememiştik. Ailenin koşullarını gözetmeli ve gerilla imajını korumalıydık. Koşullar karşı fazla dirayetli olmadığımız sonucuna varmamalıydılar. Çünkü bizden sonra herkese bizi anlatacaklardı. Haber köyden köye hızla dolaşacaktı.

Akşama doğru yola çıkmıştık. Bizi bekliyormuş gibi fırtına hızlanmıştı. Daha sert esiyordu. Aydınlıkta yol almak

için hızlı ilerliyorduk. Ama kısa bir süre sonra köy görünmez olmuştu. Görüş mesafemiz daralmıştı. İşimiz zordu.

Giderek daralan vadi fırtınanın şiddetini arttırıyordu. Ne kadar ilerlediğimizi bilemiyorduk. Ölçü alabileceğimiz herhangi bir işaret veya arazi parçası yoktu. Görüş açımız üç dört metre ile sınırlıydı.

Önümüzde iki köy vardı. İki ayrı vadiden ulaşımaları sağlanıyordu. Biz ikincisini hedeflemiştik. Zaten birincisinde karakol vardı. Vadiyi izleyerek köye ulaşacaktık.

Gece epey ilerlemişti. Artık bir yere ulaşmak gerekiyordu. Yolumuzda da ne ateş yakabileceğimiz odun vardı ne de sığınabileceğimiz bir korunak. Bu yönüyle kötü bir arazideydik.

Arazi ve fırtına bizi alıp götürmüştü. Yol seçebilecek durumda değildik. Çevremizde bazı kavak ağaçları vardı. Bu köye yakın olduğumuza işaretti. Hızla ilerledik. Köyün içindeydik. Ama bu tanıdığımız köy değildi. Çok güçlü ışıklar vardı.

Yanlış köye gelmiştik. Fark edilsek işimiz zorlaşırđı. Ya karakoldan görölsek... Doğrusu karakol bizi göreceğ durumda değildi. Fırtına korkusu onları sıcak odalarına sıkıştırmıştı. Bu köyden çıkıp diğerine ulaşmak gerekiyordu.

Yolumuzu şaşırmıştık. Biraz dolanmamız gerekecekti. Zaman kaybetmiştik. Ayaklar için tehlike gündeme gelmişti. Biraz daha dirayet göstermek zorundaydık.

Kaç saat yürüdüğümüzü bilmiyorduk ama sonuçta hedeflediğimiz köye varabilmiştik. Sıcak bir oda ve dost yüzler görecektik.

Sıcak yüzler ve sıcak sözlerle karşılanmıştık da. Onlarda şaşkınlıklarını gizlemiyorlardı. Bu havada nasıl geldiğimiz ve niçin çok tehlikeli işler yaptığımızı da söylemeden edemiyorlardı.

Ayaklarımız şişmişti. Lastik ayakkabılarımızı ev sahiplerinin yardımıyla çıkarabildik. Sobadan uzak durmak, daha sonra ona yaklaşmak gerekiyor. Yani en zor olandan biri. Alevlerin çekiciliğine kapılıp yaklaşıyorsunuz. Arkadaşınız bir süre daha uzak durmanız için sizi uyarıyor. Sonra ateşe kapılıp uyuyorsunuz.

Gündüz köyde kalacaktık. Tehlikeli bir durumdu ama mecburiydi. İlerleyemezdik. Çünkü bundan sonrasında ana yollar ve diğer köyler vardı. Normal zamanlarda buradan geçerken yüksek tepeleri yol ediniyorduk. Onu yapamayacaktık. Akşamı bekleyip araçlarla yol alacaktık.

Arazi engindi ve sakindi. Zorlukla akşama ulaşmıştık. Hava karardı ve araçla yola çıktık. Yolu daha önce milislerimiz kontrol etmişti. Bir süre sonra Nurhaklardan çıktık.

Nurhaklar artık geride kalmıştı.

Nurhaklar'ı aşmıştık.

Engizekler'in girişinde araç bizi bırakarak geri döndü. Engizekler sakindi. Arkamızı Nurhaklar'a dönüp Engizekler'in derinliklerine doğru yola çıktık. eşarp hala boynumdaydı. Yazgıyı da yazmayı da öylece bildim... Nurhaklar'ı aşmıştık...

NURHAKLAR'IN ÖTESİ

“Bir ışık görünüyor” dedi Hüseyin. Telaşla birkaç kez tekrarladı. İnanacağımızdan şüpheliydi.

Oysa kutsal bir söz duymuş gibi olduğumuz yerde durmuştuk.

“Işık yok, yorulmuş olmalısın” dedi, Nurhak. Bağırarak ikinci kez söylüyordu. Birincisinde duymamıştık.

Çevreye baktım ışık yoktu. “Çok yanıldı, yanılmıştır.” Diye düşündüm. Böylesi durumlarla çokça karşılaşmıştık. Yürümeye devam ettik. Hüseyin tam emin olmamıştı. Çevresine bakınarak ilerlemeye çalışıyordu. Bizim de dikkatimizi çekmişti, etrafa bakınıyorduk.

Oysa çevremiz, yalnızca koskoca bir karanlıktı.

Karanlığın getirdikleriydi

Fırtınanın gözleri vardı.

Gözlerimiz yoktu.

Gözlerimizi aydınlatacak ışık yoktu...

Işık, gözlerimizden bile sakınıyordu...

Yalnızca kalın karanlığın ortasında, bir yankı gibi beyinde son bulan ses vardı.

El yordamıyla yol almaya çalışıyorduk.

İşte iki güç kaynağı. Gözlerimizi göremez kılan kulaklarımızın zarlarını yırtarcasına kopan acımız, umudumuz vardı. Bir fırtına ve tipiye karşı bu iki güç kaynağı biz koruyacaktı.

Sert rüzgarın savurduğu kar gözlerimizi dolduruyordu ve açıkta kalan tek yerimizdi. Gözelerimize karları taşıyarak umuda koşuyorduk. Gözlerimizde fırtına vardı...

Başlarımızı kefiyelerle iyice kapatmıştık. Her şeye rağmen sık sık kaşlarımızda biriken kar tanelerini temizlemek zorunda kalıyorduk.

Hızla savrulan kar tanecikleri elbiselerimiz ve kefiyelerimizi düşürüyordu. Rüyalar aleminde miydik ne? Gözlerimizde taşıyorduk fırtınayı, duyduğumuz uğultunun peşinde yol alıyorduk... Bir hayal bir düş mi? Hani havayla boğuşur eliniz ayağınız bir yerlere takılır, sıkışsınız sonra birden uyanır bunun bir rüya olduğuna sevinirsiniz. İşte öyle bir şey.

Ama rüyayla değil bir gerçekle karşı karşıyaydık. Uyanmayı bekleyemezdik. Güç kaynaklarımızı iyi değerlendirmek zorundaydık.

Tahmini bir istikamete göre ilerliyorduk. Sadece tahmin de değildi. Gerillacığın kazandırdığı tecrübelerim de vardı. Rüzgar çok sert ve yüzüme geliyorsa bir vadiye doğru ilerliyoruz demektir. Derinden ve bağırarak ilerleyen rüzgarın sesinde bir inilti de olduğunu gerillacı hemen anlar.

Biz vadiye geçip oradan ilerlemek istiyorduk. Doğru istikametteydik. Nurhaklar'ın derin vadisine girmeden önce bir köy olmalıydı.

O köyün neresindeydik?

Köye yakındık, belki de içindeydik. Doğru olamaz mıydı? Pekala köyün ışıklarını görmüş olabilirdi.

Hüseyin ışık gördüğünü söylemişti. Belki de doğruduydu. Çünkü bizim görüş mesafemiz iki üç metreyi geçmiyordu. Evleri veya köyü işaret edecek herhangi bir şey göremiyorduk.

Soğuk ve beyaz tozun içinde yapayalnızdık. Toz yutuyorduk. Bir beyaz toz bulutu içinde, ışık arıyorduk. Zorunluluktan dolayı yola çıkmış üç kişilik bir gerilla birimi. 1992 yılının ilk kar yağışına sıkışmış ve Nurhaklar'ın kapısına arıyorduk. Çocukluk düşlerimizin kapısını açılmasını, toz bulutunun ötesine geçmek istiyorduk...

Nurhak soylu dağ, çocuklarını nasıl karşılayacağını işaretini çoktan vermişti. Karakterine uygun olarak soğuk ve sert karşılayacaktı.

Ulaştığımız menzilde artık ışık görüyorduk. Toz bulutunun gerisin görüyorduk... Işık... Göz nurumuzu dolduran karlar ışık temizledi. Yalnızca ışığın yansımaları, beyaz renk vardı.

Sıcak ve sarı renk!.. Niye yolcularında saklanıyordu. Ama biliyorduk ki Nurhaktı, öyle kolay göstermez kendisini, kolay bilinmek istemez...

Sisli havalarda görünüp de tekrar kaybolan parıltılara benzer ışığımsı bir şeyler görüyorduk. Nurhak (Turaç Kaya) da görmüştü ışığı.

"Hüseyin'e haksızlık ettik herhalde" dedi. Yine yüksek sesle söylemek zorunda kalmıştı.

Evet ya köyün içindeydik ya da çok yakınlarından bir yerde. Sıcak sarı ve gülümseyen bir insan arıyorduk.

Kimbilir kaç kez yönümüzü kaybedip değiştirmiştik. Yine de buraya kadar yol alabilmiştik.

Bir ses.

Yanılmış olabilir miyindim?

Evet bir ses... Işıktan sonra ilk ses...

Yanılmamıştım, köyün ortasında idik ve açılan bir kapının sesi duyulmuştu.

Tipi nedeniyle bir evin önünde olduğumuzu anlayamamıştık. Ses uyarıcı olmuştu. Bir evin önünde duruyorduk. Hafiften aralanan kapıdan dışarıya ışık sızıyordu. Bir insan kapın önünde duruyordu. Onun içeri girmesini bekledik.

Evin sıcak ve sarı penceresi tüm cömertliğiyle bize gülümsüyordu.

Adam içeri girmekte gecikince ona seslendim. Çevresine bakınır gibi oldu ama fazla umursamadı. Bu havada ve gece vaktinde dışarı da kimse olamazdı. Yanılmıyordu aslında. Dışarıyı kıyametti.

Yalnız bir gerilla birimi dışarıdaydı.

Tekrar seslendim. Korkmuş gibiydi panik halinde içeriye kaçtı ve gözden kayboldu. Zaten güçlkle seçebiliyorduk. Aralanmış olan kapı şimdi sonuna kadar açıktı.

Beş altı basamak tırandıktan sonra kapını önünde duruyordum. Rüzgarın savurduğu kar, girişte beyaz bir renk oluşturdu. Duvarlar kireçle beyaza boyanmıştı. Sıva olarak çamur kullanılmış, çatlamalar ve yer yer kırılan sıva duvarın ahengini bozuyordu. Köşede birkaç parça eşya duruyordu.

Salona açılan iki kapı vardı ve sıkıca kapatılmışlardı.

Yoksul bir köy evi olduğu belli. Çalışmalarımız sırasında çokça rastladığımız bir manzaraydı. Yöre insanın tipik bir özelliğini yansıtıyordu. Bu köye daha öncesinde de sık sık gelmişim. Bizim köyümüzün bir saat yukarıdaydı. Nasıl yaşadıklarını az çok biliyordum. Yöre halkının durumlarını görevimiz nedeniyle iyi incelemiştik.

Bu kısa geziyi fazla sürdüremedim. Rüzgarın şiddetiyle kendimi içeride buldum. Nurhak ve Hüseyin de içeri girmişlerdi. İkisinin beyazlara bürünmüş olduklarını sonradan farketmişim.

Nihayet kapının kapatılması gerektiğini akıl edebildik. Bu çok kolay olmayacaktı. Eşikte bir sürü kar birikmişti.

Ayaklarımızla temizlemeye çalıştık. Ancak kapıyı kapabildik.

Arkadaşlarımızın yüzlerini rahatlıkla görebiliyorduk.

Ya ev sahipleri?.. Onlardan hiç kimse gözüküyordu. Korkmuş olmalılar. Kim olduğumuza dair herhangi bir düşünceleri yoktu. Seslerimizi duyuyorlardı. Ayaklarımızı yere vurarak üzerimizdeki kardan kurtulmaya çalışıyorduk. Çantamızı ve elbiselerimizi silkeliyorduk. Birbirlerine çarpan silahlarımızdan çıkan sesin onları daha çok ürküttüğünü düşünüyorduk.

Biri çıksın diye yüksek sesle konuşmaya başladık. Bu da çözüm olmadı. Acaba boş muydu? Hayır! Adamı görmüştük. Belki yanılmıştı... Ama ışıklar yanıyordu. Işık insan demekti.

İnsanın varlığı demekti... Bunları düşünürken bir yandan da elbiselerimize sinmiş karları temizliyorduk. Aksi durumda sıcakla temasa geçen kar dayanamayıp eriyecek ve elbiselerimiz ıslanacaktı. Almayı düşündüğümüz kısa molanın ertesinde bize eşlik edecek bir tehlike olarak kalacaktı üzerimizde.

Yerel bir aksanla ev sahiplerine seslendim. Cevap gelmedi. Yerel aksanı belirginleştirerek konuşmayı uzattım. Kapıyı açmalarını istiyordum. Birden içeri girmek bazı sorunlar yaratabilirdi. Çünkü bu şartlar altında beklenir hiç kimse gelemezdi.

Nihayet içeriden bir ses duyabildik. Kapı hafiften aralandı. Dağınık saçlardan sonra ürkek bir bakışı gördük. İnce bıyıkları, delikanlının toyluğunu ele veriyordu. Aceleyle giyindiği belli oluyordu. Belli ki içerisi çok sıcaktı. Dışarıdaki soğuk havaya hiç de uymayan giysiler üzerindeydi.

Selam verdik ama o hala meraklı gözlerler bizi tanımaya çalışıyordu. Silahlarımıza baktı. Sonra çantalara ve ertesinde de bize baktı. Netleştiremedi. Haksız sayılmazdı.

Yöredeki bizi böyle tanıyordu. “Biz dağdakileriz” dedim.

Şaşkın bakışlarında hiçbir değişiklik olmadı. Sonra kapı sonuna kadar açıldı. Yaşlı bir adam belirdi. Belli ki babasıydı. Şapkası ve bıyıklarıyla klasik yerel tipi iyi temsil ediyordu.

“İçeri geçin donmuşsunuz” dedi. Yanımıza gelerek bize odayı eliyle işaret etti. Samimi ve sıcak tavırları vardı. Arkadaşları daha önce görmüş olmalıydı.

Şişen ayaklarımızı lastik ayakkabıdan çıkarmak zor oldu. uğraşmak gerekti. Adam bize yardımcı olmak için koşuşturuyordu. Söylenmeyi de ihmal etmiyordu.

“Bu havada yola çıkılır mı?...”

“Böylesi fırtınalarda çok kişi kayboldu. Daha evvelki yıl, askerden dönen bir genci kurtlar parçaladı...” diyor ardından yine devam ediyordu.

“Benim ömrüm Nurhak Dağının eteklerinde geçti, böylesi fırtınalarda hiç kimsenin geçtiğini görmedim. Siz herkese benzemezsiniz ama, yine de bu yaptığınız deliliktir.”

Ateşin sesini duymuştum. Odunlar fırtınayı bastırırcasına bağırarak alevlerini bacaya doğru gönderiyordu.

Yürekten sesler ve alev bizi odaya çağırıyordu.

İlk adımla havanın değişikliği fark ediliyordu. Bir genç kız ve yaşlı bir ana vardı odada. Genç kız ayaktaydı. Bize yer gösterdi.

Kilim ve keçeyle odanın zemini döşenmişti. Duvar diplerine minder konulmuş, duvara da elle örülmüş ve içi kamışlarla doldurulmuş yastıklar yerleştirilmişti. Çok aşına olduğum bir döşeme modeliydi. Duvarın birine Hz. Ali'nin resminin nakşedildiği bir halı asılmış, diğerini de Şahmeran süslüyordu.

Bu klasik süsleme Nurhak Dağının eteklerinde yer alan köylerde çok benimsenirdi. Şahmeran'a dair bir çok hikaye anlatılırdı burada.

Yaşlı ana sobanın yanında oturuyordu. Çok ilgisiz gözüktüyordu. Yerinden kıpırdamadı. Hasta olabileceğini düşündüm. Sobaya uzak olan bir yere oturduk.

Birden ısınmak zararlı olurdu. Bedeni ortama alıştırdıktan sonra sobayı kucaklamak en doğrusuydu. Delikanlı bu kuralı bilmiyor olmalıdır ki sık sık bizi sobanın yanına oturmaya davet ediyordu.

“Heval niye uzak duruyorsunuz?”

“Çok üşümüştünüz, böyle gelin.”

“Ateşi daha da güçlendireyim.”

Hızla odanın dışına çıktı ve kucağında özenle kırılmış ardıç odunları ile geri döndü. bu odunların alevlere dönüşürken çok ses çıkardıklarını biliyordum. Odunlar sobadaki yerlerini almışlardı.

Sobadaki alev dışarıdaki fırtınaya inat edermişçesine çevresine ısı saçıyordu. Soba kızarmaya başlamıştı. Yerel bir söylemle “Boğazına karar kızardı.”

Yaşlı kadın ayağa kalkmadan oyduğu yerden yarım metre kadar öteye çekildi. Ellerini yere koyarak vücudunu kaydırmıştı. Hala önüne bakıyordu. İlk gördüğümüz gibi duruyordu. Seyrek olarak başını kaldırıp dik tutuyordu. Yüzlerimize hiç bakmıyordu. Korkmuş muydu, yoksa bizi görmek istemiyor muydu?

Analar arasında fark mı vardı?

Bu sorunun cevabı kişiden kişiye değişir. Ama herkesin paylaştığı bir görüş vardır. O da, tüm ana yüreklerini aynı olduğudur.

Her gerilla anasının yüreği yaralı olurdu.

Odanın havası ağırlaşmıştı. Ateşin umutlu ve fırtınanın hafif tehditkar sesi ortama rengini veriyordu.

Zorunlu misafir olduğumuz ailenin üzerindeki şaşkınlık hali daha geçmemişti. Durumu kavramaya çalışıyorlardı. Biz de onları tanımaya çalışıyorduk. Bölgesel özelliklerden yola çıkarak bu işi yapıyorduk. Ama yanıldığımızı sonra anlayacaktık.

“Hala sobaya uzak oturuyorsunuz” dedi adam. Ağır havayı bizi sobanın çevresine oturmaya davet eden bu söz dağıttı. Şaşkınlıklarının dağılması için onları doğrudan ilgilendiren ve yerel farklılıklarını öne çıkaran diyaloglar geliştirmek gerekiyordu.

“Bu yıl kış erken geldi”

“Her yıl bu vakit kar yağar. On birinci ayda bizim köye kar düşer. Bazen daha erken yağar.”

“Bu yıl ki kar az mı?”

“Önceki yıllara göre çok yağdı. Bahara kadar da kalkmaz.”

“Ya fırtına?”

“Fırtına sık sık olur. Burası Nurhak’ın ağzıdır. Ova ile derin vadinin çatışması bizim köyde olur. Ama vadinin kendisi kısmen sakindir.”

“Bu havada vadide yol alınabilir mi?” diye sordum. Kısa süren bir sessizlik oldu. Arkasına yaslandı, kalın sarılmış sigarasından derin bir nefes aldı. Bizi tanımaya çalışıyormuş gibi tek tek gözden geçirdi. Sonra bakışları sobanın kapısından gözüken alevlere kilitlendi.

“Ben burada doğdum ve büyüdüm. Bu mevsimde hiç kimse buradan geçmedi. Siz de yola çıkmışsınız. Tüm ihtimalleri hesapladığınızı biliyorum. Biz devrimcileri çevremizde hep gördük. Onlar herşeyi bizden daha iyi bilirler. Ama bu fırtınalı havalara hiç güven olmaz. Siz karar

vermişsiniz. Ben ne söylesem para etmez. Keşke fırtınanın geçmesini bekleseydiniz.”

Kararsız konuşuyordu. Belli ki fırtınadan gözü korkmuştu. Gerillanın gücüne güven duyuyordu. Konuşmasını sürdürdü.

“Ben sizi daha önce görmüştüm.”

“Bizi kimse göremez, ancak biz gözükürüz” dedi Hüseyin. Nurhak gülümsüyordu.

“Ben çobanım, Kızıl Kandil’de sizi gördüm. Ama görmezlikten geldim. Oğlum da daha önce sizin arkadaşlarınızla konuşmuştu.”

Doğru söylüyordu. Yörenin güven verici ortamından dolayı bazen noktamızda onlara gözüküyorduk. Gerilla kurallarına aykırı olan bu davranışı yaparken sadece bir güven duygusuna sığınuyorduk. Aynı durum daha sonraları bize çok acı bedeller ödetti. Yavaş yavaş gerilla havası ortama hakim olmaya başlamıştı.

Ardından bir sessizlik. Herkes olduğu yerde oturuyordu. Evin genç kızının şaşkın bakışları üzerimizde dolaşıyordu. Henüz konuşmamıştı. Pek niyetli de gözüküyordu. Ev işleriyle ilgileniyordu. Diğerleri oldukları yerlerde oturuyorlardı.

Bizi şaşırtan bir soruyla yaşlı kadın sessizliği bozdu.

“Kaç kişiler?” dedi. Kendinden emin ve yerinden hiç kıpırdamadan sormuştu.

Bir odanın içerisinde oturuyorduk, kaç kişi olduğumuz çok belliydi. Neden soruyordu? Tuhaf bir durum. Ailenin diğer üyelerine baktım. Hiçbir şaşkınlık belirtisi yoktu.

“Üç kişiler” dedi adam.

“Yirmi üç yirmi beş civarı. Hemen hemen aynı yaşta.”

“Sakallılar mı?”

“Birisi sakallı.”

“Diğerleri niye uzatmamış?”

“Bilmiyorum. Belki sevmiyorlar.”

“Elbiseleri nasıl?”

“Maraş şalvarı giymişler. Her biri değişik renkte. Gömlek giymişler. Bellerinde de bağ var. Parkeleri de var. Başlarını da Antep şallarıyla örtmüşler.”

“Yün çorapları, eldivenleri var mı?”

“Elle örölmüş yün çoraplar giymişler. Eldivenleri de var.”

“Elbiseleri kalın mı?”

“İyi ve kalın giyinmişler.”

“Niye bu fırtınada yola çıkmışlar?”

“Bilmiyorum. Onu söylemezler. Önemli işleri vardır herhalde.”

“Devam edecekler mi?”

“Herhalde, niyetleri öyle.”

“Gitmesinler, ben onları kış boyu saklarım. Hiçbir şey olmaz. Nurhak Dağı otlanınca yollarına devam ederler.”

“Kendileri bilir.”

“Bu havada ve mevsimde hiç kimsenin buradan geçemediğini niye söylemiyorsun?”

“Söyledim.”

“Gitseler de geçemezler. Bunlar Nurhak Dağını tanımıyorlar. Kim karşı çıkabilir... Hem ben geçtiklerini nereden bileceğim. Kış boyu bu dertle yaşayacağım. Geçtiler mi, geçmediler mi? Hep dert edineceğim. Zaten hastayım. Bahara yetişmeden ölür giderim. Onların yüzünden ölürüm. Onlar da kar fırtınasında ölürler. Cenazelerini baharda çobanlar görür. Ben o günü görmemek için erken öleceğim.”

“Kafalarına koyduklarını yaparlar, bunu bilmiyor musun?”

“Bunu biliyorum da, onu bir de yüreğime sor. Ana yüreği laf dinelemz”

Derin bir nefes aldı ve bir süre hiç kıpırdamadı. Ne düşünüyordu acaba? Bir gerilla grubunu bu kadar düşünmeye götüren ne? Ana yüreği mi sadece?

Gerilla gruplarının aralıklarla rastladıkları farklı olgulardan biriyle karşı karşıyaydık. Bir tarihin çözümlenebileceği böylesi durumlar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkıyordu.

Ana yüreğini iyi bilenlerin hareket edebileceği bir fırtınanın ortasında ısınmak için uğradığımız küçük bir odada gücümüzün kaynaklarından biriyle karşılaşmıştık.

Bir saate çok şey öğrenecektik.

Çok dolaşacaktık.

Hafızamızın gizli bölümlerini gezecektik.

Genç kız gidişata müdahale etti. “Annemin gözleri görmez” dedi. O hiç görememiş.

Işık görmezmiş.

Dost yüzleri anlamlandıran gözleri görmezmiş.

Hep bir ses beklemiş.

Her sabah güneşin doğuşun hissetmek için yönünü Nurhak Dağına dönmüş. İlk ışıklarda kulaklarını sese açmış. Çok önceleri Sinan Cemgil bağırmış Nurhaklar’ın zirvesinden “İşte gözlerimin açılacağı gün geldi” diye düşünmüş ve zirvelere kucacağını açmıştı.

Bir fırtına bastırmış bu sesi.

Ortalık kar, boran.

Nurhaklar’ın ötesini duymak istemiş. Ama fırtına kulaklarını doldurmuş.

Ses kesilmiş.

O hep duyacağı günleri bekler olmuş.

Artık her sabah ilk ışıklarla birlikte kulaklarını sese açmak için yönünü Nurhaklar’a dönermiş.

Nurhaklar’ın ötesine saklanmış. Ötesini duymak gerekiyor.

Çok ötesinde bir ses vardı.

Ona ışığı tanıtacak ses uzaktaydı. Fırtınayla boğuşuyordu susacak mıydı acaba?

Ses daha da gürleşmişti.

Bir gün Nurhaklar’ın zirvesine ve anaları yüreğine yerleşti O ışık.

Artık yüreklerin sesine kulak verecekti.

O günden sonra fırtınalardan hep korkar olmuştu. Yüreğini dolduran sesin susmasını istemiyordu. Bir avuç kadar küçük olan yüreğini dolduran ses, gözlerin açacaktı ve güler yüzleri anlamlandıran parıltılı gözleri görebilecekti.

Çok vakit geçmemişti ama o gözleri fark etmeliydik. Yorgunduk, fırtına bizi zorlamıştı. Henüz ısınabilmiştik.

Uzakları duymak istiyormuş gibi pür dikkat kesilmişti. Ne düşünüyordu acaba? Fırtınanın yer yer yükselen sesi ona acı bir olayı mı hatırlatıyordu? Fırtınanın susmasını istiyor gibiydi.

Dikkatle bakıldığında gözlerinin durumu fark ediliyordu. Birkaç ömür geçirmiş gibiydi. Yüzünde derin çizgiler vardı. Hep beklemişti ve her seferinde yeni bir çizgi oluşmuştu. O yüzde, o çizgiler umudu beklemenin haritası olarak duruyordu... Kürdistan haritası gibi sarp ve karmaşıktı.

Bir yüze yansıyan ülke ve tarih.

Başında yöre halkının “Kofi” dediği örtü vardı. İki üç Antep şalının üst üste dolandırılmasıyla yapılıyordu. Yaşlı kadınlar kullanıyorlardı. Sonrasında bu gelenekten vazgeçildi. Kadınlara otoriter ve saygın bir hava veriyordu. Söz konusu yaşlı ana da aynı havayı yansıtıyordu. Şişmanlığı da buna eklenince çok etkili bir insan durumundaydı.

Olduğu yerde bağdaş kurarak oturuyordu. Ötede duran adam kendine çekidüzen verdi. Delikanlı hızla sobaya bir iki odun attı. Genç kız yüzlerimizin sırrını okumaya çalışıyordu.

İsimlerimizi sorarak konuşmaya başlamıştı. Sicilimize ilişkin sorulara pek alışkın değildik. Bir ana şefkatiyle sormuştu. İsimlerimizi hemen söylemiştik. Nurhak, Hüseyin ve ben.

“Nurhak ismi bizim için hep acı ve umut oldu. Artık acı çekmek istemiyoruz” dedi. Sonra biraz duraksadı. Düşünüyordu. Adam sardığı kalın sigarayı yakarak ona uzattı. Alması için seslendi. Elini uzattı ve parmaklarının arasına sigara yerleştirildi. Derin bir nefes çekti. Yılların tiryakisi olduğu belliydi.

“Bana Nurhaklar’ın ötesindeki sesi getirecek misiniz?”

“Tüm analara o sesi taşıyacağız, biz nurhakların çocuğuyuz. Ve görevimiz bu sesi gürleştirmek. İşte bunun içindir fırtınalara kafa tutuyoruz.”

“Fırtınaya her zaman karşı çıkılmaz. Bu fırtına çok tehlikeli. Nurhak Dağında insanın sığınabileceği bir yer yok. Yakılacak bir parça odun bile bulamazsınız.”

“Biz tedbirimizi almışız.”

“Gözleriniz görmez yolunuzu şaşırırsınız, kaybolursunuz.”

“Bir ses bize yapmamız gerekeni söyleyecektir.”

Devrimcileri tanımışlardı. Fazla ısrarın anlamsız olduğunu biliyordu. Rahat değildir. Yola çıkmanın çok tehlikeli

olduğunu biliyordu. Nurhak Dağını iyi tanıyordu. Son bir girişimde bulundu.

“Bu gece burada kalın. Sabaha doğru aydınlıkta yola çıkarsınız. O zamana kadar fırtına da biraz sakinleşir.”

“Evlerde kalmak gerilla kurallarına aykırıdır” dedi Nurhak.

“Işığı görmeye ömrüm yetmeyecek.”

“Çok ışık göreceksin” dedi Hüseyin. “Tıpkı gülümseyen pencerenizin bizi çağırdığı gibi seni de yanına çağırarak. Bir ışıkla kapınızı çaldık. Bir tarihle karşılaştık. Bu tarih daha çok yılları gösterecektir” diye devam etti.

“Sen dağlara çıktıktan sonra ananı gördün mü?”

“Hayır hiç görmedim.”

“Görseydin beni daha iyi anlayacaktın. Ana yüreğini siz gençler bilemezsiniz. Ana yüreğini ancak analar anlar. Hele çocuğu dağdaki anaların yüreği, onu anlamak çok zor. Gözü hep dağlardadır. Geceleri hep uyanık bekler. Çocuğunu görmek ister. Her çatışma haberinden sonra yaşamı kendisine zehir eder. Dağdakilerin hepsi onun çocuğudur. Siz bunu geç anlayacaksınız. Ana yüreği hep sızlar. Size bir mesele anlatayım. Belki bir doğru değildir ama bir durumu izah etmek için dilden dile dolaşır. Bir ananın haylaz bir oğlu varmış. Anasını hiç sevmemiş. Ona çok kötü davranırmış. Ana ise oğlunu çok sevdiğini söylemiş, oğul buna inanmazmış. ‘Ana yüreğini sen tanıyamazsın’ diye söyler dururmuş. Günler geçmiş. Bir gün oğul anasını öldürmüş. Bedenini parçalayarak yüreğini söküp avucuna almış. Kendisine çok anlatılan yürek ellerindeymiş. İleriye bir adım atmış o sıra ayağına küçük bir diken batmış. Avuçlarında duran ana yüreği derinden titremiş. Oğul o zaman inanmış anasının sözlerine.”

Oğlu ve kızı gülümsediler. Belli ki onlara çok anlatmıştı. Biz de gülümsedik. Ben bu hikayeyi anamdan da duymuştum. Yörede anaların çocuklarına sık sık tekrarladıkları bir söylenceydi.

Hüseyin biraz duygulanmıştı. Kısa bir durağanlıktan sonra konuşabildi.

“Biz devrimciyiz. Görevlerimiz var. Zorlukları göze alamazsak hiçbir şey yapamayız. Yolda başımıza bir kötülük

gelirse siz çok üzülrünüz ama yerimize de ulaşmazsak bir çok işimiz de yürümez.”

“Zor olanı da bu ya. Biz çok acıya dayandık. Ne yapalım?”

“Çok fazla merak etmeyin, gerilla işini bilir.”

“Bu ses fırtınada boğulmasın.”

“Boğulmayacak.”

“Yirmi yıl önce bir ses duydum. Işık göreceğim diye sevindim ama kesildi. Umudum Nurhaklar’ın ötesinde kaldı. Onlar da sizin gibi gençtiler. O zaman talebe deniliyordu. Okullarını terk etmişler, yoksullar için mücadele ediyor diyorlardı. Buralara çok geliyorlardı. Bizim köye de geliyorlardı. Evlerimizde kalıyorlardı. Onları misafir ettiğimiz günler, bayram havasında geçiyordu. Çok güzel konuşuyorlardı. Saz çalıp türkü söylüyorlardı. Sonra birden kayboldular. Çok akıllı insanlardı. Her derde çare üretebiliyorlardı. İşte bugün yola çıktığımız son köyde hala eşyaları var. Emanet bıraktıkları ama bir daha alamadıkları eşyalar. Çoğunun ismini o zaman bilmiyorduk. Çoğu sizin gibi başka isimler almışlardı. Çok sonraları isimlerini öğrendik. En çok dinlemek istediğimin adının Sinan Cemgil olduğunu öğrendim. Kaç kez bizim köye geldiğini bilmiyorum. Bazen geldiğinden haberimiz olmuyordu. Bir keresinde bir evde oturduğunu duydum. Ben de dinlemek istedim. Elimden tutarak beni götürdüler. Odada konuşuyordu. Biz yan taraftan içeri açılan bir kapının aralığında dinliyorduk. Türkçe konuşuyordu. Söylenenlerin hepsini anlamıyordum. Sadece sesini duymak istiyordum. Yüzünü göremezdim. Ona dokunmak istiyordum. Ne kadar konuştuğunu bilmiyorum ama, bana çok kısa geldi. Hemen bitmişti. Zaten harekete hep hazırdılar. Ben ve yanımdakiler yan kapıdan ayrılarak çıkış kapısına gittik. Diğer kadınlar yakından görmek istiyorlardı. Ben yakından duymak ve dokunmak istiyordum. Seslerden kapıdan çıktığını anladım. Tek tek el sıkışıyorlardı. Yanımdaki kadın elimi kaldırarak onun eliyle birleştirdi. İzah etmek için “ötede biri göremiyor” dedi. Daha uzun tuttu elimi. “Işık gelecek, bekle” dediğini hissettim. O sesi bir daha hiç duymadım. Aradan çok zaman geçmemişi ki Nurhaklarda

vurulduğunu söylediler... Hep o sesi bekledim. Nurhaklardan çıkmıştı. Orada da kaybolmuştu. Çok acı çekmiştim. Aynı şeyin olmasını istemiyorum. İşiniz olduğunu biliyorum. Biz anayız. Işık görmek istiyoruz.”

Duvara yaslandı. Ve sustu. Yeni karşılaşmıştık ama sanki bu diyalogu yıllardır sürdürüyoruz gibi davranıyordu. Onun için öyleydi. Bunu anlamıştım da.

İçerisi iyici ısınmıştı. Sobadan uzaklaştık. Konuşmalar ilgimizi çekmişti. Vaktimiz olsaydı daha da uzatmak isterdik. Başka konuları da dinlemek isterdik. Dünyayı kulaklarıyla algılayan bir insanın çok farklı görüşleri olmalıydı.

Işık görmek istiyordu. Her ananın hakkı olanı istiyordu. En doğal istemini ifade ediyordu.

Seyrek aralıklarla hareket ediyordu. Hareketleri de yavaştı. Ellerini kaldırıp indirirken de yavaş hareket ediyordu. Yılların alışkanlığı olsa gerek. Büyük bir sabır edinmişti. Tüm ömrünü bir köyde ve bir evde geçirmişti. Nurhaklar’ın soğuk ve fırtınalarına çok tanık olmuştu, üşümüştü ama kar renginin görmüyordu. Beyazı tanımıyordu. Yeşili de... Renkleri ona tarif edemezsiniz. Kayısı ağaçlarının gölgesinde oturmuş gölgeyi öğrenmiş ama çiçek açmış ağaçlara bakıp da duygulanmamış. Kayısıları tatmış rengini bilememişti. Sert akan söğütlü suyunun sesini duymuş kenarına oturmuş, ayaklarını suya koymuş ama suyun nasıl yol aldığını, taşların üzerinden geçerken çıkardığı köpükleri, balıkların nasıl dolaştığını hiç görememişti. Hissetmiş, tatmış, üşümüş, terlemiş ama görememişti.

Neredeyse bir ömür böyle geçmişti. Kalan az bir zamanın böyle geçmesini istemiyordu.

Fırtına kısmen dinmişti.

Bu anayı neden daha önce tanımadığımı düşünüyordum. Bilge bir kadındı. Bilgeliği hayattan... Daha geniş bir zamanda gelir, uzun uzun tartışmayı kararlaştırmıştım. Ondan alacağım çok değerli düşünceler vardı. Bölgedeki çoğu insanı tanımış ve duymuştum. Neden onu tanımadığımızı düşündüm. Hem bir süredir bölgede gerilla faaliyeti yürütüyordum. Hem de bölgenin çocuğuydum. Oradan yola çıksan bir kaç saat içinde benim köyüme gider gelebilirdik. Öncesinde de duymamıştım.

Geleneksel bir ailenin üyesi olmadığı için duyulmamıştı. Ocak veya dede çocuğu değildi. Bunlara rağmen yetkin bir düzeye gelmiş yoksul bir aileydi. İsmi duymamasının nedenleri bunlar olmalıydı.

Yüz hatlarına dikkatlice baktım. Ortak bir ifadeyi taşıyordu. Yöre kadınlarında sıkça karşılaştığımız bir ifadeydi. Yüzlerindeki her çizgiye bir acıyı saklamışlardı. Her çizginin bir öyküsü vardı. Çok derin nedenleri vardı. İzi belirgin olmalıydı. Unutmamak için yüzlerine kazımışlardı.

Acılarını unutmuyorlardı.

Acıların unutulduğu yerlerde köksüzlük, canlı tutulduğu yerlerde yücelik doğar.

Bu öğretiyi çok iyi biliyorlardı. Bir gelenek gibi taşınmıştı.

Bir sır gibi yüreklere zulalanmıştı.

Kutsal bir kitap gibi korunurdu.

Benzer anaları tek tek aklımdan geçirdim. Onları anlamak mümkün müydü acaba? Ama anlamak gerekiyordu. O çizgilerin derinliğinde dolaşmalı ve okumalıydık. Aynı ifade anamda da vardı. Onları hatırladım. Oysa önceleri çok fazla önemsememiştim. Derin çizgileri seçmeye çalıştım. Yeni çizgiler oluşmuş muydu? Eminim çok derin çizgiler oluşmuştu.

Nurhaklar'ın zirvesine her baktığında yeni bir çizgi kazanmıştır.

Her çizgi yeni bir acı yaratmıştır.

Yine de zirvelere bakmaktan vazgeçmemiştir.

Analar ve gerillalar... Gerillaların pek bir araya getirmediikleri anaların birbirlerinden hiç ayrılmadıkları iki kavram. Belki de tek bir kavram.

Gerilla anasına yönelik duygusunu açıklamaz. Bir zafiyet olarak telakki eder. Bu yönlü herhangi bir ifadede bulunmaz. Duygularını gizli tutar, kağıda dökmez, söze dönüştürmez.

Özlemini saklı tutar.

Ve saklı bir duygudur...

Gerilla yüreğini herkese açmalıydı. Tüm analar onda yer bulabilmeliydi. Ama aklın yolundan uzaklaştığı an bir çok değer sonunu getirebilirdi. Onun içindir ki çok zorlu bir denge yakalamak durumundaydı. Bu hassas nokta gerillanın duygu dünyasını belirler. Çok güçlü duyguları iç içe yaşar, hatta zıt duyguları bile. Denge kayarsa hata yapar.

Gerilla farklıdır.

Askerlik gerillanın çok küçük bir parçasıdır.

Gerilla bilinmeyen yönlerinde gizlidir.

Karları yırtarak güneşe uzanan kardelen gibi bir habercidir.

Şiirlerindeki tutkudur.

Tutkulu ve saklı duyguları arasında anaların büyük bir yeri vardır. Tüm anaların yeri vardır. Bunlar sözlere ve davranışlara çok fazla yansımaz. Bunun içindir ki bir araya gelmez iki kavram gibi gözüktür. Oysa bir bütündür. Bilinmeyen yönlerinde yaşar.

Her gerilla çok sayıda ana görmüştür. Gözüyaşlı analar da görmüştür. Çok sayıda insan da görmüştür, ama her gerillanın unutulmayan anıları arasında analarla ilgili olanları vardır.

Her ana yüzündeki çizgilerle gerillanın yüreğinde yer alır.

Bir gerilla grubu olarak kendinizi aşağılara doğru sarkıttığınızda karşılaştıklarınızın neler olabileceğini düşünürsünüz. Pusu ihtimalinden tutalım da karşılaştığınız insanların tavırlarının nasıl olacağına kadar. Bu düşünceler arasında hedefinize yaklaştığınızı görürsünüz. Sıcak bir karşılama yorgunluğunuzu alır. Kapı açıldığında gözleriniz bir ana arar. En sıcak karşılamayı o yapar. Ana görüldüğünde tüm gerillalar ayağa kalkar. Tek tek herkesi karşılar. Elbiselerinizden çorabınıza kadar herşey ile ilgilenir Sık sık aç olup olmadığınızı sorar. Dikkatli olmanız gerektiğini söyler durur. Yola çıktığınızda çantanızı kontrol eder. İhtiyacınızı temin eder. Köyün dışına kadar sizi geçirir. Yürekten bir uğurlama ile yola devam edersiniz.

Artık sizinledir.

Sizin için hayaller kurar.

Bunlar ilk bakışta anlaşılanlardır. Analar da gerillalar gibi yaşadığı dünyanın dışına çıkıp dolaşmayı, hayal kurmayı

severler. Gizli dünyaları vardır. Sürekli korunan kutsal hazineleri vardır, görülmez bir yerdedir.

Gözyaşı ve tebessümü bir arada da yaşamasını bilirler.

Yüzlere koyu çizgiler çeker.

İşte insanlığın zapt edemediği bir kale. Anaların güç kaynakları. Ancak gerillalarla gizli bir bağ kurulmuştur. Bu bağ gözyaşlarıyla ıslanmıştır.

Kopmayacak tek bağ.

Gözyaşlarının gücünü taşır.

Görünmez bağlar değil miydi insanları sürükleyen, dağlara çıkaran, zorlukları çekilir kılan?

Gerillanın aşkı.

Anaların yüzlerindeki iz ve gözlerindeki yaş. Gerillanın bilinmeyen yönleri. İşte anaların erken kavradığı, gerillaların geç gördükleri noktalar bunlardır. Kopmaz bir ikilidir. Hatırlamasa da, adını anmasa da, görmese de bunları yaşar gerilla. Gizli.

Nurhaklar'ın ötesindeki sesi duymak isteyen yaşlı anayı ilk gördüğümde, bana anamı hatırlatmıştı. Benzer özellikleri vardı. Çizgiler aynı sırları saklıyordu. Ne kadar da benzerlik vardı. Onun yüzüne bakarken bir saatlik mesafede olan anamı hatırlamıştım.

Görmeyeli çok olmuştu. O yıl neden görmemiştim. Bir an aklıma takıldı. Oysa defalarca köyüme gitmiş gelmiştim. Bir kez onu görmeye gidebilirdim. Ama gitmemiştim.

Dünyaya gözlerimi açtığım köye, karanlıkta gizliden girip çıkıyordum. Üç dört kişiyi görebiliyordum.

İlk dokunduğum topraklarda kaçtım.

Görmek istiyordum, ama bunu fiiliyata dönüştürmeyi bir zaaf olarak değerlendiriyordum. Oysa anaları görmek bir zaaf olmamalıydı.

Her ana bir sır verirdi.

Pratik duruşumuz böyle bir düşünceye götürmüştü. Çok sonraları bu durumları değerlendirme altına alacaktık. Ama o zamanlar da görmediğim için hep pişmanlık duymuşumdur. Çünkü bir daha fırsatım olmadı. Uzaklara gittim.

Sonraları hiç haber alamadım. Yıllar geçti. Yüzündeki çizgiler çoğalmış ve derinleşmişti. İlk dokunduğum topraklara son kez bakmıştı.

İki yıl sonra öğrenebildim.

Hüseyin ve Nurhak da duygulanmış, benzer düşüncelere dalmışlardı. Onlara ne düşündüklerini sormamıştım. Eminim onlar da anaların dünyasında dolaşmışlardı.

Sessizlik devam ediyordu. Delikanlı odadan çıkmak için kapıyı açmıştı. O yöne kulak kabarttık. Kısa bir süre sonra odaya döndü, kapıyı sıkıca kapattı.

Fazla vaktimiz yoktu. Biraz daha konuşmak istiyorduk. Söze girmeliydim.

“Bizim arkadaşlarımızla daha önce konuştun mu hiç?”

“Çocuklar birkaç defa gördüklerini söylediler. Köye de gelip gittiğinizi biliyordum. Ama hep buraya gelmenizi bekledim. Fırtına sizi bana getirdi.”

“Bizi merak edip sormadın mı?”

“Herşeyinizi sordum. Çocuklar hep silahlarla, elbiseleri anlatıyorlardı.”

“Biz herkese gözükmeyiz.”

“Hep gece dolaşıyormuşsunuz. Daha öncekiler gündüz dolaşıyorlardı. Köylerde kalıyorlardı.”

“Biz gerillayız, onlardan çok farklıyız.”

“Kızlar da varmış aranızda.”

“Doğru, kadın yoldaşlarımız da var.”

“Niye gelmediler?”

“Onlar da gelir.”

“Bu havada dolaşmasınlar. Sonra gelirlerse iyi olur. Sizi tanıdım. Onları da tanımak istiyorum.”

“Onlar da bizim gibiler.”

“Onlar sizden farklıdır. Anaları daha iyi anlarlar.”

“Tabi onlar kadar olamaz. Ama bizde anlıyoruz.”

“Kaç yıldır ananızı görmemişsiniz?”

“Sen de bizim anamızsın. Tüm analar bizim için aynıdır.”

Durgunlaştı. Ateşin sesine yönünü döndü. Elini zeminde dolaştırdı. Bir şey arıyordu. Adam hızlı bir hareketle sarılı sigarayı ellerine tutuşturdu.

“Sen aynen bizim gibi konuşuyorsun” dedi. Doğru söylemişti. Yörede konuşulan Kürtçe kendine özgüdür. Ben de aynı şekilde konuşuyordum. Yöreden olduğum anlaşılıyordu. Ortak bir nokta iletişimde kolaylık sağlıyordu. O yılki faaliyetlerimizde dil benzerliği, bir sıcaklığı ve güven duygusunu yaratmıştı. Şimdi de yöreden olduğumu ele verir sözler sarf etmişim ama yakalayamamıştı. Dil çok belirgindi.

Onu doğruladım. Kendimi tanıttım. Köyümü ve ailemi söyledim. Adam söze karıştı.

“Ben tanıyorum.”

Gerilla aileleri çevrede tanınırdı. Dağdakiler de bilinirdi. İsim olarak çok biliyorlardı. Çoğu zaman hiç görmeden tanınırlardı. Benim için de bu böyleydi. Duymuşlardı, ama beni ilk kez görüyorlardı.

Delikanlı ve genç kız daha dost davranışlar içine girdiler. Gözlerine bir sıcaklık oturdu.

Yaşlı ana ayağa kalkmak için hareketlendi. Genç kız hızlı bir hareketle koluna girdi. Bağdaş kuruşunda bir heybet vardı. Ayaktayken havası değişikti. Bize doğru yürüdü. Üç dört adımda bize ulaştı. Karşıma oturdu. Elini kaldırdı. Elini tuttum. Sıkı sıkıya kavradı elimi. Ne söylediğini gözlerinden anlayamazdım. Yüzünden ve ellerinin sıcaklığından anladım.

Ağlıyordu.

Göz yaşları yüreğine dökülüyordu.

Anamı gördüm.

İki eliyle elimi sıkı sıkıya kavradı. Bir eli kolumu takip ederek yüzüme ulaştı. Yüzümde iyice gezdirdi. Ayrıntıları ezberliyordu. Saçlarımı da dolaştı. Elini enseme koydu ve kendine doğru çekti.

“Seni anana anlatacağım” dedi.

Söyleyecek bir söz bulamadım. Dilim kilitlendi.

Sırasıyla Nurhak ve Hüseyin’in yüzlerine dokundu.

Ayrıntılı gezintiyi onlarla da yapmıştı.

Hüseyin yere bakıyordu.

Yavaşça ayağa kalktı. Genç kızın yardımıyla, ağır adımlarla yerine doğru ilerledi. Biraz ayakta kaldıktan sonra yerine oturdu. Heybetiyle tekrar karşımızdaydı.

“Fırtına sakınleşiyor” dedi. Sakin ve rahat söylemişti.

Adam ihtiyacımızın olup olmadığını sordu. Herşeyimiz tamamdı. Araziyi anlattı. Kullanmamız gereken yerler, bazı mağaralar ve boğazları tarif etmeye çalıştı. Yolumuz üzerinde yıkılmış yayla evlerinin olduğunu, orada ateş yakabileceğimizi söyledi. Ondan sonraki köyü bulmaya yardımcı olacak kolaylıkları, işaretleri bize tarif etti.

Yola çıkacağımızdan emindiler. İstemiyorlardı ama yapabilecekleri bir şey olmadığını biliyorlardı.

Artık hazırlanmak gerekiyordu. Çok zaman geçmişti. Yıllar öncesine gidip gelmiştik. Saklı duygularımızı kontrol etmiştik. Bir iç hesaplaşma yapmıştık. Güç ve moral almıştık.

Bir saate yılları sığdırmıştık. Tarihi yakalamıştık.

Son kontrolümüzü de yaptık. Herşey tamamdı. Hüseyin ve Nurhak’ın gözlerine baktım. Tamam!...

Ailenin diğer üyeleriyle vedalaştık. Yaşlı ananın yanına gittim. İki elimi omuzlarına koydum ve kulaklarına eğildim.

“Nurhaklar’ın ötesindeki sesi hiçbir fırtına boğamaz” dedim.

Elimi omzundan alarak avuçlarına sakladı.

Şefkat ve sıcaklık hissettim.

Elimi yavaşça avuçlarının içinden çektim.

Hızla dışarı fırladım. Fırtına yüzümü sıyrıp yüreğime aktı.

Nurhaklar’ın ötesine gidecektik.

VEDA

Güneşle dolaşmak için erkenden kalkmış, yüksekçe bir kayalığın üstüne oturmuştum. Gece boyu uyuyamamıştım. Bir sıkıntı ile boğuşmuştum. Muhasebe yapmıştım. Kuşluk vaktinde noktayı terk etmiştim.

Güneşin çok uzaklardan doğuşunu izleyecektim. Onunla dolaşacaktım. Zirvelerde olursanız güneş uzaktan size gülümser, derin bir vadide olursanız yakınınzdaki tepenin arkasından gözüktür. Onu yakalayabileceğinizi sanırsınız.

İnsanlar her sabah güneşe koşar, lakin ulaşamaz. Ondan, Güneşi yakalama koşusu hep kendi yüreğinde yeni bir mesafe almadır. Ve yüreğimde bir yol almıştım o sabah.

Uzun bir koşuya çıkmıştım. Söğütlü Suyunun kaynağına inip, su boyu ilerleyip Elbistan ovasını koşuyordum. Tüm köyleri dolaşıyordum. Kayısı ağaçlarının köklerine su gönderiyordum. Ceyhan nehrini yüzerek geçiyor, su ile gözlerimi yıkıyordum.

Her sabah Nurhaklar’a bakan anaları ziyaret edecektim o sabah.

Uzayıp giden ovaya takılı kaldı gözlerim. Bir daha görebilecek miyim? diye düşündüm. Yalnız görmeyi de değil, toprağına dokunmayı, pınarlarını avuçlamayı ne kadar da isterdim. Yeteri kadar dolaşamadığıma üzüldüm. Demek ki fırsatları zamanında değerlendirmek gerekiyormuş. Bir yazgı değildir ama, fırsatları hep kaçıırız ve sonrasında ise acı bir sızı dolar içimize. Ve bir ömür o acı kendisini orada devindirir durur.

Karanlığın bilinmezinden kurtulan köyler, güneşin cömertliğini bekliyorlardı. Gün başlamıştı bile, ihtiyarlar evlerin çevresinde ve bahçelerde dolaşıyorlardı. Kadınlar hayvanları ahırlardan çıkarıyorlardı. Erkenci çobanlar yeşil otlakları düşünüyorlardı. Horozlar çoktan ötmeye başlamıştı. Su yolunda olan genç kızlar da vardı. Erkenci delikanlılar çobanlara yardımcı oluyorlardı.

Bahçelere kavuşmayı arzulayan söğütlü suyu, sabırsızca akıyordu. Ovayı erkenden terk etmek istemiyordu. Birazdan bentler açılacak ve bir çok koldan tarlalara sızacaktı. Yolunu şaşırın balıklar kendilerini bir tarlanın ortasında zıplar bulacaklardı. Hani derler ya “tarladan balık topladım” doğru söylerler.

Çok öteleri seçemiyordum. Solgun ışıkların içinde kaybolmuşlardı. Birazdan aydınlanacaklardı. Ne yaptıklarına bakmak için oraya gidecektim. Evlerin bacalarından içeriye bakacaktım.

Yukarıda bir keklik öttü. Feryat dileyen bir tarzda çıkıyordu sesi. Belliki arkadaşını kaybetmiş. Görmeye çalıştım ama yalnızca sesi vardı.

Noktamızda da canlanma olmuştu. Nöbetçiler değişmişti. Dönenler uyanık kalmayı tercih etmişlerdi. Pııng hala uyuyordu. Zaten geç kalkardı. Birinin onu uyandırması

gerekirdi. Kefiyesinin altına saklanmışta adeta. Çantası başının altındaydı. Silahı bir kayaya dayalı duruyordu. Tütün kutusu baş ucunda açık duruyordu. Son sigarasını sardıktan sonra unutmuş olmalı. Tütün kokusu onu rüyalara sürüklemişti. Nöbetçiler ne duyarlı saatlerindeydiler. Araziyi iyice gözetleyeceklerdi. Dürbünleri gözlerinden düşmüyordu. Birisinin Welat (Serdar Topalca) arkadaşı olduğunu seçebildim. Diğerinin yüzünü seçemiyordum. Çok duyarlı olduğu için sabah keşifleri genellikle Welat'a kalırdı. Bundan hoşnut olurdu. O gün de öyle olmuştu.

Sabri (Şıxo Dirlik) arkadaşı aradım. Ama bulamadım. Yukarıdaki kayalığın çevresindeki bayan arkadaşları seçebilmek çok zordu. Mızgin (Elif Gezer) arkadaşın artık uyanması gerekiyordu. Güneşten önce onun sesine alışmıştık.

Çok geçmeden sesi duyuldu. Herkesi sabahın sürprizine hazırlıyordu. Gerillanın en tehlikeli saatleriydi. Bu saatlerde ağır darbeler almıştık.

Noktamız, sükunetini kavramaya hazırlanıyordu. Ayağa kalktıklarında arkadaşları fark edebiliyorduk. Sabahın uyuşukluğunu atarak hareketleniyorlardı.

Nurhaklar'ın şafak vakti soğuk olurdu.

Dünya alevler içinde kalsa da bu kural değişmezdi.

Her dağın bir ilkesi vardır.

Nurhak, zamanın ötesinde yaşayan bir dağ...

Kendi bağrındaki gülden alır sıcaklığı,

Güneşi taşır içine,

Soğuğunu, zirvesinde yaktığı akkordan alırdı

Ve yüreğinde akkor taşıyan bir dağdır Nurhak...

İşte Nurhaklar'da bir şafağı karşılayan bir grup gerilla, kefiyeleri ile ısınmaya çalışıyorlardı. Ateş yakamazlardı. Günün ilk sigaraları peş peşe yakılıyordu. Adıyaman tütününün kokusu zirvelere doğru yükseliyordu. Belki de bir sigaranın ısısında kaybolmak istiyorlardı.

Çukurluk nokta hareketi kolaylaştırıyordu. Arkadaşlar gündüzleri de rahatlıkla dolaşabiliyor, rahatlıkla ateş yakabiliyorlardı.

Nurhaklar'ın incelip doğuya yöneldiği gerillanın kuyruk kısmı dediği itme boğazının yakınında konumlanmıştık.

Hemen aşığımızdaki söğütlü suyunun kaynağı bizi başüstünde misafir etmişti. Önümüzde ovaya doğru peş peşe sıralanan köyler, bahçeler...

Zirvedekiler en güzel renkleri görebilirdi.

Güneş, gerillayı arıyordu.

Gerilla ısıyı...

Öfkeyle ovaya bakan Nurhak Dağının zirvesi ilk ışıkları aldı. Yalçın kayalıklar parladı arka taraf gölgede kaldı. Ali Gölü biraz daha beklemek zorundaydı. Kayalıkları ilk ışıkla birlikte onu gölgelerine boğarlardı. Yüzyıllardır değişmeyen bir kaderdi bu.

Kaç kez çıkmıştım o zirveye. Güneşi ilk alan kayalıklara iki arkadaşın yardımıyla çıkabilmişim.

Nice arkadaşlar ayak basmışlardı oraya.

Güneşi kıskandım.

Nurhaklar'a artık her gün doğuyordu.

Türkülere konu olan Nurhak'ın kaderi değişmişti.

Güneş yükseldikçe aşağıları örten mor perdeyi de bir ucundan kaldırıyordu.

Günün ilk ışıkları bize de ulaşmıştı. Nöbetçinin silahı parladı. Silahını gölgeliğe bıraktı. Ben önüm kapanacak şekilde yer değiştirdim. Güneşi görmek isteyen arkadaşlar çukurluktan ayrılarak yamaçlara çıktılar. Gecenin donduruculuğundan kurtulduklarının sevincini ışıkla paylaşıyorlardı.

Artık hepsi net seçiliyordu. Sabri yüksek bir noktada araziye gözetliyordu. Piling sırtını taşa dayayıp yüzünü güneşe dönmüştü. Mızgın ateş yakmaya çalışıyordu.

Uzun bir süre oları izledim. Ne kadar sürdüğünü bilemiyorum. Zaman mefhumunu yitirmiştim. Ezberlemek istiyordum.

Son görüşüm olacaktı.

O gün, güneşi durdurmak istedim.

Gerillanın çok sevdiği akşam saatleri gelmesin istedim.

Son günümdü.

Güneşin Nurhaklar'a doğuşunu son görüşümdü.

O gün güneşin batıdaki son tepenin arkasına gizlendiği saate, ben son kez ovaya bakacak, zirvelere el sallayıp

Nurhaklar'a veda edecektim. Ayrılık türküleri söylenecekti. Dağların türküsünü dinleyecektim.

Çok uzaktaki köyler şimdi daha iyi gözüküyordu. Pencerelerinden ışık yansıyor. Çocuklar sabah oyunlarının tadını çıkarıyorlardı. Çoban ateşlerinin dumanı yükseliyordu. Tarlalara giden kanallar su ile taşıyorlardı. İlk ışıklarla aydınlık bir çizgi gibi gözüküyorlardı. Kayısı bahçeleri kalın bir gölge oluşturmuşlardı.

Noktadan seslenildiğini duydum. Kasım bana sesleniyordu. Hep yüksek sesle konuşurdu. Bazen güvenlik sorunu bile oluştururdu. Herkesin kendisi gibi geç duyduğunu sanıyordu. Yetmezmiş gibi el işaretleri yapıyordu. “Artık yeter aşağı gel” anlamına gelecek biçimde işaretler yapıyordu.

Arkadaşlar grup grup oturmuşlardı. Güvenlik tedbirleri alındığı için rahattılar. Bir arkadaş telsiz konuşmalarını takip ediyordu. Bir iki kişi tekrardan uyumaya hazırlanıyorlardı. Birkaç grup bir araya gelmiştik. Sayımız oldukça kabarıktı.

Gölgenin araziyi boyadığı saatte burayı terk edecektik. Taşların altına sakladıklarımız hep orada kalacaktı.

Sabri arkadaş çevresine toplanan bir grup arkadaşla konuşuyordu. Mızgin de aralarında. Ne konuştuklarını duyamıyordum ama dikkatle dinleniyordu. Yeni gelmişti, dağın havasına adapte olmamıştı. Sakalları hafif uzamıştı. Saçları dağınıktı. Gözetlemeden yeni dönmüş ve dürbünü hala boynunda duruyordu.

Kasım dolaşıyordu. Mahmut bir şeyler yazmaya çalışıyordu. Pling hep beni izlemişti. O da benim kadar üzgündü. Ötede ateşe konan su kaynamıştı. Çaydanlığa kuru çay attı. Bir köz parçasıyla sigarasını yaktı. Bana bakıyordu. Yanına gittim.

Boş bir çuvalı, kayalığın dibine sermişti. Gölgelikti yeri. Oturdum.

“Akşama gidiyorsun” dedi.

“Gideceğim.”

“Bir süre sonra döner misin?”

“Buraya döneceğimi sanmam.”

“Nereye gidersin?”

“Hiç bilmiyorum.”

“Bir daha görüşür müyüz acaba?”

“Kim bilir.”

“Bugün son görüşümüzdür ihtiyar.”

“Karamsar olma dede.”

O bana ihtiyar derdi. Ben de ona dede diyordum. Dedelere benzer davranışları ve konuşmaları vardı. Arkadaşların çoğu ona dede derlerdi. Hiç şikayetçi olmazdı. Hatta memnun oluyordu. Bana ihtiyar deme ayrıcalığı yalnızca ona aitti. Yaşıtımdı, niçin bana öyle hitap ettiğini hiç sormadım. İçten söylüyordu.

Bir sigara sardı. Bana uzattı.

“Hatırlıyor musun, ilk geldiğimiz günleri. Sen sigara sarmasını bilmiyordun. Bir sigara için yüz tane kağıdı harcıyordun” dedi. Anılarla yolculuğa çıktığı anlaşıyordu.

“İlk günlerimde bana çok yardımın dokundu. Yürümesini de sen öğrettin.”

“Ben yalnızca sana sigara sarmasını öğrettim. Diğerlerini kendin öğrendin. Ben daha çok öğrendim.”

“Abuzer (Aziz Kaymaz) de olsaydı şimdi. Ne kadar da güçlü olurduk.”

“O çok onurluydu. Yenilgiyi kabul etmedi. Onu, bir evde kuşatıldığımız zaman iyi tanımıştım. Çok cesur ve soğukkanlıydı. Bir yay gibi yerinden fırlamış aileye zarar gelmesin diye dışarı mevzilenmiş ve çatışmaya başlamıştı. Biz de bundan yararlanarak kendimizi dışarı atmıştık. Çatışarak çemberin dışına çıkmıştık.”

“Birçok arkadaşın yaşamı bir roman konusudur. Onlar ancak bir romanla anlatılabilir. Onların kişilikleri bir miras olarak halka taşırılmalıdır. Hasan Vural da öyle değil miydi? Bazı şeyler anlatılamaz yaşanır derler ya, Hasan için çok geçerlidir. Biz çok sınırlı anlatabiliyoruz. Şimdi yaşasaydı bu sıkıntıların çoğu olmayacaktı. Ben şimdi aşağıya gitmek zorunda olmayacaktım.”

“En iyilerimiz erken vuruluyor, biz kötüler kalıyoruz.”

“İyiler de yaşarlar dede.”

Çevresine bakındı. Onaylar gibi yavaş yavaş kafasını salladı. Gözleri nöbetçilere takılı kaldı. Hakim bir yerde

çevreyi gözetliyordu. Radyodan çevreye kısık sesle sanat müziği yayılıyordu.

Pıllıng farklı bir arkadaşımızdı. Bu ona bir kimlik kazandırmıştı. Onunla ilk karşılaştığım günü hatırladım... Beka Vadisinde karşılaşmıştık. Siyasi eğitimlerde fazla konuşmazdı. Askeri eğitimlerde hep öne sıyrılırdı. Çok göze çarpmayan ama güven verici bir kişiliği vardı.

Eğitimde tamamlanamayan bir tartışmayı sürdürürken onunla tanışmıştım. Kısa sürede ısındık birbirimize. O da Nurhaklar'ın havasını solumuştu. Ortak bir noktaydı. O zamanlar Pıllıng daha iyi tanıyordu. Ben sadece uzaktan görmüştüm. Uzun uzadıya anlatırdı...

Benden önce yola çıkmıştı. Sınırı geçememişti. Geri döndü. Birlikte sınırı delectekdik. Buna ikimizde sevinmişdik.

Yüreği yaralı ana, onun saçlarından da bir parça koparmış avucuna saklamıştı. Çok duygulanmıştı. Yola çıktıktan sonra azmi bilendi. Sınırı mutlaka geçmek gerektiğini tekrarlayıp durdu.

Telleri ve mayınları geçerken birlikteydik.

Sonra Amanoslar, patikalar ve Nurhaklar. Ayrı gruplarda yer aldık. Zaman zaman ayrıldık, tekrar görüştük.

Son ayrılık için birkaç saatimiz kalmıştı.

Mızgın arkadaşın gelişini fark etmemişdik. Yanımızda ona da yer verdik. Gözlerinde aynı sorular vardı. Yeniydi, üçüncü ayını doldurmamıştı. Ama yılların gerillası gibi deneyimliydi. Zaten Nurhaklar'ın kızıydı. Biraz aşağıımızdaki köylerde doğup büyümüşü.

Evlerine çok gidip gelmişim. İşlerimizde yardımcı oluyordu. Zirvelere tırmanırken istemini hep ertelemiştik. Bir gün ailesiyle vedalaşarak bizimle zirvelerin yolunu tutmuştu.

Gidişime henüz bir anlam vermiyordu. İlk tanıdığı gerillaların kalmasını istiyordu. Onunla dolaşacağımız yerler vardı. Daha önce söz vermişim.

Ben gidecektim, o yalnız gezecekti.

Bir süre sonra kalabalık bir grup olduk. Tartışma konularımız çeşitlendi. Sık sık anılara dönüliüyordu. En çok iz bırakan arkadaşların isimleri geçiyordu. Dargınlıklar

giderilmeye çalışılıyordu. Birbirimizi kırdığımız zamanlar olmuştu.

Gelen gidenler çoğaldı. Her gelenin söyleyeceği vardı. Vakit hızla ilerliyordu. Yerimizi güneş aldı, gölgelik bir yere geçtik.

Saat hızla ilerliyordu. Güneş batıya doğru koşuyordu. Zaman kaçak vakitler gibi bir anda tükenmişti.

Böyle anlarda zamanın kıymeti anlaşılıyor. Geriye dönüp baktığınızda boşa harcadığınız zamanı görüyor ve kıymetini anlıyorsunuz. Ne kadar hakkı verilmişti. Hakkı vermemişti. Önemli bir kısmı boşa harcanmıştı.

Küçücük bir zaman parçasında bunu düşünmüştüm. Birazdan o da tükenecekti. Ve ben yola çıkacaktım. Ayrılacaktım. Yaşamımda her zaman var olan Nurhaklar'dan ayrılacaktım. Önceleri ona aşağıdan bakmıştım. Sonra zirvesine çıkıp aşağıya bakmıştım.

Bir daha görebilecek miydim? Uzun yıllar geçti göremedim. Kimbilir belki bir gün...

Nurhak umudunu yanımda taşıyacaktım.

Gerillanın en güzel saati gelmişti. Güneş dağları gölgeye bırakmıştı. Tüm gerilla birlikleri bu saatte hazırlık yapar. Güvenlik açısından en emin saatlerdir.

Noktamızda hareketlilik yoğunlaşmıştı. Çantalar hazırlanıyor, silahlar temizleniyor, erzak taşınıyor, izler kapatılıyor, küller rüzgara bırakılıyor...ben de hazırlanıyordum. Çoğu eşyayı bırakmıştım. Hazırlanmam çok zaman almayacaktı.

İlk grup harekete hazırды. Sabri arkadaşın komutasında hareketli bir birlikti. Engizekler'e doğru hareket edeceklerdi. Yol güzergahlarında tehlikeli noktalar vardı.

Orta yerde tek sıra halinde dizildiler. Çantaları sırtlarında silahları omuzlarında. Onlara tek tek baktım. Sabri en öndeydi. Pıllıng, Mızgın, Berivan, Nurhak, Welat, Mahir, Azat, Kasım... ve diğerleri. Her biriyle değerli anılarım olmuştu. Hafızamı çok hızlı taradım.

Diğer arkadaşlarla tek tek tokalaşarak yola çıkıyorlardı. Hepsıyla vedalaştım. Tekrar görüşmek dileğiyle ayrılıyorlardı.

Noktayı çevreleyen sırta doğru yürüyüşe geçtiler. Tek sıra peş peşe. Sonra tek tek öteye geçtiler. Pırlang bir taşın üstüne çıkarak son kez el salladı ve gözden kayboldu.

Yalnızca Kasım'ı tekrar görecektim. Diğerlerini hiç göremeyecektim.

Onlar da kimseyi göremeyeceklerdi.

Arkalarından türküler söylenecek, ağıtlar yakılacaktı.

Ayrılık vakti gelmişti. Ben de ayrılacaktım. Alandan ayrılıp aşağı gidecektim. Diğerleri sadece noktadan ayrılmışlardı. Uzun bir yola çıkacaktık. Önce Adıyaman alanına gidecek, orada yanımıza bir arkadaşı da alıp İslahiye'den sınırı geçecektik. Bu çok uzun bir yol demekti.

Ve ayrılık vakti gelmişti. Dağda ayrılık vakitlerini anlatsan inanmazlar, abartı derler. Ama dağda ayrılık vakitleri kadar, insanın tüm duyularının bir anda ayaklandığı başka bir zaman parçası yoktur. Her şey bir arada yaşanır. Dağları kucaklarsın, yoldaş yüreğine alırsın, tuttuğun ellin bir ömür elinde kalmasını ister, baktığın o son bakışları gözlerine saklamak istersin. O anı sonsuzlaştırmak, sonsuzlaştırarak hiç yaşanmamış kılmak istersin. Kalan diğer arkadaşlarla tek tek vedalaştım. Anlatılması zor. Zaten anlatılamıyor da.

Pırlang'ın el salladığı yerden gidecektim. Oraya vardığımda ben de geriye dönüp el salladım. İki adım sonra nokta görünmüyordu. Nasıl yol aldığımı fazla hatırlamıyorum ama sık sık taşlara takıldığımı biliyorum. Sık sık durup mola veriyordum.

Her pınardan su içiyordum.

İlk gece yolumuz kısaydı. İleride konumlanan arkadaşların yanına gidecektik. Hala Nurhaklar'da olacaktım. Ama son noktaydı. Ondan sonra derin vadilere ve diğer dağlara geçecektik.

Taylan (İbrahim Gür) bizi karşılamıştı. Geleceğimizden haberdarları. Noktaya gittik. Bir hareketlilik vardı. Çeşitli görevlendirmeler yapıyorlardı.

Noktalarının yakınında soğuk bir pınar vardı. Genellikle su kaynaklarından uzak konumlanırlardı. Kaynak yüksekte olunca ayrıcalıklı nokta diye orayı tercih etmişlerdi.

Yol boyu diğerk arkadaşları düşünmüştüm. Araziyi gözden geçirmiştim? Bu patikadan kaç kez geçmiştim? Kimlerle birlikte geçmiştik? Bu pınardan kaç arkadaş su içti?... Ve ben son kez geçiyordum suları.

Fazla yorgun değildim. Yürüyüşü zaten hiç hissetmemiştim. Arkadaşlarla sohbet edecektik. Geç saatlere kadar sürdürdük. Anılar tazelendi...

Son noktada da yola çıktık. Eski bir traktör yolundan ilerliyorduk. Polat yakınlarından Nurhaklar'ı terk edecektik. Bir boğazdan, kuzeye doğru gidiyorduk. İşlek bir patikadan iniyorduk. Zikzaklar çizen patika yolumuzu uzatıyordu. Ne kadar yüksekte olduğumuzu bize söyler gibiydi. Hani bitmeyen yollar vardır işte öyleye bir patika....Zaten biten patika veyahut yol yoktur.

Sonunda aşağı indik. Patika başka yolları gösteriyordu, biz kat edeceğimiz kadar kat etmiştik... aşağılar sıcaktı. Değişik bir hava, Nurhakların havası değildi... Nurhak havası keskindir, sıcakı da soğucu da uyandırıcıdır. İlk o havadan anlıyordum ki artık Nurhaklar'dan ayrılmıştım. Son pınarımdan da su içtim.

Arkama baktım. Piling el sallıyordu. Son boğaz zirveye sesleniyordu...

Ardımdan Nurhak ilk kez elini bana göstererek el sallıyordu...

Demek ki her dağın bir eli vardı.

Bir tek Nurhak elini bana göstermişti...

Elinde gidenlerin cehrelerini görmüştüm...

Eline iki damla gözyaşı dökmüştüm, kendimden habersiz...

O gün benden de gizli, gözyaşı vadim coşmuştu...

Nurhaklar'da su ihtiyacınızı genellikle kuyulardan karşılırsınız. Çeşme ve pınarlar da çoktur. Yükseklerde dolaşıyorsanız çeşmelere pek rastlamazsınız. Nadir rastlanır. Çok sayıda kuyu kazılmıştı.

Kuyular derin açılmıştı.

Sırt hatlarındaki derin kuyuların sırrını hala çözemedim. Sorun su değildi. Başka nedenler olmalı.

Her kuyunun bir hikayesi anlatılırdı. Her birinin çevresinde çok olay yaşanmıştı.

Kuyuya düşenler, intihar etmek için burayı tercih edenler, altında hazine olduğuna inanıp zengin olmak isterken bir daha yukarı çıkamayanlar. Çıkarılan hazineler üzerine kavga eden ortaklardan birinin kuyuya atıldığı. Şahmeran'ın yaşadığı kuyu...

Aşıklar kuyusu da vardı.

Gizlenmek için kurumuş kuyuya girmişler ve bir daha kimse onları görememiş. O gün bugündür kuyu bir damla su almamış.

Her birine bir anlam yüklenmişti. Yöre halkının yaşamında önemli bir yere sahip olduğu açık. Hikayelerine ve türkülerine konu olmuştu.

Güvenlikli bölgelerde oldukları için gerillalarca kuyular tercih ediliyordu. Yaylak ve otlak olarak kullanılan yerlerde mutlaka kuyu vardı. Bazen birden fazla da olabiliyordu.

Kuyulardan su çekmek Nurhak gerillasının bir tutkusuydu. Beline sardığı bağı söker, çaydanlığını ucuna bağlardı. Çaydanlık hızla suya çarpardı. Bir direniş başlardı. Çaydanlık suyun yüzeyinde kalırdı. Sık sık yukarı çekilir çeşitli şekillerde tekrar salınırdı.

Çaydanlık suya gömüldüğünde gerilla buz gibi suyu içmeye hazırlanırdı. Her seferinde olduğu gibi mücadeleyi gerilla kazanırdı. Çaydanlık dolu olarak yukarı çekilirdi.

Kar kokuludur suları.

Soğuktan içilemez.

Nurhak kuyularını sularını içmekte zorlanırsınız. Doya doya içemezsiniz. Çok soğuktur. Başınız ağrır, dişleriniz zorlanır. Aralıklarla içmek zorunda kalırsınız. Yani tadını alamazsınız. Kafanıza dikerek özlemle içemezsiniz... Kuyu suyu çayı da güzel olmaz.

Ama olmadık yerde size su sunar. En zirvede size hayat verir. Olmasaydı bir su içmek için saatlerce aşağı inmek gerekcekti. Bu zorluktan gerillayı kurtarıyordu.

Gerilla gibi yüksekte konumlanmıştı.

Güneşi görmek istiyordu.

Efsanelerini yaşatmak istiyordu.

Çevrelerinde çobanlar eksik olmazdı. Hayvanlarına kuyulardan su verirlerdi. Bunun için leğenler getirmişlerdi. Kovalarla su çeker ve leğenlere boşaltırlardı. Hayvanlar ancak öyle su içebiliyorlardı. Onlar da bir seferinde içemezlerdi. Hayvanlar hızla suya koşarlardı. Ağızlarını suya batırmalarıyla çıkarmaları bir olurdu. Soğuktan fazla içemezlerdi.

Her kuyuya yeni bir isim vermiştik. Her kuyuda bir gerilla öyküsü vardı. Her gerilla bir kuyu sevmişti. Aşıklar kuyusunu hepimiz sevmiştik. Bir gün mutlaka su dolacaktı.

Yamaçlara indikçe çeşmelerle karşılaşsınız. Seyrek bir karşılaşma olur. Çünkü sayıları sınırlıdır. Daha aşağı indiğinizde bir çeşme cenneti içinde kendinizi bulursunuz. Kısa aralıklarla çeşmelerde bulursunuz kendinizi.

Geçerken uğradık bu çeşmelere. En güzelinin yanında konumlanmak istedik. Ama güvenlik nedeniyle mümkün değildi. Ancak gece uğrayabilirdik. Su içer biraz dinlenir, tekrar yola koyulurduk.

Gündüzleri göremezdik. Bazen uzaktan dürbünle baktığımız olurdu. Yalnızca bazıları gözüküyordu. Oysa hepsini tek tek dolaşmak isterdim.

Zor günlerin dostları vardı. Arkadaşlar öyle isimlendirmişlerdi. Hiç olmadık yerlerde küçük pınarlar vardı. Sarp kayalıkların dibinde bazen de ortalarında bir yerde pınarlar bulunurdu. Çobanlar bazılarını biliyorlardı. Bize de gösterdiler. Diğerlerini biz bulmuştuk. En gizli olmamız gereken yerde suya ulaşamadığımız yerlerde bile hemen yanımızda bir avuç toprağın ıslandığını görürdük. Birazcık eştığımızda adımızı vereceğimiz bir pınarımız çevreye gülümserdi.

Bazen gizli bir gücün bizi takip ettiğini düşünüyorduk. En çok zorlandığımız zamanlarda yakınımızda küçük bir su kaynağı yaratırdı. Özellikle operasyon zamanlarında çok yardımını görürdük. Su başları tutulurdu. Kuyuların zehirlenmesi tehlikesi vardı. Çeşmelere inmek tehlikeliydi. Tam bu sıralarda çevremize göz attığımızda sabırsızlanan su kaynağını görürdük.

Gerillanın susuz kaldığı zamanlar çok olmuştur. Bazen kızgın güneşin altında gün boyu su olmadan beklerdik. Ne

geçmez zamanlar olurdu. Vücutlardaki tüm su adeta boşalırdı. Karanlığı beklemekten başka çare yoktu. Sonra suya koşardı. Kana kana su içmenin tadını kimse gerilla kadar bilemez.

Yanında su da taşır. Matara, çantaya yerleştirirdi. Her molada, her pınarda taşınan su yenilendirdi. Ve birde su boyu yol alırdı. Suyu yol eylerlerdi. Özellikle kış hareketlerinde iz sorunundan dolayı buz yüklü sulara yol alınırđı.

Her adımda daha çok buz parçalanırdı.

Su diğeri yüzünü tanıtırđı.

Taşkın zamanlarında arkadaşlarımızı koparmıştı bizden.

Kimi zaman özlem duyarsınız, kimi zaman ondan kaçarsınız. Hayat olan su, bazen hayat da alıyordu. Gerilladan parçalar koparıp götüşdüğü zamanlar çok olmuştu.

Nurhaklar'ın son pınarında su içerken tüm pınarları gezmiştim. Uzaktan baktığım çeşmelere tek tek uğramıştım.

Aşıklar kuyusunun suyu taşmıştı.

Güneş dağların zirveleri ile buluştuğunda, bizim çok uzaklarda olmamız gerekiyordu. Önümüzde uzun bir yol vardı. Karanlıkta bu mesafeyi almalıydık.

Fazla güvenli olmayan bir bölgeden geçiyorduk. Yarı ovalık bir araziydi. Çevrede korucu köyleri ve karakollar vardı. İzlerimizin görülmesi tehlikesi vardı.

Acele etmek gerekiyordu. Dünya aydınlanmadan yurtsever çevrelerin yaşadığı bölgeye ulaşmalıydık.

Ovalık bir arazide ilerliyorduk. Köylerin yakınından geçtik. Çobanlara gözükmemek için sık sık yolumuzu değiştirirdik. Tarlalar ve bahçelerin içinden geçtik. Tarla yürüyüşleri zordu. Çevrelerine çekilen çitlerden, her geçişimizde elbiselerimiz bir darbe alıyordu.

Bir tepeye tırmandık. Tekrar aşağı incek ve aynı zorluklara karşılaşacaktık. Dönüp son bir kez bakmak gerekiyordu. Mola verdik. En yüksek taşın üstüne oturarak dinlenecektim.

Nurhak, karanlığı ürkütür gibi duruyordu. Gecenin içinde koyu bir gece gibiydi. Zirvelerinin sembolü yalçın kayalıklar gökyüzüne saplanmıştı. En parlak yıldızlarla dost olmuştu.

Ötesinde ne olduğunu biliyordum.

Tepeden aşıya doğru indik. Nurhaklar'ı son görüşümden bu yana bir daha göremedim. Ama sureti hala gözlerimdeydi...

Aşığımızda Doğanşehir ve baştan başa uzanan ova vardı. İlk kez kuşbakışı ile Doğanşehir'i görüyordum. Sakin ve mütevazı bir yerdi. Işıklarla süslenmişti. Ova, sık aralıklarla yerleşmiş köylerle doluydu. Işık kümeleri peşpeşe dizilmişti.

Karanlıktı, bahçeleri göremiyordum.

Hızla yol alıyorduk. Bir köye de uğradık. Yol güzergahımız için bilgi aldık. Konuşmak da istiyorlardı acele etmeliydik. Belki ovayı geçemezdik ama uygun noktalara ulaşmalıydık. Aksi durumda acılı bir sonla karşılaşırđık.

Ovada yürüyüşün kolay olduğu söylenir. Kim söylemişse yanlış bir tespitle bulunmuştur. Ovada yürüyüş daha yorucudur. Hızlı ilerlediğinizi sanırsınız ama çok fazla yol alamazsınız, dağ yürüyüşlerinde daha hızlı yol alırsınız. Araziyi iyi tanıma kaydıyla çok daha rahattır.

Ovadaki zorlu yürüyüşümüzü sürdürüyorduk. Sık sık önümüze çıkan su kanallarını geçmek gerekiyordu. Köy yolları ve sulanmış tarlalar. Ekili tarlalar, dinlendirmeye alınmış topraklar...

İz bırakmamak mümkün değildi. Bir ihbara uğrasak her tarafı aramaya tabi tutuyorlardı. Yurtsever köylerin yakınından geçmek için yolumuzu çeşitlendiriyorduk.

Anayolu geçtiğimizde ova yarılanmıştı. Yolculuğumuz çok gürültülü olmuştu. Her yakınından geçtiğimiz köyün köpekleri ortalığı velveleye vermişlerdi. Çoban köpekleri çok öncesinden aynı şeyi yapmışlardı. Seslerden bizi takip etmek mümkündü. Her geçtiğimiz yer gürültüye boğuluyordu. Bir süre sonra ses kesiliyordu. Ertesinde diğerköy bu şenliğe katılıyordu.

Bizim izin tehlikeli bir şenlikti. Bu seslerle bizim köylere girip çıktığımızın anlaşıldığı çok olmuştu. "Gece köpeklerimiz neden çok havlıyorlardı?" diye bazı aileler karakollarda sorgulanmıştı.

Bunu engellemenin bir yolunu bulamamıştık. Çok fazla yolu da yoktu. Hep rüzgarın estiğı istikameti tersinden ilerleyin derler ama pek fayda etmiyordu. Ayrıca her zaman rüzgar olmazdı.

Köy yollarındaki araç hareketlerine dikkat ederek yolumuza devam ediyorduk. Çeşitli hareketlenmeler vardı ama bunlar her zaman olumsuzla işaret etmezdi.

Ovadaydık, çok fazla dikkat gerekiyordu.

Gündüz ovada konumlanacaktık.

Aşırı yorgunluk tempomuzu düşürmüştü. Yine de ilerlemeye devam ediyorduk. Sabah yıldızı yerini almıştı. Bize vaktimizin azaldığını söylüyordu. Uygun bir yer bulmak gerekiyordu.

Arkadaşlarımız daha önce burada kalmışlardı. Sık ağaçlıklı bir yere yöneldik. Bahçelik bir bölgeye girdik. Aralarda kavak ve söğüt ağaçları vardı. Söğüt ağaçlarının sık olduğu bir yeri o günkü mekanımız olarak seçtik.

Küçük birimler bu tür yerlerde kalabiliyorduk. Biz de geçiş halinde olan dört kişilik bir birimdik. Tehlike durumunda hızlı bir biçimde yerimizi değiştirebilirdik.

Aydınlık çevremizi kuşatmıştı. Uygun bir yer seçememiştik. Bir patıkaya yakın konumlanmıştık. Yerimizi değiştirdik.

Dinleme cihazımız yoktu. Çevremizdeki birkaç ağaçtan ötesini göremiyorduk. Çevremizi tutsalar da son ana kadar haberimiz olmazdı. Böylesi günlerde de zaman geçmek bilmezdi. Günün yarısı sakin geçmişti. Bu olumlu bir işaretti. Yer yer kimseye gözükmeden çevremizi kontrol ediyorduk. Çevremizden sivil insanlar geçiyordu. Tarlaya gidenler, dönenler ve çalışanlar. Rengarenk elbiseleriyle aralıksız çabalıyorlardı.

Bir ses bize yaklaşıyordu. Tarla çalışanlarındandı. İzlemeye aldık. Gözü arkadaşlara ilişti. Görmemezlikten geldi ve yanındakinin dikkatini diğer yöne yoğunlaştırdı. Bölge halkı deneyimliydi. Ayrıca faaliyetlerimiz yoğunca yapılmıştı. Uzaklaştılar. Hemen sonra yanımızda belirdi. Yalnızdı.

“Diğerleri sizi görmedi” dedi. Bir başarıya imza atmış gibi gözleri gülüyordu.

Oturdu. Çevre hakkında bilgi aldık. Sakin bir gündü. Rahatladık. Arkadaşları tanıyordu. Pıllık arkadaşı sordu. Eskiden de tanıyormuş. Zaten çevre köylerdendi.

Birkaç kez o civarlarda arkadaşlarla karşılaşmıştı. Bu nedenle çevresine dikkatli bakıyormuş. Her görüşme ona güç veriyormuş.

“Hiç kimseye söylemiyordum. Bu işlerde insan babasına bile güvenemez. Bir yerde ağzından kaçırırsa felaket olur. Devrimcileri korumak bizim görevimiz.” Çok emin ve güven verici konuşuyordu.

Necmi arkadaş onunla uzun uzadıya konuştu ve sorularına cevap verdi. Ne yapması gerektiğini de söyledi. Konuşmaları uzun tutmak istiyorduk. Yanımızdan geç saatte ayrılmasını istiyorduk. Genel bir tedbirdi.

Öyle de oldu. Bizimle tek tek tokalaşarak birden belirlediği gibi ağaçların içinde gözden yitip kayboldu.

Ovalarda konumlanan gerillalar için bölgeyi gölge ile boyamak hep zor olmuştur. Akşamların çok nazlandığı günlerdir. Güneş batıdaki tepeye küsmüş gibidir.

O gün bizim için öyle olmuştı. Güneşin son tepenin ardına gizlenmesini sabırsızlıkla beklemiştik. Çok sabredince oluyormuş. Sonunda hareket vakti gelmişti. Yükseklerle doğru yollanacaktık.

Çelikhan arazisi yüksek ve çıplaktı. Az sayıda çoban arazide dolaşıyordu. Yol almak kolaydı. İlk kez burayı görüyordum. Kalabalık gerilla birlikleri için hiç elverişli değildi. Küçük birlikler rahatlıkla hareket edebilirlerdi. Çünkü önemli oranda yaylağı. Yer yer kayalık tepeler vardı. Herhangi bir durumda gündüzleri pozisyon değiştirmek çok zordu.

Burada kalmayacaktık. Geçip gidecektik. O gece geç saatlere kadar yürüyüş halindeydik. Ertesi akşam devam etmek için ara verdik. Bir çeşmeden mataralarımızı doldurduktan sonra sabah bekledik. Güzel ve sakin bir gündü. Uzayıp giden dağları izledim.

Bütün dağlar kuzey güney istikametinde mi ilerler? Genellikle öyledir. Nurhaklar ve Engizekler’de kuzey güney yolculuğu yaparlardı. Adıyaman ve Malatya çevrelerinde de aynı yolculuk vardı.

O gün tanıdığım, dolaştığım tüm dağların istikametlerini kontrol ettim. Onların paralelinde uzanan ovaları da. Önemli

boğaz ve geçitleri tek tek kontrol ettim. Doğu batı istikametindeydi. Tarihi patikalar doğu-batı yönünde ilerliyordu. Bir uygarlığın izlerini taşıyordu. Sanat ve bilim kıvrıla kıvrıla tırmanan patikalardan güneşin istikametini izlemişti.

Hareket saatini beklerken patikaların başlangıç noktasına gitmiş, sonra tüm dağları gezmiştim. Kitap okumayı unutmuştum o gün.

Adıyaman'a doğru yola çıktık. Rahat bir yürüyüş yaptık. Güvenlik sorunlarına takılmadan hedeflediğimiz bölgeye vardık. Adıyaman merkez ve Bulam çevrelerinde kısa bir süre kalacaktık.

Bu bölgede faaliyet yürüten birlikle buluşacak, Ali arkadaşı da yanımıza alarak güneye doğru ilerleyecektik. Ama grup randevusuna gelmemişti. Böylesi durumlarda buluşmayı sağlamak zaman alıyordu.

Bilgi almak için çalışmaları hemen başlattık. Grup çatışmaya girmişti ve kayıpları da vardı. Bu bölgeyi terk ettikleri anlamına gelirdi. Bir süre sonra dönerlerdi.

Beklemeyecek ve girişimlerde bulunacaktık. Kitle ilişkilerini yokladık. Çok uzaklara gitmediklerini öğrendik. O zaman 'Posta Kutusunu' kontrol etmek gerekiyor. Eskiden gerilla posta kutusu adını verdiği bir iletişim yöntemini kullanırdı. Aslında çok basit bir yöntemdi. Önce belirlenen bir yer bu iş için kullanılır. Bir taş veya bir ağacın altına küçük bir kutu veya cam kavanoz yerleştirilirdi. Haber bırakmak isteyen grup buraya notunu bırakır, ne yapmak istediğinin haberinin alınmasını isterdi. Diğer grup notu aldığı anda aldığı bilgilere göre gereken pozisyonu alır. Bazen talimatlar bırakılır. Bazen görüşme talepleri iletilir. Herkes bilmezdi, ilgili gruplardan iki üç kişi bilirdi. Ayrıca kuryeler bilirdi. Bu yöntemin sakıncaları da vardı. Herhangi bir ihanet veya bilinmesi durumunda çevresine pusular atılır veya notu almaya gelenler vurulurdu. İletişim sorunundan dolayı diğer gruplar da ne olduğunu bilinmiyordu. Teknik imkanların gelişimiyle bu iletişim usulü de gerillanın yaşamından çıktı.

O yıl yani 1993 yılının sonbaharı bir çok bölgede çoktan kullanılmayan ama bizim bulunduğumuz batı bölgelerinde son

dönemini yaşayan posta kutusu ile iletişim kuracaktık. Bizi götüren kurye arkadaş gerekli bilgilerin yazılı olduğu notu kutuya bıraktı. Bir randevu yeri ve tarihi belirtilmişti.

Beklemek gerekiyordu. Belirttiğimiz gün ve yerde buluşma sağlandı. Daha emin bir noktada kalmak için bir süre birlikte yürüdük. Ali arkadaş kullandığımız tabirle “cin gibi” gruba öncülük ediyordu. Musa (Abdullah Baliç) bizimle konuşma ve gelişmeleri öğrenmeyi tercih ediyordu. Zozan arkadaş ise, daha çok arkadaşların durumunu, kimin hangi grupta olduğu ve bayan arkadaşların dağılımını merak ediyordu.

Yolda çok fazla konuşulmaz, yarına bırakacaktık. Uzun konuşmalar gerilla ateşinin eşliğinde olur.

Bizim de onlardan öğreneceklerimiz vardı. İç açıcı konuşmadılar. Bildiğimiz gibi çatışmaya girmişlerdi. Hakim olmayan noktada genel bir operasyonda sıcak temasa girmek zorunda kalmışlardı. Gün boyu çatışmışlar. Ve kayıpları vardı.

Xemgin (Necip Gürsoy) çatışmanın boğuculuğu ve barut kokusunun dayanılmazlığından bir anda olsa kurtulmak için mevzisine sırtını yaslayarak sigara içmek ister. Rakibini küçümser bir tavırla ateş almak için de yerinden kalkar.

Dudakları arasındaki sigara öylece kalmıştı. Dumanın tadına varamamıştı. Sigarasını yakamamıştı.

Bir arkadaş da ayağından yaralanmıştı. Güçlülkle çatışma alanından çıkarılmış ve ertesinde tedavi için uygun bir yere gönderilmişti.

Onların durumunu biliyorduk. Diğer grupları da biz onlara anlatmıştık. Günümüz konuşmalarla geçmişti. Akşam olmuştu.

En çok sevdiğimiz saatte en acı haberi radyolardan duyduk. Nurhaklar’da vedalaştığımız grup Sabri arkadaşın komutasındaki grup çatışmada imha olmuştu. Bir görev nedeniyle noktada olmayan üç arkadaş kurtulmuştu.

Ayrıldıkları gün gözlerimin önünde canlandı. Sabri sohbet ediyordu. Mızgin, arkadaşları hazırlıyordu. Nöbetçiler sabahı anlamaya çalışıyorlardı.

O kadar tecrübeli arkadaş nasıl oldu da kendilerini imhaya açık tuttular. Grup özenle oluşturulmuştu.

Bu çerçevede de görevler üstlenmişlerdi. Ama erkenden bir acıyı bize yaşatmışlardı. Erkenden acılar yaşıyorduk. acıları ertenden öğrenen bir halkın çocuklarıydık... Ve bu gerçek peşimizi bırakmıyordu. Bir yazgı gibi peşimizdeydi. Lakin bu kez acı, direnişe yol almada bir güç oluyordu.

On dokuzu gitmişti...

Nurhak dağının kalbine on dokuzu yerleşmişti...

Gidenler onlar, zirvenin güneşle buluştuğu yerde yer ayırmıştı.

Gitmişlerdi, ve hep gidenler kendilerini son kez resmettikleri biçimde bırakırlar...

Tek tek gözden yitip gitmişlerdi.

Bir yemin gibi, büyüünün bozulmasından korkar gibi

Hiç bir ardına bakmadan gitmişti...

Yüzlerini Nurhak'ın soyluluğuna

Yükreklerini asiliğine bırakarak

Ayrılmışlardı...

Bir daha arkalarına bakmadan...

Ulaştıkları menzilin büyüünü bozmadan

Yol almışlardı...

Bir kez baksınlar...

Son vedalaşmalarına bir daha bir veda eklesinler diye ne çok beklemiştik...

Lakin onlar ulaştıkları menzilden öteye düşlere dalmışlardı...

Bir tek...

Pııng geriye dönüp el sallamıştı.

Onları hep böyle hatırlayacaktım.

Sırtlarında çantaları, gözlerinde ışıltı vardı...

Sabırsızca, hızlı adımlarla yola çıkmışlardı. İçten vedalaşmışlardı. Söyleyecek çok fazla söz bulamamışlardı.

Gözler her şeyi söylemişti.

Söze gerek kalmamıştı.

Sıcak kucaklaşmalar pekiştirmişti ıslak gözlerin manasını.

Sağ elleri silahlarının kemerindeydi o son vedada.

İtme boğazına kadar durmadan yol almışlardı. Orada oturup şahin kayasına yüksekten bakmışlardı. Ne kadar da engindeydi. Göksu Vadisinin sesi duyulmuyordu.

Mızgin hayranlıkla seyretmişti uzayıp giden Engizekler'i. Yemyeşil bir örtüyle süslenmişti. "Niye Nurhaklar'ın böyle bir örtüsü yoktu" diye düşünmüştü, sağ tarafındaki zirveye dönerek.

İlk kez görüyordu. Köylerinden üç saat uzaklıktaki sonsuzluğa uzanan bu dağları. Dönüp geriye köyüne ve çevresine bakmıştı. Ne kadar da küçük bir dünyada kalmıştı yıllarca. Ailesini hatırladı. "Acaba ne yapıyorlar?" diye düşünmüştü. Giderek genişleyen ovayı hızla dolaşmıştı.

Birden önüne dönerek şahin kayasının ötesinden yıldızlara uzanan ışıklara baktı. Yalçın kayalık ona sesleniyordu. Göksu, onun kulağına fısıldamıştı. Fidan ve Rahime'nin çağrısını duymuştu serin su sesinin derinliğinde.

Sabri arkadaşın sesiyle irkilmişti. "Haydi arkadaşlar gidiyoruz"

Sırasıyla boğazdan aşağı inmişlerdi, iki korucu köyünün ortasından geçeceklerdi. Pırlıng ve Nurhak önden giderek kontrol etmişlerdi. Sessiz ve dikkatli bir biçimde tehlikeli bölgeyi geçmişlerdi.

Artık Nurhaklar geride kalmıştı. Engizekler'in yeşil örtüsünün altına girmek için acele etmişlerdi. Her zaman olduğu gibi kucak açmıştı gerillalara.

Şahin kayasına varamamışlardı o gece. Aşağıdan bakmak zorunda kalmıştı Mızgin hem şahin kayasına hem de Nurhaklar'a.

O gün orayı mesken edinmişlerdi ama ertesinde de kalmışlardı. Işıklar zirvelerle buluştuğunda askerlerin silahları parlamıştı.

Sabri dürbününü kaptığı gibi tepeleri izlemişti. Öte tarafa geçip arazide dürbünü gezdirmişti. Çok tedirgin dönmüştü. "Arkadaşlar etrafımız tutulmuş." Arkadaşları mevzilendirmişti.

Göksu'nun serin sesi duyulmaz olmuştu. Bombalar patlıyordu peş peşe. Silah gürültüleri vadileri dolduruyordu. Barut kokusu çekilmezdi.

Güneş yavaş ilerlemişti. Ama sonunda kaybolmuştu. Uzaklaşmak istemişlerdi. Bu kez ölüm kusan tanklar yükünü boşaltmıştı. Geri dönmüşlerdi yerine.

İkinci gündü direniyorlardı. Bir yudum su içememişlerdi.
İnatçı güneşe rağmen günü epey ilerletmişlerdi.

Bir helikopter yaklaşmıştı.

Nurhak ömrünü bir sese adanmış kör anayı hatırladı.

Pırlang saçlarından bir parçanın alındığı günü düşündü.

Mızgin, Fidan'ın sesini duydu.

Bütün arkadaşlar Göksu'nun serin sesini duymak için
kulaklarını açmışlardı.

Şimşekler çakmıştı. Gürültü kopmuştu. Bir ateş topu
gökten düşmüştü.

Hiç birisi gözlerini kapatmamıştı.

Nokta alevler içinde kalmıştı.

Bir daha otlar yeşermemişti.

Göksu oradan susarak geçmişti.

Hepsi bir düş görmüş, bir düş yaşamıştı...

Bildiğimiz, bilemediğimiz, bu yalnızca
bilebileceklerimiz... Ama onlar neler yaşadılar, hangi düşü
kurdular bunu bir tek Nurhak bilir o da o günden sonra söze
gerek duymuyor... Ve doruğunda gönderdiği güneşle anlatıyor
onları...

Ve biz Nurhakların güneşinden onları anlamaya çalışarak
yol almaya devam ediyorduk... Adıyaman'dan ayrılıp Pazarcık
alanına doğru hareket edecektik. Hazırlıklarımızı yavaş bir
tempoyla tamamlamıştık. Moral bozukluğu vardı. Bu hareket
kabiliyetimizi sınırlıyordu.

Grubumuzda değişiklik yaptık. Oraya kadar bize öncülük
yapan Necmi kalacak, yerine öncülüğümüzü Ali yapacaktı.
Sayımız dört olarak kalacaktı.

Yola çıktık. Bölgenin grubuyla birlikte bir yere kadar
hareket edecektik. Sonra yollarımız ayrılacaktı. Herkes
düşünceliydi. Tek tek arkadaşları düşünüyorlardı. Onlarla
geçen anılarını hatırlıyorlardı. Son sözler hatırlanıyordu. "Niye
böyle oldu, bundan sonra nasıl olmalı?" soruları kafalara
takılmıştı.

Nasıl yol aldığımızı anlayamadan ayrılık noktasına
gelmiştik. Alandaki son gerilla grubundan da ayrılacaktım.
Bundan sonra hiçbir grupta karşılaşmayacaktık.

GeniŖe bir patika üzerinde vedalaŖtık. Onlar yolu takip edeceklerdi. Güneye doğru yola devam edecektik. Karanlıkta yüzlerini iyice göremedim. Seslerini duymak için tek tek konuŖturmuŖtum,

Yolumuzun üzerinde bir çobana rastladık. Bilgi almak için yanına gittik. Haberler kötüydü. Diğer arkadaşların yollarının üzerine pusu atılmıŖtı. On dakika kadar olmuŖtu ayrıları. Cihazımız yoktu, nasıl haber verebiliriz diye telaŖlı telaŖlı tartıŖıyorduk.

Bir iŖaret fiŖeđi atmaya karar verdik. Geç kalmıŖtık. Namlulardan çıkan alevler karanlığın ürkütücülüğünü arttırmıŖtı. Patlamalar, aydınlatıcılar... ne kadar da silahları vardı. Bir saat boyu durmadılar.

Musa arkadaş ilk mermilerle vurulmuŖtu. Diğerleri pusudan çıkmayı baŖarmıŖlardı. Ama grup dađılmıŖtı. Bir süre sonra toparlanabilmiŖlerdi.

Bunları sonra öğrendik. O zaman sonucun ne olduğunu bilmeden bir süre bekledikten sonra sessizce yola çıkmıŖtık. Silah seslerinin Ŗiddetine göre sonucu tahmin etmeye çalıŖıyorduk.

O gece nasıl yol aldığımı, nerelerden geçtiğimi hatırlamıyorum. Ali'nin peŖinden yürümüŖtüm. Bir ormanlık arazide konumlanmış ve ertesi akŖam yola çıkmıŖtık.

Artık pazarcık alanındaydık. Ali'nin köyüne gidecektik. Köye giriŖimiz kolay olmuŖtu. Sıcak karŖıldık. Bölgenin özelliğiydi bu. Bazı iŖleri ayarlamak için geç saate kadar oturmak zorunda kaldık. BaŖka bir köye geçecektik.

Uygun bir arazide gündüzü geçirmek için hareket etmemiz gerektiğini Ali'ye hatırlattım. Çok rahattı hiç endiŖelenme anlamına gelen hareketler yapıyordu. Sonra kulağıma eğildi;

“Benim bir yerim var hiç kimse bizi orada bulamaz. Hem de çok yakındır.”

Kendisine güvenimiz sonsuzdu. Kendi köyüydü. Ŗeytanın dahi aklına gelmeyecek yerler bildiğine emindim.

Köyden ayrıldıktan sonra kulağıma eğilerek; “Dedemin bostanı var etrafı çitlerle sıkı sıkıya kapalı giriŖ kapısı da kapalı. Hiç kimse giremez. Ben gizli bir giriŖ biliyorum. Hiç kimse bizi göremez” dedi. Yola devam ettik. Çok kısa bir

sürede sözkonusu yere varmıştık. Köyün hemen yanbaşıydı. Çevremizde gidip gelenler olacaktı. Tehlikeli olabilirdi. Bazı durumlarda böylesi yerler en güvenli yerler olurdu.

Çitlerin kenarından Ali'yi izleyerek yürüyorduk. “İşte burası” dedi ve durdu. Çitlerden bir iki ağaç kaldırdı. Geçiş için yapıldığı belli olan bir kanal belirdi. Oradan içeri girdik. Gerçekten de doğru söylemişti. Çok güvenli bir yerdi.

O gün orada kaldık. Kimseyi göremiyorduk ama çevremiz seslerle doluydu. Çoğunun konuşmasını anlayabiliyorduk. Bu tür yerlerde bir gün kalırsanız bir köydeki tüm dedikodulardan haberdar olabilirsiniz. Akşama doğru temizlik bile yaptık. O kadar ki kendimizi rahata kaptırmıştık.

Hareket saatinde girdiğimiz yerden dışarı çıktık. Uzaktaki bir köye gidecektik. Traktörle yola çıktık. Bir önceki gün bunu ayarlamıştık. Dağ yollarını kullanıyorduk. Bazen keçi yollarını tercih ediyorduk. Engebeli yolları kullanmıştık. Römork zıplaya zıplaya gitmişti adeta. Hiç de rahat yol almamıştık, yürüseydik bu kadar yorulmayacaktık.

Sonuçta hedeflediğimiz noktaya vardık. Planladığı üzere bizi bekleyen milislerle birlikte köye gittik. Bir gün bizi konuk edecekti. Alışkın olmadığımız halde gün boyu bir evde kaldık. Hiç hareket etmedik. Tehlikeli bir durumdu ama göze almıştık.

Araçla yol almayı planlıyorduk. Köyde kalışımız bu işleri ayarlamak içindi. Oradan sınırın yakınına kadar araç kullanacaktık. Türkoğlu ve İslahiye olmak üzere iki merkezden geçecektik. Birkaç kontrol noktasından geçecektik. Sınır bölgeleri sıkı olurdu. Göze almıştık.

Çok seyrek olarak, zorunlu hallerde baş vurulan bir yöntemdi. Bölge gerillası buna “Nazik yöntem” adını vermişti. Nazik ama tehlikeli.

Bir araç önden kontrol edecekti, diğer araç arkadan onu takip edecekti. Yola çıktık. Kendimi elleri kolları bağlanmış gibi hissediyordum. Silahım kucağımdaydı. Öylece yol alıyorduk. Türkoğlu'nu geçtik. Herhangi bir kontrole rast gelmemiştik. İslahiye'den geçmek gerekiyordu. Şehrin çevresinden geçen yolu kullanıyorduk. Yolun şehrin kenarını kestiği yerde kırmızı ışıklar yandı. Durduk. Sol şeritte, askerlerin araçları kontrol ettiğini gördük. 4-5 metre

ötemizdeydiler. Bizim aracı kontrole gelirlirse çatışma çıkardı. Onlara ateş açıp uzaklaşacaktık. Bize sıra gelmeden yeşil ışıkları görebilseydik geçip gidebilirdik.

Yanımızdaki aracı kontrol ettiler. Geceydi bizi net göremiyorlardı. Silahlarımızın emniyetini açtık. Kapıyı hafifçe araladım. Hızlı hareket etmek için bunu yapmıştım. Dikkatli kontrol yapmıyorlardı. Savsaklamaları işimize yarıyordu.

Bizim araca yöneldiler. Şoför telaşlandı. Araçtan inip ateş edecektik. O sıra önümüzden geçen araçların seyrinde boşluk oldu. Şoförün aracı hızla ilerletmesini istedik. Panik halinde gaza bastı, ok gibi fırlamıştı. Askerlerde hareketlilik ve koşuşturma oldu. Önümüzün tutulacağını biliyorduk.

Biraz ilerlemek istiyorduk. Şoför soğukkanlılığını yitirmişti. Kontrolü zayıflamıştı. Araç çok hızlı ilerliyordu. Bir kaza olabilirdi.

Bu şekilde ilerlemek çok tehlikeliydi. Aracı durdurup kendimizi ormana attık. Araç geri dönerek şüpheli bölgeden uzaklaştı. Biz ormanda uygun bir noktaya doğru ilerledik.

Yoğun araç hareketliliği oldu. dikkatler geçiş hatlarına yönelmişti. Kaçakçıların bu hareketleri çok oluyordu. Kaçakçılar olduğunu sanmışlardı. Bizim olabileceğimizi hiç düşünmemişlerdi. Hareketliliklerinden bunu anlamıştık.

Hedeflediğimiz noktaya varamamıştık. Hassa'yı geçip sınıra en yakın noktada inip aynı gece sınırı delmeyi planlamıştık. Şimdi Hassa önümüzdeydi. İki günlük ova yürüyüşü yapmamız gerekiyordu.

Sınır bölgelerinin havası değişik oluyordu. Sık sık rastlanan karakollar, devriye araçlarının hareketi, ışıklandırma, pusu... Belirsiz hareketler geceleri doldurur.

Ovaya paralel olarak Hassa'ya doğru ilerliyorduk. Amanoslar'ın eteklerindeki sırtların birini takip ediyorduk. Bir sonraki gün yol alacağımız güzergahı izleyeceğimiz bir noktada konaklayacaktık. Hassa'ya çok yakın ve yüksek bir tepede kalmaya karar verdik.

Gün sakin geçmişti. Kaçan arabalara alışkınlardı. Günlük işler yürütülüyordu. Yolumuzu iyice gözetledik. Nereye kadar yürüyeceğimiz nereleri kullanacağımızı planladık. Buna göre

ovadan yürüyecek ve sınıra çok yakın bir yerde kalacak ertesi gece telleri kesecektik.

Yola çıktık. Hassa'nın kenar mahallesinin içinden geçtik. Ova yollarından yürümeye devam ettik. Yolları takip etmeliydik. Aksi durumda çok sayıda kanal ve sulanmış tarlayla boğuşmak zorunda kalacaktık.

Kolay ve hızlı olan tercihimizin tehlikeleri de vardı. Bir devriyeye rast gelmek veya görülmek gibi. Çok geçmeden öyle de oldu. Yol üzerine uzanmış bir adama rastladık. Uzakta fark edememiştik. Adam bizi gördü. Silahlı ve çantalı dört kişi.

Su kanallarına açıp kapatmakla görevliymiş. Gece boyu kanallara kontrollü su verildiğini bilmiyorduk. Kaçakçı olduğumuzu söyledik. Kimseye bahsetmemesini tembih ettik. Ama adam bizi tanıdı.

Pamuk tarlalarını, üzüm bağlarını geride bırakmıştık. Gece yarılanmıştı. Bir köprüden geçecektik. Bir sigara ateşi gördük. Pusu vardı. Adam bizi ihbar etmiş ve önümüze pusu atılmıştı. Kim bilir kaç yerde ölüm tuzağı kurulmuştu.

Yolları ve patikaları terk etmek gerekiyordu. Tarlaları ve kanalları geçecektik. İşte ovada yürümenin zorlukları. Daha dikkatli olacaktık. Önümüzü kontrol ederek yol alıyorduk. İlerleme hızımız düşmüştü. Çünkü çok dolanıyorduk.

Gündüz ovada kalamayacaktık. Olası tehlikeye karşı Amanoslar'ın eteklerinde kalmak doğru olacaktı. Ova ile dağın birleştiği engin yerde, kalacak nokta seçtik. Ormanın içinde kalacaktık. Herhangi bir operasyon karşısında hareket rahatlığı sağlamak için burayı tercih etmiştik.

Su aradık. Bulamadık. Susuz bir günü geçiremezdik. Ovanın yakıcılığı bizi zorlayacaktı. Sonuçta bir gerilla çözümünü bulduk. Bir çuval üzüm getirdik.

Gündüz çevremizi çobanlar ve çocuklar sardı. Görmemek için saklambaç oynuyorduk. Çevrede arama tarama faaliyeti de yoktu. Ama bir gün gecikmiştik.

Amanoslar'a geldiğim ilk günü hatırladım. İlk noktamız birkaç saat ötedeydi. Zorlukla ulaşmıştım. Ayaklarım yanmıştı. Yorgunluktan ayakta uyuyordum. Zınar ayakkabısını

Karasu'ya kaptırmıştı ama yine de yürümüştü. Gazi bizi dağa ulaştırmak için ne kadar çabalamıştı.

İlk ışıkla birlikte ayna güneşe tutmuştu yüreği yaralı ana. Şimdi ne yapıyordu acaba? Bizden sonra kaç kişiyi uğurlamıştı. Herkesi bizim gibi mi yola çıkarmıştı?

Sınır ötesinde gezintiye çıkmıştım. Şimdi ona doğru gidiyordum. Gelirken büyük heyecanım vardı. Giderken heyecanım ve büyük üzüntüm vardı. Arkadaşların çoğu geride kalmıştı. Ve onlar hiçbir zaman dönemeyceklerdi.

Sınır ışıkları yandı. Aralıklarla karakollar dizilmişti. Kürtler'i ayırmışlardı birbirinden. Köyler ikiye bölünmüştü. Tarlaların ortasına teller gerilmişti. Bu tarafına buğday ekilmiş, diğer tarafına nohut.

Hepsi ölüm pusularının hedefini aydınlatan ışıklar altındaydı. Nelere tanık olmamışlardı. Bir konuşabilselerdi. Kaç kez mayınlarla suratı yırtılmıştı.

Işıklara doğru ilerliyorduk. Tarihi baştan yaşar gibiydik. Buradan geçmiştik. "Elif burada suya düşmüştü." Pırlang bize su dağıtmıştı. "Bu kanal o zaman yoktu"...

Sınıra iyice yaklaşmıştık. Dikkatli olmak gerekiyordu. O gece sınırı geçemeyecektik. Çünkü herhangi bir keşfimiz yoktu. Yakınında kalıp ertesi gece telleri kesmek en doğrusuydu.

Sınıra çok yakın kırık bir arazi vardı. Yoğun kayalık ve engebeliydi. Bu araziye gece kesmek hemen hemen mümkün değildi. Aydınlıkta geçilebilirdi. Orada kalacaktık. Sınırı gözetleme imkanımız olacaktı. Sınırla on dakikalık mesafedeydik.

O gün sınırların tüm çirkinliklerini görmüştük. Nöbet tutan askerler, pusu mevzileri, devriyeler, tellere fazla yaklaştırılmayan çobanlar. Askerlerin gözetiminde sınırdaki tarlalarında çalışmak.

Ve tellerin engelleyemediği ötedeki ses.

Tellerin üstünden görünen bir tebessüm.

Koparılamayan gönül bağları.

Karanlıkta tellere iyice yaklaştık. Aydınlik bölgeye girmeden izlemeye başladık. Pusu noktalarını tespit etmek için bir süre dinlemek gerekiyordu.

İlk sınırı ihlal ettiğim günü hatırladım. Çok sınırlar yıktığımı artık biliyordum. Ya Nurhaklar, geçmek için önümüzde duran telleri geçtiğim gün. Acemiydim nasıl geçtiğimi anlamamıştım. “Sonrada bu kadar kolay mı?” diye düşünmüştüm. Nurhaklar’dan dönerken yine kolay olacak mıydı?

Nice gerilla grupları geçmişti buradan. Kaçakçılar geçmişlerde. Sınırdan vurulan Kürtler’in sayısı bilinmez. Akrabasına gitmek için yola çıkmış vurulmuş, tarlasına giderken vurulmuş, ülkesinde yolculuk yaparken vurulmuş.

“Artık geçelim” dedi Ali. Önümüz temizdi. Herhangi bir tehlike yoktu. Ali hızla koşarak tellerin dibinde uzandı. Tek bir ses duyuldu. Teller kopmuştu. Elleriyle bize işaret verdi. Telin altından tek tek öteye geçtik.

Kolay olmuştu.

Nurhaklar’a veda etmiştim, tellerin ötesinde tüm eyalete el sallamıştım.

Nurhaklar’ın ötesindeki sese doğru yürüyüşe geçtik.

NURHAK

Tüm ayrılıklar şiirsel olsun.

Ve şiirle başlasın hayat

Şiirle bitsin...

Vasiyetimdir sana

Ey Nurhak...

Tenha dağ geçitlerinde dolanır yüreğim

Tenha bir beyazlık,

Özlerim şimdi.

Kar yağmaya başladı zamansız.

Gömüleceğiz belki de bir kış boyu

Kendi yalnızlığımıza...

Karlar erimden geleceğim...

Yalnızlığı yırtarak

Dumanlı havanı solumak üzere...

Doruğunda demlediğin akkorda yanmak

Dumanlı havana konuk olmak isterim

Benim için de sakla

Bağrındaki akkordan
Sakla Nurhak,
Sakla ki,
Karlar erimeden geldiğimde
Sen ile ben arasına giren zamanı kaldırabileyim.
Tüm yalnızlıklar
Akkorunda buluşsun
Sisli doruğunda
Vurulsun ömrüm
Karlar erimeden geleceğim...